

Mazākumtautības literatūra (krievu) 4.–9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002
Kompetenču pieeja mācību saturā

Mazākumtautības literatūra (krievu) 4.–9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Mācību priekšmeta programmas paraugs ir izstrādāts Eiropas Sociālā fonda projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā” (turpmāk – Projekts).

Mācību satura izstrādi pirmsskolas, pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē Projektā vadija **Dace Namsone** un **Zane Oliņa**.

Mācību priekšmeta programmas parauga izstrādi un sagatavošanu publicēšanai Projektā vadija **Rita Dementjeva** un **Inga Krišāne**.

Mācību priekšmeta programmas paraugu izstrādāja **Oksana Fiļina, Natalja Mitrofanova** un **Ludmila Vorobjova**.

Mācību priekšmeta programmas paraugu izvērtēja ārējie eksperti: mācību satura recenzente **Marija Žilinska** un zinātniskā recenzente **Nadežda Pazuhina**.

Projekts izsaka pateicību visām Latvijas izglītības iestādēm, kas piedalījās mācību satura aprobācijā.

ISBN **978-9934-540-50-9**

Saturs

Ievads	4	Pielikumi	148
Mērķis un uzdevumi	6	1. pielikums. Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi	148
Mācību saturs	7	2. pielikums. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi	149
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	8	3. pielikums. Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības (krievu) literatūras mācību priekšmetā	154
Ieteikumi mācību darba organizācijai	11	4. pielikums. Mazākumtautības literatūras (krievu) programmas tematu pārskats	155
Mācību satura apguves norise	12	5. pielikums. Tematu apkopojums kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību jomā 1.–9. klasei	157
4. klase	14	6. pielikums. Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi	165
5. klase	32		
6. klase	53		
7. klase	72		
8. klase	97		
9. klase	122		

Ievads

Mācību priekšmeta programmas struktūra

Mācību priekšmeta programmas paraugs (turpmāk – programma) ir veidots, lai palīdzētu skolotājiem īstenot Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumos Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) noteiktos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā.

Programmā iekļauti:

- mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi;
- mācību saturs;
- mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni;
- ieteikumi mācību darba organizācijai;
- mācību satura apguves norise.

Katram programmas tematam piedāvāti gan plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, gan to apguvei aptuveni paredzētais laiks, izmantojamās mācību metodes un nepieciešamie mācību līdzekļi. Apkopojošs mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu uzskaitījums pievienots 6. pielikumā.

Programmā mācību saturs ir veidots atbilstoši standartā noteiktajiem kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem, no tiem atvasinot mācību priekšmetā apgūstamos plānotos sasniedzamos rezultātus katrā klasē.

Mācību satura apguves norisē parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apguvē, izpratnes veidošanā, kā arī prasmju un vērtībās balstītu ieradumu attīstīšanā. Ieteicamā mācību satura apguves norise veidota ar detalizētiem tematiem. Katrā tematā ir norādīti plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, to skaitā **ziņas**, kas izsaka, ko skolēni zinās un būs izpratuši temata apguves rezultātā, **prasmis**, **vērtībās balstīti ieradumi** un **kompleksi sasniedzamie rezultāti**. Katra temata ietvarā iekļautas arī nozīmīgākās skolēna darbības, kas nepieciešamas šo rezultātu sasniegšanai. Mazākumtautības literatūras (krievu) programmas tematu pārskats pievienots 4. pielikumā. Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā jomas tematu pārskats pievienots 5. pielikumā.

Šis mācību priekšmeta programmas paraugs veidots mācību priekšmeta “Mazākumtautības literatūra (krievu)” apguvei, saskaņojot tajā ietvertu mācību saturu ar krievu valodas kā mazākumtautības valodas mācību priekšmeta programmu. Mācību priekšmeta programma veidota, pieņemot, ka mazākumtautības literatūras plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvei tiks veltītas aptuveni 36 mācību stundas gadā no mācību priekšmetam “Mazākumtautības valoda un literatūra” paredzēto stundu skaita.

Mācību priekšmeta “Mazākumtautības valoda un literatūra” apguvei paredzētas 315 stundas 4.–6. klasē un 315 stundas 7.–9. klasē. Pēc skolas izvēles mācību priekšmetu var mācīt kā vienu integrētu priekšmetu vai arī atsevišķi kā divus priekšmetus “Mazākumtautības valoda” un “Mazākumtautības literatūra”.

Skolai ir iespējams saskaņā ar standartu par 10 % (par 25 % valsts ģimnāzijām) samazināt vai palielināt stundu skaitu mācību priekšmetā. Ieteikumus mācību darba organizācijai skatīt programmas sadaļā “Ieteikumi mācību darba organizācijai”.

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Skolotāji var izvēlēties šo programmu vai arī pēc šī parauga izstrādāt savu programmu gan mazākumtautības (krievu), gan citas mazākumtautības literatūras mācīšanai.

Mācību satura un pieejas akcenti

Pamatizglītības satura īstenošanas mērķis ir vispusīgi attīstīts un lietpratīgs skolēns, kurš ir ieinteresēts savā intelektuālajā, sociāli emocionālajā un fiziskajā attīstībā, dzīvo veselīgi un droši, mācās ar prieku un interesi, sociāli atbildīgi līdzdarbojas sabiedrības norisēs un uzņemas iniciatīvu, ir Latvijas patriots.

Lietpratība jeb kompetence ir indivīda spēja kompleksi lietot zināšanas, prasmes un paust attieksmes, risinot problēmas reālās dzīves mainīgās situācijās. Tā ir spēja adekvāti lietot mācīšanās rezultātu noteiktā kontekstā (izglītības, darba, personiskajā vai sabiedriski politiskajā). Lietpratība jeb kompetence ir kompleksa – tā ietver zināšanas, izpratni, prasmes un ieradumus, kas saistīti ar motivāciju un gribu.

Lai katrā mācību priekšmetā ikvienam skolēnam nodrošinātu mūsdienīgas lietpratības izglītību, būtiski ikvienam skolotājam neatkarīgi no mācību priekšmeta plānot un vadīt

skolēna mācīšanos, izvirzot skaidrus sasniedzamos rezultātus, izvēloties atbilstošus un daudzveidīgus uzdevumus, sniedzot atbalstošu un attīstošu atgriezenisko saiti un iespēju mācīties iedziļinoties – skaidrot darbību gaitu, domāt par mācīšanos un sasniegto rezultātu; veidot fiziski un emocionāli drošu mācību vidi; regulāri sadarboties ar kolēģiem, kopīgi plānojot mācību satura īstenošanu un sekojot katra skolēna attīstības dinamikai, un veikt nepieciešamos uzlabojumus mācību procesā, ņemot vērā katra skolēna individuālās mācīšanās un attīstības vajadzības.

Mazākumtautības literatūras programma veidota, īpaši ņemot vērā kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas mācību satura un pieejas uzsvarus:

- mācību saturs un tā apguvei plānotais mācību process mācību jomas mācību priekšmetos veidots, ņemot vērā kopīgās mākslu raksturojošās pazīmes un to nozīmi kultūras izpaušmēs;
- realizēt skolēna pašizpaušmi konkrētā mākslas veidā tā, lai skolēnam veidotos kompleksa kultūras izpratne un konkrētas zināšanas un prasmes tiktu apgūtas primāri vienā mācību priekšmetā, bet citos tās attīstīt un papildināt;
- mācīšanās primāri plānota kā kultūras piedzīvošana klātienē, gan iepazīstot konkrēto mākslas veidu (literatūru, vizuālo mākslu, mūziku, teātra mākslu) tā profesionālajās izpaušmēs mūsdienās un vēsturiskā attīstībā, gan skolēnam pašam mērķtiecīgi darbojoties un iepazīstot konkrētā mākslas veida izteiksmes līdzekļu nozīmi ideju atklāsmē pašizpaušmē; tas nepieciešams, lai nodrošinātu skolēnam nepastarpinātu informācijas ieguvu, iespēju veidot savu izpratni, darbojoties praktiski;
- kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā skolēnam, apgūstot katra mākslas veida specifiskās prasmes, veidojot un attīstot atbilstošus ieradumus;
- attīstot jaunrades un uzņēmējspējas, sadarbības un pašvadītas mācīšanās caurviju prasmes, lielu nozīmi ierādot sociāli emocionālajam mācīšanās procesam; pārējās caurviju prasmes attīstot mācību procesā pakārtoti un atbilstoši mākslas veida specifikai, veidojot estētisko, emocionālo, radošas darbības un mērķtiecīgas sadarbības pieredzi;
- sniedzot mērķtiecīgu atbalstu, īpašu nozīmi pievēršot regulāram, sistemātiskam un jēgpilnam skolēna un skolotāja refleksijas procesam.

Īstenojot mazākumtautības literatūras mācību programmu pamata izglītības pakāpē un veidojot skolēna kā ieinteresētā lasītāja prasmi, pašam skolēnam mācību procesā vissvarīgākā kļūst iespēja

- daudzveidīgi darboties ar tekstu, izzinot daudzveidīgus literatūras un folkloras žanru piemērus;
- saprast un pilnveidot gan savas rīcības un emociju kontekstu, gan teksta interpretācijā noskaidrotās atziņas;
- brīvi izvēlēties un lasīt augstvērtīgu daiļliteratūru, tādējādi iegūstot vērtīgu pieredzi;
- izzināt savas tautas kultūru ar mākslas palīdzību.

Plānojot mazākumtautības literatūras mācīšanu, svarīgi ir mācību saturu saskaņot gan ar mazākumtautības valodas, gan ar latviešu valodas un literatūras mācību priekšmetu, lai nodrošinātu sekmīgu kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas sasniegamo rezultātu apguvi un piedāvātu skolēnam daudzveidīgu daiļliteratūras klāstu gan mazākumtautības valodā, gan latviešu valodā atbilstoši skolēna valodas prasmēm konkrētajā vecumā.

Mērķis un uzdevumi

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas mērķis – skolēns praktiski darbojas, iztēlojas un gūst prieku radošajā procesā, atklāj un pilnveido savus radošos talantus, zināšanas, prasmes un tehnikas dažādos mākslas veidos, vērtē un interpretē daudzveidīgus radošās izpaušmes veidus, mācoties izprast kultūras atšķirības un veidojot savu kultūras identitāti, piedzīvo klātienē kultūras notikumus, gūstot emocionālo un estētisko pieredzi un attīstot personiskās kultūras vajadzības, līdzdarbojas kultūras mantojuma saglabāšanā un tradīciju pārmantošanā.

Mazākumtautības literatūras mācību priekšmets veido skolēna kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā prātību līdztekus mūzikas, vizuālās mākslas un teātra mākslas mācību priekšmetiem.

Mazākumtautības literatūras mācību priekšmeta mērķis – veidot ieinteresēta lasītāja pieredzi un attīstīt emocionālo inteliģenci, praktiski un radoši darbojoties ar daudzveidīgiem literāriem tekstiem; atbalstīt un pilnveidot savu nacionālo identitāti raksturojošas mākslinieciskas izpaušmes; veidot ikviena skolēna individuālo stilu, paplašinot dzimtās (mazākumtautības) valodas stilistiskā lietojuma spektru.

Mazākumtautības literatūras mācību priekšmeta uzdevumi.

- Veidot izpratni par literatūru kā vārda mākslu, tās veidu un žanru daudzveidību, satura un formas vienotību, māksliniecisko un valodas līdzekļu nozīmi mākslas darba uztverē.
- Veicināt skolēnu prasmes literāro darbu uztverē, vērtēšanā un interpretēšanā, iepazīstoties ar literārajiem darbiem dzimtajā (mazākumtautības) valodā.
- Attīstīt prasmi daudzveidīgi un radoši pašizpausties literatūras apguves procesā.
- Veicināt skolēnu lasīšanas kultūras pilnveidi, rosinot savas individualitātes un spēju apzināšanos, pilnīgojot lasītāja intereses, emocionālo un estētisko pieredzi.
- Attīstīt sapratni par literatūru kā kultūras mantojuma veidu, rosinot interesi par savas un citu tautu literatūru un folkloru, piedzīvojot klātienē kultūras notikumus, attīstot prasmi saskatīt literatūras saistību ar citām mākslām un zinātņu jomām.
- Pilnveidot prasmi literatūras apguves un pētniecības procesā izmantot daudzveidīgus informācijas avotus.

Mācību saturs

Mācību saturs ir veidots, fokusējoties uz skolēnam būtiskāko, lai veidotos lietpratība (kompetence) kā komplekss skolēna mācīšanās rezultāts ilgākā periodā. Mācību saturs ir organizēts saskaņā ar mācību satura būtiskākajiem pamatjēdzieniem jeb lielajām idejām (Li), kas skolēnam jāapgūst, lai veidotos vienota izpratne par apkārtējo pasauli un sevi tajā. Lielās idejas veido obligātā mācību satura strukturālo ietvaru; tām atbilstoši raksturotas prasības obligātā satura apguvei jeb plānotie skolēnam sasniedzamie galvenie mācību rezultāti, pabeidzot noteiktu izglītības pakāpi.

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas četras lielās idejas aktualizē mazākumtautības literatūras mācību priekšmetā

- 1) konkrētā mākslas veida unikalitāti (1. lielā ideja – “Katram mākslas veidam ir tam raksturīgi izteiksmes līdzekļi”);
- 2) skolēnu radošo darbību lasītāja pieredzes veidošanā (2. lielā ideja – “Ideju, emociju un viedokļa paušanā nepieciešama drosmē, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas”);
- 3) tradīcijas un laikmetīguma saikni jaunrades eksperimentos (3. lielā ideja – “Radošajā darbībā cilvēks pēta un pauž savu identitāti, izprot atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas, novērtē mantojumu un mākslinieciskas inovācijas”);
- 4) literatūras ietekmi un popularitāti, veicinot aktīvu attieksmi pret norisēm sabiedrībā (4. lielā ideja – “Mākslas darbi rodas noteikta laikmeta un kultūras mijiedarbībā. Tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni un spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā”).

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācību jomā un no tiem atvasinātie sasniedzamie rezultāti mācību priekšmeta programmā ir kompleksi – galarezultāts veidojas darbībā, kura ietver gan mācību jomas zināšanas, izpratni un pamatprasmes, gan caurviju prasmes, gan vērtībās balstītus ieradumus. Katra mācību priekšmeta skolotāja viens no uzdevumiem ir to visu attīstīt.

Caurviju prasmju apguve un izmantošana ikdienā ir nozīmīgs priekšnoteikums dziļākas izpratnes veidošanai mācību priekšmetā. Vingrinoties izmantot caurviju prasmes mācību priekšmetam specifiskos veidos un situācijās, skolēns vienlaikus ir ieguvis vispārīgas prasmes, kuras varēs izmantot visu dzīvi.

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi, pievienoti 2. pielikumā. Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības literatūras mācību priekšmeta apguvē pievienoti 3. pielikumā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Vērtēšanas pieeja un pamatprincipi

Viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem, īstenojot mūsdienīgu izglītību, kuras rezultāts ir patiesa izpratne, spēja izmantot skolā apgūto neierastās situācijās un lietpratība, ir esošās vērtēšanas prakses pārvērtēšana, atbilstoši saskaņojot vērtēšanas mērķi, formu un saturu.

Vērtēšanas uzsvars mainās no skolēna mācību sasniegumu novērtēšanas uz vērtēšanu, lai uzlabotu mācīšanos. Vērtēšana, lai uzlabotu mācīšanos, ir efektīvas atgriezeniskās saites sniegšana skolēnam, dodot viņam iespēju un laiku uzlabot savu sniegumu atbilstoši plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem un vērtēšanas kritērijiem.

Vērtēšana primāri ir neatņemama mācīšanās sastāvdaļa, kas ļauj plānot gan skolotājam, gan skolēnam uzlabojumus mācību procesā, nevis tikai vērtējuma izlikšana, piemēram, atzīmes veidā.

Vērtēšanas uzsvaru maiņa ir svarīga arī skolas līmenī. Kļūst nozīmīgi veidot sistēmas, kas ļauj sekot līdzi katra skolēna izaugsmei un sniegt atbalstu tieši tajā laikā un vietā, kur tas ir nepieciešams.

Vērtēšanai standartā ir noteikti šādi pamatprincipi.

1. Sistēmiskuma princips – mācību snieguma vērtēšanas pamatā ir sistēma, kuru raksturo regulāru un pamatotu, noteiktā secībā veidotu darbību kopums.
2. Atklātības un skaidrības princips – pirms mācību snieguma demonstrēšanas skolēnam ir zināmi un saprotami plānotie sasniedzamie rezultāti un viņa mācību snieguma vērtēšanas kritēriji.
3. Metodiskās daudzveidības princips – mācību snieguma vērtēšanai izmanto dažādus vērtēšanas metodiskos paņēmienus.
4. Iekļaujošais princips – mācību snieguma vērtēšana tiek pielāgota ikviena skolēna dažādajām mācīšanās vajadzībām, piemēram, laika dalījums un ilgums, vide, skolēna snieguma demonstrēšanas veids, piekļuve vērtēšanas darbam.
5. Izaugsmes princips – mācību snieguma vērtēšanā, īpaši mācīšanās posma noslēgumā, tiek ņemta vērā skolēna individuālā mācību snieguma attīstības dinamika.

Vērtēšanas norises laiku mācību procesā un biežumu, saturu, uzdevuma veidu, vērtēšanas formu un metodiskos paņēmienus, vērtēšanas kritērijus, vērtējuma izteikšanas veidu un dokumentēšanu izvēlas atbilstoši vienam no trim vērtēšanas mērķiem – diagnosticējošā, formatīvā vai summātīvā vērtēšana. Informācija par tiem ir apkopota tabulā.

Vērtēšanas veidi Vērtēšanas aspekti	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas mērķi	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus (turpmāk – plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus) mācību procesa plānošanai un pilnveidei, piemēram, turpmāko plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus atgriezeniskās saites sniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēna sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu. Veicināt skolēna mācību motivāciju attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus mācību rezultāta novērtēšanai un dokumentēšanai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot, piemēram, arī lai uzlabotu skolēna sniegumu, izvērtētu mācību procesā izmantotās metodes, pieņemtu lēmumus par turpmāko darbu.
Norises laiks mācību procesā un biežums	Ieteicams veikt temata, mācību kursa vai mācību gada sākumā.	Veic mācību procesa laikā. Skolotājs to organizē pēc nepieciešamības.	Veic mācīšanās posma (piemēram, temata, vairāku tematu vai temata loģiskās daļas, mācību gada, izglītības posma vai pakāpes) noslēgumā.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācīšanās posmā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, kas būtiski nepieciešami turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma laikā.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma noslēgumā.
Vērtēšanas uzdevumu veidi	Uzdevuma veidu skolotājs izvēlas atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam. Tas var būt, piemēram, atbilžu izvēles uzdevums, īso atbilžu uzdevums, strukturēts uzdevums, esejas tipa uzdevums, uzdevums, kurā skolēns var demonstrēt savu sniegumu darbībā vai izstrādājot produktu.		
Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	Mutiski, rakstiski, praktiski vai kombinēti. Novērošana, saruna, aptauja, uzdevumu risināšana, darbs ar tekstu, demonstrējums, vizualizēšana, esēja, projekts, diskusija u. tml.		
Vērtētājs	Skolotājs un/vai skolēns atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.		
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtēšanas objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā skolotājs atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam, vērtēšanas formai un metodiskajam paņēmienam. Kritēriju izstrādē un vērtēšanā var iesaistīt skolēnus, lai pilnveidotu skolēna pašvadītas mācīšanās prasmes.		
Vērtējuma izteikšanas veids un dokumentēšana	Vērtējumu izsaka, dokumentē un komunicē atbilstoši mērķauditorijai (piemēram, skolēns, kolēģis, atbalsta personāls, skolas vadība, vecāks), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos un sekotu līdzi skolēna sniegtam ilgtermiņā. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktos, ieskaitīts/neieskaitīts u. tml.	Vērtējumu 1.–3. klasē izsaka apguves līmeņos atbilstoši nozīmīgākiem plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem mācību jomā, 4.–9. klasē vērtējumu izsaka 10 ballu skalā katrā mācību priekšmetā.	

Vērtēšanas saturs, kritēriji, formas un metodiskie paņēmieni

Mācību priekšmeta programmā tematu ietvaros paredzēti četru veidu plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti: ziņas, prasmes, vērtībās balstīti ieradumi, komplekss sasniedzamais rezultāts. Plānojot vērtēšanu, skolotājam svarīgi izvēlēties plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam atbilstošus kritērijus, metodiskos paņēmienus un vērtēšanas formu.

Ziņu apguve parāda skolēna izpratni. Tā attiecas uz standartā plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, kas parasti sākas ar darbības vārdiem “apraksta, skaidro, pamato...”. Piemērs: “Raksturo un mācās vērtēt savas un citautu folkloras un literārā darba kompozīcijas elementus. Pauž savu viedokli par literāru darbu un mācās izprast tā māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem mākslas darbiem”. Plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns parāda, veicot uzdevumus, risinot problēmas, piedaloties sarunās vai diskusijās u. tml. Piemērs: “Dažādiem mākslas veidiem ir atšķirīgi izteiksmes līdzekļi. Tos var pamanīt, salīdzinot izteiksmes līdzekļus tautas pasākās, literārajās pasākās un pasaku lugās ar izteiksmes līdzekļiem ainavu attēlojumā glezniecībā un dabas motīviem muzikālajos darbos”. To vērtē atbilstoši kritērijiem.

Prasmju apguvi skolēns demonstrē darbībā (piemēram, saskata, raksturo, salīdzina, vērtē, raksta); to vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu. Prasmju formulējuma piemērs: “Lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnēstā nozīme, personifikācija, epitets), kuri nepieciešami literārā darba izveidē”.

Ieradumus, kas balstīti vērtībās, skolēns demonstrē darbībā; tos vērtē, novērojot skolēna darbību ilgākā laika posmā, īpaši situācijās, kas ietver izvēles iespējas. Ieraduma formulējuma piemērs: “Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus”. Ieradumus vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu.

Kompleksu sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns demonstrē darbībā. Piemērs: “Rakstot tekstu “Mani literatūras atklājumi”, demonstrē izpratni par literatūras dažādām funkcijām, tēlainās izteiksmes līdzekļu iedarbību, pauž savas emocijas un domas, izmantojot vārdus”. Kompleksa sasniedzamā rezultāta vērtēšanai izmanto dažādas formas – rakstveida, mutvārdu vai kombinēts pārbaudes darbs, individuāls vai grupas projekts u. c. Kompleksam sasniedzamajam rezultātam raksturīgs vairāku pazīmju kopums, ko vērtē, izvirzot atbilstošas snieguma vērtēšanas dimensijas un ar katru dimensiju saistītus kritērijus. Kompleksu sasniedzamo rezultātu vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu.

Ieteikumi mācību darba organizācijai

Mācību procesu mazākumtautības literatūras stundās vislabāk organizēt t.s. dubultstundu sistēmā kopā ar mazākumtautības valodas satura apguvi, lai mērķtiecīgi izmantotu visas radošās gaitas iespējas, ietverot arī teksta (vai fragmenta) lasīšanu, radošo izpēti, interpretāciju un patstāvīgos eksperimentus.

Literatūras apguves procesu iespējams organizēt visur, kur pieejami lasīšanai un darbam ar tekstu piemēroti apstākļi, ne tikai mācību kabinetu. Arī datorkabinetu, skolas vai pilsētas/pagasta bibliotēku, skolas pagalmu, kāda rakstnieka muzeju u. tml. var uzskatīt par mērķtiecīgi izvēlētu mācību vidi. Situācijas izvēli nosaka sasniedzamais rezultāts un konkrēti jāpildināmie uzdevumi, kas veicami dažādās vietās.

Lai īstenotu noteiktus mācību projektus literatūras apgūvē, ir mērķtiecīgi jāsadarbojas ar citu mākslas veidu mācību priekšmetu skolotājiem, kā arī ir ieteicams reizi mācību gadā vai atsevišķā mācību posmā organizēt skolas līmeņa radošo projektu.

Mācību satura apguves norise

Mācību satura apguves norise ir pēctecīgi veidota pa tematiem visā pamatskolas posmā 4.–9. klasē līdzīgi kā dzimtās valodas mācību priekšmeta programmā, definējot tematiskās interešu grupas, pakāpeniski saskaņojot tās ar citu mākslas priekšmetu apguves norisi, kā arī apzinoties iespējamās atbalsta punktus citu jomu mācību priekšmetos. Katram skolotājam ir patstāvīga un loģiska iespēja organizēt tematu apguves secību atbilstoši sadarbības sistēmai savā skolā, kā arī apzināti un mērķtiecīgi mainīt konkrēto literāro vai folkloras piemēru klāstu, individualizējot mācīšanās procesu, to piemērojot savu skolēnu interesēm, spējām, prioritātēm. Programma piedāvā iepazīties ar krievu, Latvijas krievu un pasaules rakstnieku daiļliteratūras darbiem, kas ir lietderīgi lasīšanai un atbilstoši mācīšanās mērķim konkrētā temata ietvaros. Literāro darbu atlasē ņemti vērā šādi faktori:

- daiļdarba estētiskā vērtība, izziņas un audzināšanas potenciāls;
- formas un satura atbilstība skolēnu vecuma interesēm un intelektuālajām iespējām;
- daiļdarbu satura atbilstība literārās izglītības mērķiem un uzdevumiem;
- daiļdarba žanrs un veids, stilu dažādība un to daudzveidība.

Skolotājs var pats izvēlēties autorus un viņu daiļdarbus, kā arī konkrētā temata apguves laiku.

Katrā tematā nosaukti atslēgvārdi – literatūras teorijas jēdzieni, kas nepieciešami darbu analīzei un interpretācijai. Šos jēdzienus skolēni iepazīst pakāpeniski mācību procesa laikā, balstoties uz savu dzīves pieredzi un atbilstoši skolēnu estētiskās uztveres spējām.

Katra temata apguves norisi nosaka konkrētās pedagoģiskās situācijas īpatnības, kā arī daiļdarbu savdabīgums. Līdz ar to programmā ir piedāvāta didaktiski lietderīga mācību darbību secība konkrētā temata apguvē.

Mācību satura apguves norise ietver

- 1) katrā mācību gadā apgūstamos tematus;
- 2) tajos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus;
- 3) apguvei paredzēto laiku;
- 4) nepieciešamās skolēna darbības sasniedzamo rezultātu apguvei;
- 5) tematu apguvei izmantojamās mācību līdzekļus un metodiskos paņēmienus.

Katra temata ievadā parādīta tematu secība viena mācību gada apjomā un konkrētā temata vieta tajā. Mācību procesā saskaņā ar skolas prioritātēm un dažādu mācību priekšmetu sadarbības plānojumu iespējamās izmaiņas gan apgūstamo tematu secībā, gan paredzētajā stundu skaitā, gan apgūstamo literāro darbu izvēlē.

Šajā sadaļā ar detalizētu tematu ietvaru palīdzību parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apguvē, izpratnes veidošanā, prasmju un vērtībās balstītu ieradumu attīstīšanā.

Katra temata ietvaru parāda temata ietvara struktūras paraugs. Programmā lietoto kodu skaidrojums pievienots 1. pielikumā.

Temata ietvara struktūras paraugs

Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums	Temata numurs un nosaukums
----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

Temata apguvei ieteicamais laiks

Temata apguves mērķis – tematā plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu kopums un apguves pamatojums.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
Apraksta nozīmīgākās temata apguves rezultātā iegūtās zināšanas un izpratni par mācību jomas lielajām idejām. Iekavās norādīts kods standarta attiecīgās mācību jomas plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu tabulā, uz kuru lielo ideju attiecas konkrētā ziņa.	Mācību priekšmetam specifiskās un vispārīgās jeb caurviju prasmes, ko skolēns apgūs attiecīgajā tematā.
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Skolēna spēja koordinēti lietot zināšanas, prasmes un ieradumus jaunās, neierastās situācijās. Iekavās norādīts kods no standarta attiecīgās mācību jomas plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu tabulas. Ja tematā tiek sasniegts tabulā minētais plānotais skolēnam sasniedzamais rezultāts pilnībā, pirms koda iekļauta vienādības zīme.	Vērtībās balstīti ieradumi, kuru attīstīšanai plānots pievērst pastiprinātu uzmanību attiecīgajā tematā.
Jēdzieni – nozīmīgākie jēdzieni, par kuriem skolēns gūs izpratni tieši šajā tematā.	

Temata apguves norise

Tematā plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvei nepieciešamās skolēna darbības. Tabula veidota, grupējot apgūstamos sasniedzamos rezultātus un katrai sasniedzamo rezultātu grupai jeb temata vienumam piedāvājot nepieciešamās skolēna darbības. Tabulā nav uzskaitītas visas iespējamās skolēna darbības, norādīts uzdevumu skaits, vingrināšanās ilgums vai intensitāte. Galvenā uzmanība pievērsta skolēna darbību veidiem un būtībai.				
Temata vienuma nosaukums	Temata vienuma nosaukums	Temata vienuma nosaukums	Temata vienuma nosaukums	Temata vienuma nosaukums
Skolēna darbības	Skolēna darbības	Skolēna darbības	Skolēna darbības	Skolēna darbības

Mācību līdzekļi – tieši šī temata apguvei nepieciešamo mācību līdzekļu uzskaitījums.

Starpriekšmetu saikne – norāda, kā skolēns apgūs ar attiecīgo tematu saistītus sasniedzamos rezultātus kontekstā ar citiem mācību priekšmetiem.

Metodiskais komentārs – attiecīgā mācību priekšmeta nozīmīgu saturisku vai metodisku jautājumu skaidrojums, kas aktuāli tieši šī temata apgūvē.

Papildiespējas – papildidejas un ieteikumi, kā vēl paplašināt un padziļināt skolēna mācīšanās pieredzi attiecīgajā tematā, piemēram, ieteikumi mācību ekskursijām, pētniecības projektiem.

4. klase

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasākās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.1. Māksla. Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 2 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt spēju uztvert mākslas darbu kā veidu, kas ļauj izteikt cilvēka jūtas un domas un attēlot noskaņojumu; pilnveidot skolēnu spējas reflektēt.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Rakstniekam literārais darbs ir veids, kā izteikt jūtas un noskaņojumu. Daiļdarba lasītājam ir iespēja labāk izprast savas jūtas, mācīties tās ietērpt vārdos. (K.Li.3.) - Zināšanas par daiļdarba autora personību un dzīvi veido daudzveidīgu piemēru pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Uztver daiļdarbu kā veidu, lai izteiktu cilvēka jūtas un noskaņojumu. (K.6.3.3.) - Lasa mācīšanās mērķim atbilstošus daiļdarbus. Izsaka savu viedokli par lasīto un emocionālo attieksmi pret izlasīto. (K.6.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radot tekstu “Mani literatūras atklājumi”, demonstrē izpratni par literatūras dažādām funkcijām, tēlainās izteiksmes līdzekļu iedarbību, pauž savas emocijas un domas, izmantojot vārdus. (K.6.4.4.)	Attīsta ieradumu klausīties un lasīt literārās pasakas, lai pilnveidotu savu emocionālo pasauli un izpratni par sev svarīgām vērtībām. (Tikumi – atbildība, drosme; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: literatūra, māksla, uztvere, ideja, emocija, pārdzīvojums, autors, lasītājs, autora un lasītāja saziņa, daiļliteratūras teksts.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasa dzejoli (M. Borodickas “Художник”) un atbild uz jautājumu “Кāpēc dzejolim ir tāds nosaukums?” (Почему стихотворение так называется?). - Lasot dzejoli (A. Kušnera “Два листа”), analizē tā galveno domu. - Izteiksmīgi lasa dzejoļus. - Lasot tekstu, atrod tēlu raksturojumus.	- Diskutē par nosaukuma jēgu. - Analizē dzejoļa galveno domu. - Analizē literāro varoņu raksturus un uzvedību, viņu rīcības motīvus. - Diskutē, kādas jūtas pauž autors. - Salīdzina daiļdarbu ilustrācijas un to atbilstību literārajiem tēliem.	- Izsaka savu attieksmi pret izlasīto darbu. - Veido pārspriedumu “Для чего необходима литература?”. - Izveido noteikumus, kurus ievērojot var kļūt par grāmatas autora sarunbiedru. - Raksta grāmatu kopā ar klasesbiedriem.	- Izdomā savus dzejoļa nosaukuma variantus. - Rada tekstu par saviem literatūras atklājumiem un izdomā tam atbilstošu nosaukumu. - Veido ilustrācijas radītajam tekstam.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бородицкая, М. Художник.

Голявкин, В. Как я писал стихи.

Драгунский, В. Что я люблю..., ...И чего не люблю!, Что любит Мишка.

Козлов, С. На горе стоял дом...

Кушнер, А. Два листа.

Мориц, Ю. Песня о волшебнике.

Островский, С. Любимые книжки.

Саша Чёрный. Детям.

Starpriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Veidojot ilustrācijas radītajam tekstam, skolēni izmanto zināšanas un 1.–3. klasē vizuālās mākslas stundās apgūtās prasmes.
-----------------------	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgušanas laikā svarīgi ir mudināt skolēnu domāt par to, ar ko atšķiras daiļdarbu lasīšana no citu tekstu lasīšanas. Jārada iespēja saskatīt to, ka lasītājs var dzīvot līdzī daiļdarba autoram. Attieksmi pret lasīšanu var attīstīt, izmantojot mākslinieku radītās ilustrācijas un salīdzinot tās ar skolēna radītajām ilustrācijām. Īpaša uzmanība jāpievērš daiļdarba, šajā gadījumā dzejoļa, interpretācijai ar vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļiem.
Caurviju prasmes	Pašvadīta mācīšanās (savu emociju un domu izteikšana), jaunrade un uzņēmējspēja (ilustrāciju veidošana daiļdarbam, tekstu radīšana, izteiksmīga lasīšana), digitālā pratība (lasīšana interneta vietnē).

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasakās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasakās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt priekšstata veidošanos par tradicionālo ģimenes vērtību atspoguļojumu literatūrā un to lomu cilvēka dzīvē.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dažādiem mākslas veidiem ir atšķirīgi izteiksmes līdzekļi. Tos var pamanīt, salīdzinot izteiksmes līdzekļus tautas pasakās, literārajās pasakās un pasaku lugās ar izteiksmes līdzekļiem ainavu attēlojumā glezniecībā un dabas motīviem muzikālajos darbos. (K.Li.1.) - Radot pasaku, ir iespējams izprast atšķirīgus pasaules uzskatus un novērtēt tradīcijas. (K.Li.3.)	- Raksturo vizuālās mākslas un mūzikas izteiksmes līdzekļus un novērtē iespējas ar tiem radoši izpausties. (K.6.1.1.) - Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnēstā nozīme, personifikācija, epitets), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. (K.6.1.9.) - Lasa un rada pasakas. Novērtē savu un klasesbiedru veidotus darbus kā autora darbus. (K.6.3.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radošās pašizpaušmes darbā demonstrē izpratni par folklorā un literārajās pasakās atainotajām tradicionālajām ģimenes vērtībām, mākslas darbu kā kultūras vērtību sistēmas atspoguļotāju. (K.6.4.2.; K.6.4.3.)	Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: tautas pasaka, autora (literārā) pasaka, stāsts, dzejolis, ainava, literārais varonis, literāro varoņu pārdzīvojumi, literāro varoņu rīcība, tradīcija, tēma, ideja.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Pasaku salīdzināšana						
- Lasot pasaku vai stāstu, - atrod tradīciju aprakstus; - salīdzina folkloras un literāro darbu varoņus un notikumus; - atrod nepazīstamus vārdus un meklē to nozīmi. - Lasot daiļdarbus, atrod ainavu tēlojumus.	- Stāsta par autoru, izmantojot informāciju mācību grāmatā, kā arī literārā darba saturu. - Analizē literāro varoņu raksturus un uzvedību, viņu rīcības motīvus. - Salīdzina daiļdarbu ilustrācijas. - Salīdzina literāros darbus, mūziku un mākslas darbus, kas ir tuvi pēc tematikas.	- Izveido konspektu “Чем отличаются сказки, рассказы, стихи?”. - Stāsta par tradīcijām, kas attēlotas stāstos un pasakās. Atbild uz jautājumiem: “Kādas tradīcijas man ir zināmas? Kādas tradīcijas ievēro mana ģimene? Par kādām man nezināmām tradīcijām es uzzināju, lasot stāstus un pasakas? Kādas no tām es gribētu atjaunot?”. - Ilustrē (mutiski un vizuāli) daiļdarba fragmentus. - Rada verbālās ainavas, izvēloties atbilstošus mūzikas vai vizuālos izteiksmes līdzekļus. - Rada pasaku, izmantojot tautas pasakas varoņus, sižetus un temata ietvaros apgūto jauno leksiku.	1. variants - Salīdzina A. Puškina pasaku “Сказка о мертвой царевне...” un dzejnieka aukles stāstīto tautas pasaku, pasaku darbības vietu un pasaku varoņus. - Kādus tautas pasakas notikumus A. Puškins neapraksta? Kāpēc? - Atbild uz jautājumu “Какими событиями поэт дополняет народную сказку? Почему?”. - Atbild uz jautājumu “Вспомни русские народные сказки. Рассказывается ли в них о переживаниях героев? А в сказке А. С. Пушкина?”. - Salīdzina pasaku fragmentus, kuros tiek stāstīts par pamātes ierašanos vecas ubadzes paskatā. 2. variants - Izlasa A. Tostoja stāstu “Детство Никиты” un fragmentu “Ёлка” un uzraksta stāstu “Мечты моей елочки”. 3. variants - Izlasa A. Čehova stāstu “Ванька” un aizpilda tabulu. <table><tr><td>Vaņķas pagātne</td><td>Vaņķas tagadne</td><td>Vaņķas nākotne</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Vaņķas pagātne	Vaņķas tagadne	Vaņķas nākotne			
Vaņķas pagātne	Vaņķas tagadne	Vaņķas nākotne							

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Белов, И. Лад.

Берестов, В. Любили тебя без особых причин...

Бродский, И. Ясли (Presepjo).

Драгунская, К. Голендуха.

Зиедонис, И. Янтарная сказка.

Жданова, Л. Улица Трошкиню.

Коваль, Ю. Дед, баба и Алеша.

Маршак, С. Латвийским друзьям.

Некрасов, Н. Мужичок с ноготок.

Павлютина, С. У медведя во бору...

Паустовский, К. Бескорыстие.

Пушкин, А. Сказка о мертвой царевне...

Санин, Л. Ангел-хранитель.

Токмакова, И. Пьеса Рождественская звезда.

Толстой, А. Ёлка (фрагмент из рассказов "Детство Никиты").

Чехов, А. Ванька.

Фофанов, К. Нарядили ёлку в праздничное платье...

Шмелёв, И. Рождество.

Starppriekšmetu saikne

Dzimtā valoda (krievu) 4.1. Kā sazinās pasaule? Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt, nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?	Izmanto dzimtajā valodā iegūtās zināšanas par darbības vārdiem un lieto tos, aprakstot ne tikai priekšmetu vai personas darbību, bet arī literāro varoni vai dabu (ainavu).
Sociālās zinības un vēsture 4.3. Kāpēc saglabāt tradīcijas un līdzdarboties kopienā?	Skolēni attīsta prasmi veikt individuālo pētījumu, salīdzinot dažādos avotos iegūto informāciju un sarunās ar tuviniekiem uzzināto par tradīciju izpausmēm laika gaitā. Atlasīt un grupēt informāciju par svētkiem pēc paša radītiem kritērijiem, raksturojot Latvijas kultūras savdabību. Izmantojot literatūras stundās apgūto, sasaista to ar savu pieredzi, organizējot un svinot svētkus klasē un skolā.

Metodiskais komentārs

Saturs	Temata kontekstā ir nepieciešams ieinteresēt skolēnus ar daļdarba vēsturisko problemātiku un motivēt apgūt nepazīstamo leksiku. Pamatstratēģija darbam ar tekstu ir tā komentēšana. Tas ir ļoti svarīgi, jo skolēnam sāk veidoties teksta komentēšanas prasme, kas noderēs turpmāk, analizējot literārus tekstus. Skolotājs var izmantot individuālo, pāru un grupu darbu, kas skolēnus mudina lasīt.
Caurviju prasmes	Jaunrade un uzņēmējspēja (ilustrāciju veidošana daļdarbam, tekstu radīšana), pašvadīta mācīšanās (atbalsta konspekta veidošana), sadarbība (daļdarbu salīdzināšana).
Papildspējas	Var salīdzināt pēc tematikas tuvos daļdarbus un komentēt vēsturisko kontekstu. Atbilstoši iespējām skolotājs izvēlas kopā ar skolēniem spēles stratēģiju "Teksta sacerēšana pēc parauga".

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasākās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.3. Daba. Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pilnveidot skolēnu prasmi redzēt apkārtējās pasaules skaistumu, salīdzinot mākslinieka attieksmi ar savu viedokli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Katram autoram ir savi izteiksmes līdzekļi, kā paust attieksmi, radot dzejoļus par dabu un lirisko miniatūru. (K.Li.1.) - Interpretējot dzejoļus par dabu, ir iespējams paust savu attieksmi pret to. (K.Li.3.)	- Izmanto literatūras iespējas savu emociju, vērtību un ideju paušanai. Salīdzina, kā atšķiras viena un tā paša sižeta atspoguļojums dažādos mākslas veidos. (K.6.3.3.) - Lasa, klausās, skatās mācīšanās mērķim atbilstošus dažādus daiļdarbus. Izsaka savu viedokli par lasīto. (K.6.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Paša veidotās “noskaņojuma” vārdnīcas (словарь настроения) tekstos izsaka savu attieksmi pret apkārtējās pasaules skaistumu. (K.6.4.5.) - Analizējot literāru tekstu, salīdzina mākslinieka attieksmi pret apkārtējās pasaules skaistumu un savu attieksmi paša veidotā tekstā. (K.6.3.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosmē, atbildībā; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosmē, centībā; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: ainava, salīdzinājums, metafora, autors, autora doma, autora un lasītāja viedoklis (pozīcija), laikraksts, e-laikraksts, raksts.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Teksta analīze "Soli pa solim"
- Izteiksmīgi lasa dzejoļi. - Lasot tekstu, uzzina par rakstnieka jūtām. - Apraksta dažādus attēlus ar dabasskatiem.	- Analizē daiļdarba galveno domu. - Atrod saikni starp daiļdarba saturu un autora personību. - Atrod daiļdarbā izteiksmes līdzekļus, ar kādiem autors pauž savu attieksmi pret dabu. - Salīdzina literāros darbus, mūziku un mākslas darbus, kas ir tuvi pēc tematikas. - Salīdzina daiļdarbu ilustrācijas.	- Ilustrē (mutiski un vizuāli) literārā darba fragmentus. - Atrod spilgtus, izteiksmīgus vārdus dzejoļos. - Skaidro atrastos vārdus. - Iekļauj šos vārdus savā personīgajā vārdnīcā. - Izmanto "noskaņojuma" vārdnīcu, kura sastādīta, veidojot personīgos mutiskos un rakstiskos tekstus. - Veido nelielu rakstu par rudenī (pavasari, vasaru, ziemu) skolas avīzei.	I. Buņins "Густой зеленый ельник у дороги...". Teksta analīze "Soli pa solim". - Skaņu atkārtojums; - leksika; - intonācija; - galvenās domas meklēšana; - autora notikumu vērtējumu analīze; - dzejoļa vispārīgā nojēguma meklēšana.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. Снежинка.

Бунин, И. Густой зеленый ельник у дороги...

Коваль, Ю. Солнце и снег.

Майков, А. Осенние листья по ветру кружат... Кругом пестреет лес зелёный...

Пришвин, М. Осеннее утро (фрагмент). Разговор деревьев. Звери.

Пушкин, А. Вот север, тучи нагоняя...

Саша Чёрный Зима.

Сладков, Н. Они и мы.

Суриков, И. Зима.

Тютчев, Ф. Чародейкою Зимой.

Starppriekšmetu saikne

Mūzika 4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā. Kā daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	Skolēni attīsta prasmi saskatīt un atšķirt, kādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus izmanto autori, literatūrā un mūzikā attēlojot dabas norises vai dabas tēlus. Mūzikas stundās skolēni klausās un analizē, ar kādiem mūzikas instrumentiem iespējams atainot dabas norises vai dabas tēlus. Analizē, kāds ir dabas parādību (vētra, lietuss, pērcons, zibens, krusa, sniegš, jūra, ūdens utt.) atainojums dažādu žanru mūzikā. Analizē kopīgos un atšķirīgos elementus dažādos skaņdarbos, kuros atainoti dabas tēli.
---	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir iesaistīt skolēnus dažādu veidu radošajā darbībā. Strādājot ar tekstu, vēlams izmantot dažādas teksta analīzes metodes. Skolēni, klasē iepazīstot dzejoļus par dabu un apmainoties viedokļiem, salīdzina daiļdarbus, kas balstās uz literāro tekstu, muzikālo un mākslas darbu emocionālo tuvību, izmantojot arī t. s. verbālo zīmēšanu.
Caurviju prasmes	Jaunrade un uzņēmējspēja (ilustrāciju veidošana daiļdarbam, tekstu radīšana, izteiksmīga lasīšana), digitālā pratība (e-laikrakstu lasīšana).
Papildiespējas	“Noskaņojuma” vārdnīcas ieviešana – spilgtu, izteiksmīgu vārdu, kuri veido daiļdarba noskaņu, skaidrošana.

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienų ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasakās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.4. Spēle. Fantāzija. Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: dot skolēniem iespēju pārdomāt iztēles nozīmi mākslā, attīstīt tēlaino domāšanu un pilnveidot literāra teksta radīšanas prasmes.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Folkloras tekstam un literārajam darbam ir dažādi kompozīcijas elementi. (K.Li.1.) - Folkloras un literārā darba žanriem ir atšķirīgas pazīmes. (K.Li.1.) - Radot pasaku, ir iespējams izprast atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas, novērtēt mantojumu. (K.Li.3.) - Analizējot saistību starp daiļdarba notikumiem, varoņu rīcību un to raksturiem, veidojas daudzveidīga pieredze. (K.Li.4.)	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnestā nozīme, personifikācija, salīdzinājums), kuri nepieciešami folkloras teksta izveidē. (K.6.1.9.) - Salīdzina dažādu folkloras veidu un žanru pazīmes (mīkla, palindroms, ķircināmais pantiņš). (K.6.1.10.) - Izdomā mīklas, izmantojot salīdzinājumu un personifikāciju. (K.6.3.1.) - Saskata un novērtē vienaudžu pašizpaušmi, kas atklāj komiskos elementus jaunrades darbā. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Iedvesmojoties no folkloras, literāriem daiļdarbiem, mūzikas un mākslas veido jaunrades darbu (mīklu, dzejoļu, pasaku), lieto radošo iztēli, tēlainās izteiksmes līdzekļus atbilstoši izvēlētajam literārajam žanram. (K.6.3.1.; K.6.3.4.)	Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: salīdzinājums, metafora, mīkla, palindroms, ķircināmais pantiņš, limeriks, literatūras spēle, dzejolis, pasaka; galvenā doma, stāsts, pasaka, fantastiskā pasaka, fantāzija un fantastika; klusā daba.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošie konkursi
• Izteiksmīgi lasa tekstu. • Lasot tekstu, saprot galveno domu. • Lasot tekstu, papildina autora ideju. • Lasot folkloras darbu, atrod salīdzinājumus, izskaidro to lomu.	• Analizē literāra teksta galveno domu. • Analizē literāro varoņu raksturus un uzvedību, viņu rīcības motīvus. • Salīdzina daiļdarbu ilustrācijas. • Salīdzina literāros darbus, mūzikas un mākslas darbus, kas ir tuvi pēc tematikas. • Atrod daiļdarbā saistību starp notikumiem, varoņu rīcību un viņu raksturiem.	• Ilustrē (mutiski un vizuāli) daiļdarba fragmentus. • Izdomā pasaku, tajā izmantojot savus mīļākos varoņu tēlus. • Izdomā mīklas, izmantojot salīdzinājumu un personifikāciju. • Veido limerikus par dažādiem noskaņojumiem.	Visus konkursus gatavojot, skolotājs vienojas ar skolēniem par kritērijiem, kā noteiks konkursa uzvarētāju un izvērtēs katra jaun- darba kvalitāti. <i>1. variants</i> • Mīklu konkurss. Konkursa noteikumi. <i>1) Individuāls darbs.</i> Skolēni pēc kārtas uzdod vienu mīklu klasesbiedriem. Uzvar tas, kurš uzdod pēdējo mīklu. Ja spēle patīk, var spēlēt, lai noteiktu, kas zina vairāk krievu sakāmvārdus un parunu. <i>2) Grupā darbs.</i> Dīvas grupas izdomā mīklas par vienu un to pašu priekšmetu. Uzvar grupa, kura izdomās mīklas, izmantojot salīdzinājumus, personifikācijas, priekšmeta pazīmes un tā darbības. <i>2. variants</i> • Pasaku konkurss. Skolēni izdomā jautrus piedzīvojumus, kas varētu notikt ar Petjku-mikrobu, viņa draugiem un radiem (G. Ostera “Петька-микроб”). Par konkursa uzvarētāju kļūst skolēns, – kurš izdomās visinteresantākos un smieklīgākos piedzīvojumus; – kura piedzīvojumi būs atbilstoši G. Ostera varoņu raksturiem. <i>3. variants</i> • Skolēni uzraksta domrakstu konkursam par labāko fantazētāju. Domraksta sākums varētu būt šāds: “По дороге в школу я встретил корову с зонтиком...” vai šāds: “В лесу я нашёл дерево, на котором вместо листочков росли блины...”. Utt.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Даррелл, Д. *Говорящий сверток*.

Ким, Ю. *Облака*.

Кургузов, О. *Возвращение репки. Улица летящих*.

Кушнер, А. *Игра. Облака*.

Левин, И. *Начало, середина, конец*.

Мазнин, И. *Чёрное и серое*.

Маяковский, В. *Тучкины штучки*.

Михалков, С. *Фома*.

Мороз, К. *Кто раньше всех приходит в класс?*

Остер, Г. *Петька-микроб*.

Рик, А. *Про вредную Бабку-Ежку*.

Успенский, Л. *Слово о словах*.

Хармс, Д. *Что это было? Игра. Миллион*.

Starppriekšmetu saikne

Mūzika 4.5. Iztēle un mūzika. Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu skaņdarbu vai “skaņu gleznas”?	Skolēni izmanto literatūras stundās apgūtās prasmes, izdomājot melodijai/ritma etīdei nosaukumu, kas atbilst izvēlētajam tēlam. Sacer tekstu savai melodijai/ritma etīdei.
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir svarīgi dot skolēniem iespēju pievērsties radošajam procesam – no idejas līdz tās īstenošanai; attīstīt brīvu pašizpausmi, nebaudoties no citu vērtējuma un arī kritikas. Skolēniem pašiem vai ar skolotāja palīdzību jāizveido vērtēšanas kritēriji izvēlētajam jaundarba konkursam atbilstoši tā specifikai, piemēram, “Pasaku konkursam”, īpašu uzmanību veltot kategorijai “Visinteresantākais un smieklīgākais piedzīvojums”. Skolēns jāmudina domāt par komiskā dažādajām uztveres īpatnībām un toleranci.
Caurviju prasmes	Jaunrade un uzņēmējspēja (ilustrāciju veidošana daiļdarbam, tekstu radīšana, izteiksmīga lasīšana).

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasākās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.5. Draugi un skola. Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: rosināt skolēnu interesi par daiļdarbiem ar tematiku par vienaudžiem, lai palīdzētu viņiem izprast draudzības, savstarpējas saprašanās un savstarpējas palīdzības nozīmi.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Atstāstot literāro darbu, var izmēģināt dažādas pieejas – stāstot to gan no autora, gan tēla pozīcijām. (K.Li.2.) - Stāsta saturu var izprast pēc tā sižeta. (K.Li.3.) - Salīdzinot paša attieksmi un literārā darba autora attieksmi pret literārajiem tēliem un notikumiem, veidojas daudzveidīga pieredze. (K.Li.4.)	- Salīdzina folkloras pasakas un dažādu literatūras veidu un žanru (literārā pasaka, stāsts, pasaku luga) pazīmes krievu un cittautu literāros darbos. (K.6.1.10.) - Lieto sev piemērotus risinājumus uztraukumu un bailu pārvarēšanai, uzstājoties auditorijas priekšā. (K.6.2.3.) - Demonstrē, raksta un lasa sadarbībā paveikto. Novērtē paša un klasesbiedru veidotus darbus kā autordarbus (jaunrades darbus). Izmantojot citu autoru darbus vai idejas, atsaucas uz tiem, norādot avotus. (K.6.3.4.) - Risina problēmas un konfliktus skatuviskā darbībā tēla ietvaros, literāro tēlu pārveidojot skatuviskā. Izsaka viedokli par gūto pieredzi un raksturo emocijas. (K.6.3.9.) - Lasa, klausās, skatās mācīšanās mērķim atbilstošus daiļdarbus. Izsaka savu viedokli par lasīto. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.6.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Iepazinis folkloras un literāro pasaku tēlu un literārā darba sižeta veidošanas paņēmienus, portretē vienaudžus, radot pats savu tekstu izvēlētajā žanrā. (K.6.4.4.; K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra) - Veido ieradumu būt ieinteresētam un zinošam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot noteiktam mērķim, mācību uzdevumam atbilstošus, pilna apjoma daiļdarbus vai folkloras tekstus. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: stāsts, folkloras pasaka, literārā pasaka, varoņi, plāns, sakāmvārds, autora personība, komiskais (smieklīgs) stāsts, salīdzinājums, autora un lasītāja viedoklis, skolas avīze, raksts avīzē.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasot pasaku vai stāstu, saprot autora jūtas un domas. - Atšķir tautas pasaku no literārās pasakas. - Jūt līdzī literārā darba varoņiem. - Lasot stāstu, atrod varoņu raksturojumu. - Prognozē stāsta (pasakas) saturu pēc sižeta attīstības.	- Stāsta par autoru, izmantojot pieejamo informāciju un daiļdarba saturu. - Analizē literāro varoņu raksturus un uzvedību, rīcības motīvus. - Salīdzina daiļdarbu ilustrācijas.	- Sastāda atbalsta konspektu "Humoristiskās izteiksmes līdzekļi". - Atšķir vienkāršu plānu no saliktā un mācās veidot dažādu veidu plānus. - Radoši pārstāsta pasaku (stāstu), izmantojot pārsprieduma elementus, dabas aprakstus, varoņa ārējā izskata aprakstu, vides aprakstu.	- Stāsta par literāro varoni. - Ilustrē (mutiski un vizuāli) literārā darba fragmentus. - Pēc izvēles raksta - sacerējumu par sakāmvārdiem un parunām, - nelielu aprakstu skolas avīzei par jautru atgadījumu no savas klases dzīves, - aprakstu "Мой дрыг".

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Владимирова, Н. *Что случилось в нашем классе?*

Георгиев, С. *Школьные истории, веселые и разные.*

Голявкин, В. *Настоящая дружба.*

Драгунский, В. *Денискины рассказы.*

Железников, В. *Толстяки.*

Линдгрэн, А. *Малыш и Карлсон, Пенни Длинныйчулок.*

Крюкова, Т. *Потапов, к доске!*

Пушкин, А. *Няня, лицейская лирика.*

Хоп, С. *Юн и Софус.*

Чаплина, В. *Память зверя.*

Шаров, А. *Кукушонок, принц с нашего двора.*

Starppriekšmetu saikne

Dzimtā valoda (krievu) 4.2. Atverot teksta noslēpumus. Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta tipus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?	Dzimtās valodas stundās skolēni apgūst dažādus teksta tipus un to pazīmes. Nosaka teksta tipu (pēc iepriekš apgūtām pazīmēm); analizē katra teikuma īpatnības, teikumu saistījumu tekstā un salīdzina tekstus pēc formas (dzeja/proza). Iegūtās zināšanas izmanto, radot humoristisku stāstu pēc attēliem un to prezentējot.
--	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir svarīgi dod skolēniem iespēju gūt baudu no lasīšanas. Viens no iespējamajiem uzdevumiem – humoristisku stāstu par skolu lasīšana un analīze. Šajos darbos autori runā par skolēniem aktuālām problēmām, ar kurām viņi saskaras ikdienas dzīvē. Turklāt autora humoristiskā pieeja ļauj lasītājam – skolēnam – nostāties gan varoņa vietā, gan arī stāstītāja vietā, kā arī izjust daiļdarba komunikatīvās iespējas. Skolotājs, rosinot skolēnus padziļināt lasītāja pieredzi, var aktualizēt šādas stratēģijas: veidot atbalsta konspektu “Humoristiskais stāsts”, pielietot metodi “franču radošā darbnīca”, izmantot piecu posmu stratēģiju, radot rakstisko tekstu.
Caurviju prasmes	Jaunrade un uzņēmējspēja (ilustrāciju veidošana daiļdarbam, tekstu radīšana), pašvadīta mācīšanās (atbalsta konspekta veidošana), sadarbība (daiļdarbu salīdzināšana).
Papildiespējas	Iespējams plānot arī projekta darbību “Skolas avīzes veidošana” ar humoristisku un satīrisku tematiku.

4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasākās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
--	---	--	---	---	---

4.6. Pasaule. Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izmantojot literatūras un citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, paust savas idejas un emocijas radošajā darbā, kā arī pilnveidot skolēnu refleksijas prasmes.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Salīdzinot daiļdarba tekstu, teātra uzvedumu un animācijas filmas, ir iespējams izprast, kā ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem var paust atšķirīgus pasaules uzskatus. (K.Li.3.) - Izprast tradicionālās ētiskās vērtības ir iespējams, iepazīstot tās un izsakot savu attieksmi pret tām. (K.Li.4.)	- Izmanto dažādu mākslas veidu (literatūra un teātris) iespējas savu emociju, vērtību un ideju paušanai. Salīdzina daiļdarba tekstus, teātra uzvedumus un animācijas filmas un izvērtē tajos lietotos tēlainās izteiksmes līdzekļus. (K.6.3.3.) - Raksturo un vērtē mākslas darbā aktualizētās problēmas un vērtības, saistot tās ar personisko pieredzi un pasaulē notiekošo. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Grupā inscenētajā daiļdarba fragmentā demonstrē savu atveidoto literāro varoņu motivācijas interpretāciju, skaidro daiļdarbu kā "dzīves grāmatu" un reflektē par savu pieredzi radošajā procesā. (K.6.4.3.; K.6.4.5.)	Attīsta ieradumu ar skolotāja atbalstu veidot stāsta tēlu karti, veidot pierakstus par izlasīto vai mākslas notikumā vēroto. (Tikumi – centība, gudrība; vērtības – cilvēka cieņa, brīvība, kultūra)
Jēdzieni: tradicionālās vērtības, mīts, pasaka, legenda, stāsts, tēma, ideja, ekranizācija, teātra uzvedums, lasītāja pozīcija, galvenā doma.	

Тemata apguves norise

Текста iepazīšana	Текста interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasot tekstu (G. Judina stāstu “Душа с очами” un J. Moricas dzejoli “Песня о волшебнике”), atrod tajos galveno domu. - Skatoties animācijas filmas un teātra izrādes, salīdzina to saturu, formu un izteiksmes līdzekļus.	- Salīdzina stāsta un dzejoļa galveno domu. Atrod līdzīgo un atšķirīgo. - Salīdzina divas animācijas filmas “Снежная королева” (1957. g. un 2012. g.) un tādas pašas tematikas skatuvisku iestudējumu vai tā video ierakstu (piemēram, Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātra 2014. gadā iestudēto izrādi “Sniega karaliene”). Izsaka savu viedokli par redzēto. Diskutē par H. K. Andersena pasakas interpretācijām un pauž savu attieksmi – kuru no tām ir vieglāk uztvert skolēnam.	- Izsaka savu attieksmi pret izlasīto darbu varoņiem un notikumiem, kā arī pret to autoriem. - Diskutē, kura H. K. Andersena pasakas interpretācija sakrīt ar skolēna kā lasītāja attieksmi. - Analizē literāro varoņu tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi.	- Grupā inscenē daiļdarba fragmentu. - Vērtē savu un klasesbiedru ieguldījumu. - Reflektē par personīgo pieredzi radošajā procesā. - Pārspriež, kas izdevās, kas neizdevās un kas vēl būtu jāuzlabo.

Мācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Андерсен, Г. Х. Сказки и рассказы.

Де Линт, Вес, Ч. Сказки дремучего леса.

Козлов, С. На горе стоял дом...

Коваль, Ю. Рассказы.

Миф о Минотавре.

Мориц, Ю. Песня о волшебнике.

Мошковская, Э. Не верится.

Хокинг, Л. и С. Джордж и код, который не взломать.

Хоп, С. Волшебный мелок.

Юдин, Г. Душа с очами.

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 4.2. Kā darbojas sociālās grupas dažādos laikos?	Skolēni attīsta prasmi izteikt viedokli un paskaidrot ar piemēriem no ikdienas dzīves, kā dažādas vērtības ietekmē cilvēku uzvedību. Mācās uz klausīt un apkopot klasesbiedru viedokļus grupu darba laikā, paskaidrot, kā paša domas un emocijas augot un attīstoties ietekmē uzvedību; nosaukt, kādas vērtības, tikumi un ieradumi ir paša rīcības pamatā.
Teātra māksla 4. Etīde. Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?	Inscenējot daiļdarba fragmentu, skolēni izmanto teātra mākslā apgūtās zināšanas un prasmes. Sadarbībā ar citiem klasesbiedriem lieto aktiermeistarības pamatprasmes sava skatuviskā tēla radīšanā, iedvesmojoties no ikdienas novērojumiem un savas personiskās pieredzes. Pamato sava tēla skatuvisko gribu dramaturģiskajā konfliktā, salīdzina ar līdzīgu reālu savstarpējo attiecību un situāciju iespējamību, konflikta risinājuma ceļiem.
Vizuālā māksla 4.2. Jūtas un emocijas kino mākslā. Kā atspoguļo jūtas un emocijas kinomākslā?	Salīdzinot divas animācijas filmas, skolēni pievērš uzmanību emocijām, kuras tajās tiek paustas, un tam, kā tās tiek atspoguļotas; izmantotajām krāsām, kas atspoguļo konkrētu emociju; izmantotajai mūzikai; videi un dažādām citām lietām.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir ļoti vēlams sadarboties sociālo zinību un teātra mākslas skolotājiem. Skolotājs var iekļaut literatūras stundā tāda satura daiļdarbus, kuros atspoguļoti atšķirīgi varoņu rīcības (iespējams, pretrunīgi) un uzvedības modeļi. Turklāt ir svarīgi, lai daiļdarbs atspoguļotu mūsdienu skolēniem aktuālo dzīves un ētisko problēmu risināšanas pieredzi. Temata fokuss ir sadarbība un dialoga veidošana, kura pamatā ir tolerance un atšķirīga viedokļa pieņemšana. Sadarbojoties ar teātra mākslas skolotāju, var piemērot vispiemērotāko metodi, piemēram, lomu spēli, kas palīdzēs dziļāk apgūt tematu.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze).

5. klase

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.1. Māksla. Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: bagātināt skolēnu uztveri, atklājot mākslas darbu kā līdzekli, kas palīdz izprast citus cilvēkus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dzejolim ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Diskutējot par daiļdarbā paustajām autora jūtām un domām, ir nepieciešama drosme, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.)	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (epitetu, salīdzinājumu, personifikācijas), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. Vērtē to lietojumu, salīdzina un pamato ietekmi uz tekstu. (K.6.1.9.) - Uzstājas auditorijas priekšā, diskutē, apspriež daiļdarba idejas un problēmas, atpazīst uztraukumu un bailes. (K.6.2.3.) - Diskutē, apspriež idejas, pauž personisko attieksmi pret daiļdarba problemātiku. (K.6.2.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Literāros, vizuālās mākslas un publiskas uzstāšanās uzdevumos demonstrē savu lasītāja pieredzi, atveido personīgo dialogu ar literārā darba autoru par autora attieksmi pret savu literāro darbu varoņiem. Radošajos uzdevumos izmanto tēlainās izteiksmes līdzekļus. (K.6.3.3.; K.6.4.3.)	- Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu strādāt grupās, apkopot iegūto informāciju. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa)
Jēdzieni: literatūra, māksla, iedvesma, uztvere, autors, lasītājs, autora un lasītāja saziņa, epitets, salīdzinājums, kartotēka, vārdnīca, enciklopēdija.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Izteiksmīgi lasa dzejoļi. - Atrod tēlainās izteiksmes līdzekļus (epitetu, salīdzinājumu, personifikāciju). - Atrod vārdus, kas izsaka autora izjūtas. - Izmanto dažādus informācijas avotus (enciklopēdijas, plašsaziņas līdzekļus), lai papildinātu zināšanas.	- Analizē dzejoļa panta formu un ritmu. - Salīdzina autora lietoto valodu (attieksmi pret to) klasiskajā un laikmetīgajā dzejā (M. Ļermontova “Молитва”, “Ангел”; J. Kozlovska “Душа, чело и вечность...”). - Saviem vārdiem skaidro (“atšifrē”) autoru lietotās metaforas. - Interpretē jēdzienus “iedvesma” un “lasītājs”.	- Izsaka savu attieksmi pret izlasīto darbu. - Diskutē, kādas jūtas pauž autors un kādas – liriskais varonis. - Vāc kartotēku un sastāda personīgo vārdnīcu (sinonīmu vārdnīcu, epitetu vārdnīcu, emociju vārdnīcu). - Veido pārspriedumu. - Izvērtē savu un klasesbiedru tekstus. - Eksperimentē ar atskaņām un ritmu.	- Rada pasaku (stāstu), paužot savu – lasītāja – pieredzi. - Izdomā un veido plakātu “Dzejoļa svētki”. - Uzstājas auditorijas priekšā, stāsta par svētku svinēšanu. - Pārrunā savu un citu sniegumu, diskutē par personīgo pieredzi.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. Бог создал мир из ничего...

Бунин, И. Молчат гробницы, мумии и кости...

Заходер, Б. Что такое стихи?

Козловский, Ю. Душа, чело и вечность...

Лермонтов, М. Молитва, Ангел.

Маршак, С. Словарь.

Паустовский, К. Словари.

Пушкин, А. Цветок.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgušanas laikā jāizvēlas pēc iespējas dažādi žanra, formas un stila darbi. Atbilstoši klases skolēnu interesēm var salīdzināt dažādu mākslas veidu darbus un analizēt deformētu tekstu. Skolēni rediģē tekstu, ievērojot daiļdarba veidošanas pamatprincipus. Svarīgi ir pievērst skolēnu uzmanību autora nostājamai pret darbā ietvertu tematiku, varoņiem un to lomai mākslinieciskajā tekstā. Mērķtiecīga viena teksta (piemēram, J. Kozlovska dzejoļa “Душа, чело и вечность...”) izmantošana krievu valodas un literatūras stundās dod iespēju skolēniem paskatīties uz literāru tekstu no dažādiem skatpunktiem, atklājot dažādās mākslas darba šķautnes.
Caurviju prasmes	Jaunrade un uzņēmējspēja (literārā improvizācija), digitālā pratība (dažādu informācijas avotu izmantošana).

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 10 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu izpratni par daiļdarbu kā kultūras un tautas morālo vērtību atspoguļotāju.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Folkloras un literārajam darbam ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radot tekstus pēc parauga (Ziemassvētku stāsts, parodija), ir iespējams pētīt un paust savu identitāti. (K.Li.3.) - Raksturojot un vērtējot dažādu tautu mākslas darbus, veidojas daudzveidīga pieredze, attīstās estētiskā un kultūras izpratne. (K.Li.4.)	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. Vērtē to lietojumu, salīdzina un pamato ietekmi uz tekstu. (K.6.1.9.) - Salīdzina dažādu literatūras veidu un žanru (pasakas, stāsta, lugas, fabulas) pazīmes vecumposmam atbilstošos literāros darbos. (K.6.1.10.) - Demonstrē, izstāda, atskaņo, raksta un lasa sadarbībā paveikto. Novērtē savu un klasesbiedru veidotus darbus kā autordarbus. (K.6.3.4.) - Saskata un novērtē autora pašizpausmi, cilvēka pārdzīvojumus un savstarpējās attiecības, kultūras un apkārtējās vides atspoguļojumu mākslas darbos (literatūrā, vizuālajā un audiovizuālajā mākslā, mūzikā, teātra mākslā). (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radošā uzdevumā (stāsts, neklātienas ekskursija muzejā, fabulas inscenējums, vizuāla pasakas brīnumvalsts karte) demonstrē izpratni par dažādu literatūras veidu un žanru pazīmēm, piedzīvo radoša darba plānošanas, realizācijas un izvērtēšanas procesu. Skaidro daiļdarbu kā kultūras vērtību sistēmas atspoguļojumu. (K.6.4.2.; K.6.4.3.)	Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: līdzība, morālā pamācība, fabula, alegorija, fabulas morāle, sakāmvārdi, aforisms, eposs, lirika, drāma, dialogs, Bībeles tēli, Ziemassvētku stāsts, parodija.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasot Bībeles fragmentus, līdzības pēc Bībeles un mitoloģijas motīviem, atrod pārnesto nozīmi. - Lasot daiļdarbu, atšķir episkus, liriskus un dramatiskus tekstus. - Lasot daiļdarbu, atrod atšķirību starp Ziemassvētku stāstu un parodiju par to. - Lasot tekstu, atšķir sakāmvārdus no aforisma.	- Atpazīst mitoloģijas, Bībeles un folkloras motīvus literārajos darbos. - Salīdzina dažādu tautu folkloras tekstus un literāros darbus. - Atšķir komiskā un traģiskā elementus daiļdarbos. - Atrod parunu un sakāmvārdus tekstos atspoguļotās tautas tradīcijas. - Raksturo daiļdarba literāros varoņus. - Atšķir autora stāstījumu no varoņu balss. - Nosaka literārā darba pamata tēmu un galveno domu. - Diskutē, vai N. Ļeskova stāstu “Неразменный рубль” var uzskatīt par Ziemassvētku stāstu. - Lasa G. Judina stāstus “Чудесные очки”, “Сердце” un diskutē, vai šajos stāstos ir līdzīgas iezīmes. - Atbild uz jautājumiem: “Kāda ir stāstu tēma?” “Vai stāstiem ir morāles jēga?” “Vai rakstnieks izmanto alegoriju?” - Salīdzina vizuālās mākslas darbus un daiļdarbus par vienu tēmu. - Analizē daiļdarbu vēstures un kultūras kontekstā. - Veido komentārus literārajam darbam, izmantojot dažādus informācijas avotus, arī internetu.	- Pauž savu attieksmi pret izlasīto daiļdarbu, kura pamatā ir mitoloģijas, Bībeles vai folkloras sižets. - Analizē literāro varoņu tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. - Raksta sacerējumu pēc gleznas, sakāmvārda, Bībeles aforisma. - Saista literārā darba problemātiku ar savas dzīves un garīgo pieredzi. - Skaidro, kā saprot jēdzienus “tikumiskās vērtības”, “pasaule”, “kosmos” un ko tie nozīmē. Izvērtē savus tekstus un klasesbiedru tekstus pēc sadarbībā ar skolotāju izstrādātiem kritērijiem. - Izvēlas grāmatas atbilstoši savām lasītāja interesēm.	<i>variants</i> - Izdomā šausmu Ziemassvētku stāstu vai smieklīgu Ziemassvētku stāstu (parodiju). <i>variants</i> - Apskata J. Breigēļa un P. Rubensa gleznas reprodukcijas “Redzes alegorija” un apraksta, ko var attēlot gleznā (redzes alegorija). Nosacījums – gleznai jāatspoguļo mūsu laiks. - Raksta pēc plāna: - stāsta tēma; - stāsta darbības laiks; - burvestība; - nobeigums; - morāle. <i>variants</i> - Vada neklātienas ekskursiju kādā mākslas muzejā: - meklē gleznu reprodukcijas, kas attēlo ainas no Bībeles; - uzzina šo gleznu autoru vārdus un to, kuros muzejos atrodas šīs gleznas; - izprot gleznas saturu (lasa fragmentus no bērnu Bībeles, jautā saviem vecākiem vai skolotājiem); - pastāsta par gleznām un to saturu klasesbiedriem. Stāstījuma laikā parāda klasesbiedriem gleznu reprodukcijas. <i>variants</i> - Izvēlas fabulu, sagatavo un iestudē raidlugu pēc fabulas motīviem. <i>variants</i> - Uzzīmē brīnumvalsts karti, kur ceļoja Marjuška – pasakas “Финист – ясный сокол” varone, kura meklēja savu sirds draugu. Atzīmē varones ceļu. Analizē, cik ilgs laiks bija vajadzīgs Marjuškai viņas meklējumiem. Apstiprina savu minējumu ar pasakas tekstu. - Izvērtē savu un citu sniegumu radošajos uzdevumos.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Андерсен, Г. Х. *Старый дом*.

Афоризмы Л. Толстого и В. Даля.

Библия для детей ("Сотворение мира видимого и невидимого")

Драгунская, К. *Вверх тормашками!!!*

Калашникова, Т. *Хорошо, что есть боги*.

Кривин, Ф. *Соседки*.

Крылов, И. *Басни*.

Лесков, Н. *Неразменный рубль*.

Мориц, Ю. *Сыну*.

Паустовский, К. *Жильцы старого дома*.

Русская народная сказка *Финист – ясный сокол*.

Русские пословицы, поговорки.

Цветаева, М. *В субботу*.

Юдин, Г. *Чудесные очки, Сердце*.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā iespējams atsaukties uz uzdevumiem 4. klases tematā "Mājas. Tradīcijas". Ļoti svarīgi ir dot skolēniem iespēju saprast nozīmīgākās teksta detaļas nacionālās un pasaules kultūras tradīcijas kontekstā. Iepazīstoties ar Bībeles tekstiem, ir svarīgi, lai skolēni pārliecinātos ne tik daudz par to reliģisko nozīmi, cik par māksliniecisko un ētisko. Pasaules radīšanas tēma ļauj skolēniem veidot saikni ar iepriekšējo tematu par vārda ietekmi (spēku) uz cilvēku. Temata literārais materiāls ļauj skolotājam iepazīstināt skolēnus ar Latvijas un pasaules mākslas muzejiem. Šajā tematā skolēns pirmo reizi sastopas ar jēdzienu "pārnēstā nozīme". Tāpat viņš pirmo reizi mācās atšķirt episku, lirisku un dramatisku tekstu.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana, pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.3. Daba. Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt dziļāku izpratni par ieražu un tradīciju nozīmi un to praksi mūsdienās, kā arī radīt iespēju paust savu attieksmi pret tautas tradīcijām un ieražām.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dzejolim par dabu ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Paužot emocijas un viedokli, ir iespējams izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Lasot un interpretējot klasiskos tekstus, var pētīt un paust savu identitāti, novērtēt mantojumu un mākslinieciskās inovācijas. (K.Li.3.)	- Salīdzina dažādu literatūras veidu un žanru (dzejoļa, prozas) pazīmes vecumposmam atbilstošos literāros darbos. (K.6.1.10.) - Raksturo savu ideju radīšanas procesu, uzdrīkstēšanos, izvēli, ieguldījumu, gandarījumu, grūtību pārvarēšanu. (K.6.2.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Izmanto dažādu mākslas veidu (literatūras, vizuālās mākslas, mūzikas) iespējas savu emociju, vērtību un ideju paušanai. Salīdzina, ar ko atšķiras viena un tā paša sižeta atspoguļojums dažādos mākslas veidos. (K.6.3.3.) - Radošā projektā demonstrē izpratni par tautas tradīciju praksi mūsdienās, personīgajā pieredzē, dažādu tautu tradīciju salīdzinājumu. (K.6.3.6.; K.6.3.7.)	- Attīsta ieradumu būt ziņošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literārā darba specifiku. (Tikumi – gudrība, atbildība, godīgums; vērtības – dzīvība, ģimene, kultūra) - Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, spriež par augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikumi – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: liriskā proza, miniatūra, ieraža, tradīcija, tautas kalendārs, divzīlbu pantmērs, jamps, trohajs, pīrihjs.	

Temata apguves norise

Sagatavošanās teksta uztverei	Teksta nepastarpināta emocionālā uztvere	Teksta analīze	Radošais darbs
- Meklē atbildes uz skolotāja iepriekš sagatavotiem jautājumiem. - Izsakās par mīļāko gadalaiku un diskutē par to, cik daudzveidīga var būt pasaules uztvere. - Spriež par tautas attieksmi pret gadalaikiem, kas atrodama folkloras tekstos (<i>былички, заклички, колядки</i>).	- Klausās skolotāja izteiksmīgi lasītus dzejoļus, seko līdzī tekstam. Izsaka savu viedokli par dzejnieka attēlotajām dabas ainavām. - Dalās izjūtās pēc dzejoļa izlasīšanas un salīdzina tās ar autora izjūtām.	- Tekstā atrod epitetus un personifikācijas un apraksta tēlus, kas radušies iztēlē, izmantojot šos poētiskos vārdus. - Veido grafisko ilustrāciju literārajam darbam. Salīdzina verbālos un vizuālos (piemēram, gleznas) tēlus. - Izveido plānu un uzraksta domrakstu-aprakstu "Mans rudens". - Izmanto leksiku un izteiksmes līdzekļus no izlasītajiem dzejoļiem. - Veido ilustrācijas savam darbam.	1. variants - Diskutē par tematu "Какие древние традиции и обычаи вы хотели бы восстановить?". Veido aptauju, kas ietver šādus jautājumus: - Kuras tradīcijas un ieražas ir saglabājušās mūsdienu dzīvē, kuras – tika zaudētas? - Apraksta tradīcijas (ieražas), ko gribētu atjaunot. - Paskaidro iemeslus, kāpēc izvēlējās tieši šīs ieražas (tradīcijas). - Kāpēc mūsdienu cilvēkam jāievēro tradīcijas un ieražas? 2. variants - Salīdzina pareizticīgo un katoļu Ziemassvētku, Lieldienu, Vasaras saulgriežu (Līgo svētku) svinēšanas tradīcijas. Izveido un aizpilda tabulu: - Kad šos svētkus svin slāvi un kad – latvieši? - Kāda nozīme ir šiem tradicionāliem kalendārajiem svētkiem? - Kādas slāvu un latviešu Ziemassvētku, Lieldienu un Kupalas (Jāņu) ieražas jūs zināt? - Vai slāvu un latviešu tradīcijām un ieražām ir abpusēja ietekme? 3. variants - Raksta domrakstu par gleznu; veido savu tekstu, kas rada zināmu noskaņu auditorijai.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Волошин, М. *В поредевшей мгле садов...*

Гоголь, Н. *Ночь перед Рождеством.*

Гордеевский, С. *Гадания.*

Братья Гримм. *Детские и домашние сказки.*

Коляда, гадания, былички.

Лафонтен, Ж. *Ворон и Лисица.*

Лермонтов, М. *Когда волнуется желтеющая нива...*

Майков, А. *Осенние листья по ветру кружат..., Кругом нестреет лес зелёный...,*

Христос воскрес.

Пастернак, Б. *Единственные дни.*

Пришвин, М. *Осеннее утро (отрывок).*

Саша Чёрный. *Рождественское.*

Тютчев, Ф. *Листья.*

Толстой, А. *Благовест.*

Теффи, Н. *Лешачиха.*

Чехов, А. *Страшная ночь.*

Эзоп. *Басни (Прометей и люди, Ворон и Лисица).*

Metodiskais komentārs

Saturs	Temata kontekstā ir nepieciešams ieinteresēt skolēnus ar literārā darba vēsturisko problemātiku un motivēt apgūt nepazīstamo leksiku. Īpaši svarīgi pievērst uzmanību dažādu tautu tradicionālajiem kalendārajiem svētkiem, to salīdzināšanai un kopīgo iezīmju meklēšanai. Ir ļoti svarīgi arī dod skolēniem iespēju radoši darboties ar tekstiem un radīt savus tekstus, izmantojot dzejoļu uzbūves principus, leksiskās īpatnības u. c. tēlainās izteiksmes līdzekļus.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), digitālā pratība (informācijas meklēšana), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.4. Spēle. Fantāzija. Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: radīt apstākļus skolēnu izpratnes attīstībai par vārda lomu mākslas darbā un radošā lasītāja kā rakstnieka līdzautora lomu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Piedzīvojumu stāstiem un detektīvstāstiem ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Teksta radīšanas procesā ir iespējams paust un pētīt savu identitāti, izprast atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas, novērtēt mantojumu un mākslinieciskās inovācijas. (K.Li.3.) - Mākslas darbi, kuru pamatā ir folkloras teksti, rodas noteiktā laikmetā un kultūras mijiedarbībā, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Raksturo un mācās vērtēt piedzīvojumu stāstu un detektīvstāstu kompozīcijas elementus. (K.6.1.8.) - Izmanto dažādu mākslas veidu (literatūras, vizuālās un audiovizuālās mākslas, mūzikas, teātra) iespējas savu emociju, vērtību un ideju paušanai. Pamato savu izvēli. (K.6.3.2.) - Saskata un novērtē autora pašizpausmi, cilvēka pārdzīvojumus un savstarpējās attiecības, kultūras un apkārtējās vides atspoguļojumu mākslas darbos. (K.6.4.3.) - Izsaka savu viedokli par lasīto. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus (augstvērtīgā un masu literatūra.). (K.6.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Rada savus mutiskus tekstus ar noteiktu noskaņojumu klausītājiem (piemēram, "lai būtu smieklīgi..."), lietojot stāstījuma žanram vai noskaņai atbilstošus izteiksmes līdzekļus. (K.6.3.1.)	- Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, novērtēt augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uz klausot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtība – valoda, kultūra)
Jēdzieni: stāsts, pasaka, vārdu spēle, fantāzija, sižets, kompozīcija, ekspozīcija, sasaiste, kulminācija, atrisinājums, epilogs, klusā daba, anotācija, raksts par grāmatu, piedzīvojumu literatūra, detektīvliteratūra, augstvērtīgā un masu literatūra.	

Temata apguves norise

Teksta prognozēšana pēc nosaukuma	Teksta lasīšanas un analīze	Deformēta teksta atjaunošana	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
Prognozē daiļdarba saturu, izlasot tā nosaukumu, ko autors ir “aizņēmis” no visiem zināmās pasakas (A. Usačovs “Кощей Бессмертный”, “Василиса Премудрая”, N. Samoškina “Письмо Змея Горыныча”).	- Salīdzina tradicionālos pasaku tēlus ar laikmetīgajiem, atrod kopīgās un atšķirīgās iezīmes. - Pārrunā, kādus līdzekļus autors izmanto, lai panāktu komiskā efektu. - Analizē stāsta (garstāsts) kompozīciju un spriež par katra elementa lomu autora nodoma īstenošanā.	- Darbojas ar deformēta (mainīta) teksta kompozīciju, piemēram, ar trūkstošām teksta daļām. “Atjauno” tekstu un spriež par katras daļas māksliniecisko nozīmi. Teksta atjaunošanā var izmantot vizuālas ilustrācijas.	- Analizēšanas procesā atrastos komiskā elementus izmanto savā radošajā darbā. - Rada tekstus, izmantojot dažādus kompozīcijas variantus (visus elementus, bez ekspozīcijas, bez epiloga...). - Visi kopā analizē savus tekstus: kāpēc vieni teksti izraisa smieklus, bet citi – ne?	1. variants - Izvēlas kādu objektu vai dabas parādību. Izdomā bērnu dziesmiņu (uzrunu) vai mīklu ar metaforu. 2. variants - Izvēlas ziedu un raksta par to pasaku. Izmanto sižeta shēmas un tautas pasaku kompozīcijas. 3. variants - Izlasa E. A. Po stāstu “Золотой жук”. Salīdzina kompozīcijas elementus (sasaiste, ekspozīcija, darbības attīstība, kulminācija, atrisinājums, epilogs) ar stāsta saturu. 4. variants - Izlasa A. K. Doila stāstu “Обряд дома Месгрейвов”. Uzraksta secību, kādā Holms stāsta par notikumiem Mesgreivu mājā.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Аксаков, С. *Аленький цветочек*.

Дойл, А. К. *Обряд дома Месгрейвов*.

Заходер, Б. *Дорожная шумелка для снежной погоды*.

Истоков, А. *Цветы*.

Катаев, В. *Разбитая жизнь, или Волшебный рог Оберона (фрагменты)*.

Керролл, Л. *Бармаглот*.

Крученых, А. *Песня шамана*.

Левин, В. *Олешкина кричалка*.

По, Э. *Золотой жук*.

Ремез, О. *Конь, которого жалко*.

Саксе, А. *Ночная фиалка*.

Самошкина, М. *Письмо Змея Горыныча*.

Усачёв, А. *Кощей Бессмертный, Василиса Премудрая*.

Успенский, Э. *Тигр вышел погулять*.

Харизанова, М. *Собирала белка шишки...*

Хлебников, В. *Из чурьни взор чарыни...*

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 5.4. Jaunrade un fantāzija. Kā radīt fantāzijas tēla portretu?	Skolēni attīsta prasmi saskatīt un spriest par izteiksmes līdzekļiem, kādus izmanto mākslinieki, lai radītu fantastiskus portretus (viduslaiku, renesanses un mūsdienu mākslā). Skolēni diskutē par portretiem, komentējot izmantotos materiālus un formas. Skicē fantāzijas tēla portretu idejas, raksturojot (nosaucot) būtiskākos izteiksmes līdzekļus, un raksturo izvēlēto tēlu vārdos.
--	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Novērtējot, cik prasmīgi rakstnieki un dzejnieki izmanto vienkāršus vārdus, lai risinātu radošos uzdevumus, skolēni piedzīvo mākslas tapšanas brīnumu. Tāpēc vēlams izvēlēties mūsdienu rakstnieku un dzejnieku darbus, kuru pamatā ir tradicionālie sižeti. Negaidīta pazīstamu sižetu un varoņu interpretācija liek aizdomāties, kāda iedarbība uz lasītājiem ir darbam. (Kāpēc mēs smejamies?) Svarīgi ieinteresēt skolēnus ar pārspriedumiem par kompozīcijas saturisko lomu. (Kāpēc autoram ir nepieciešams epilogs? Ko palīdz saprast ekspozīcija?)
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).
Papildiespējas	Var izmantot spēles stratēģiju "Teksta sacerēšana pēc parauga" un dažādas mutvārdu spēles.

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.5. Draugi. Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu izpratni par dažādu tautu folkloras un literāro darbu tematisko problemātiku un vērtību vienotību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
Mākslas darbos ir attēlotas tikumiskās vērtības, kuru izzināšana palīdz veidot ētisko pieredzi. (K.Li.4.)	- Pamato savu viedokli par literāru darbu kā mākslas darbu citu mākslas darbu vidū, diskutē par tā māksliniecisko vērtību. (K.6.4.2.) - Lasa, klausās, skatās un vēro mācīšanās mērķim atbilstošus daiļdarbus. Izsaka savu viedokli par lasīto. (K.6.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Iedvesmojoties no literāra darba, veido radošu projektu, demonstrējot savu izpratni par dažādu tautu kultūras tradīcijām, ētiskajām vērtībām un tēlainās izteiksmes līdzekļu lietojumu atbilstoši daiļdarba autora mākslinieciskajam nolūkam. (K.6.3.7.)	- Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot savu radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra) - Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem būtiskām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa)
Jēdzieni: pasaka, "klaiņojošs" sižets, mitoloģisks tēls, folkloras tēls, galvenā ideja, portrets, pretstats, stāsts, konversija, atsauksme, lasītāja nostāja, autora nostāja.	

Temata apguves norise

Teksta prognozēšana pēc nosaukuma	Mākslas darbu salīdzināšana	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Iepazīstas ar tautas pasakas un literārās pasakas nosaukumiem un piedāvā savu variantu par to saturu. - Salīdzina A. Volkova un F. Bauma pasaku nosaukumus un prognozē, kura no pasakām varētu būt pirmavots. - Lasīšanas gaitā ir iespējams savas prognozes labot un papildināt.	- Salīdzina dažādu tautu folkloras tekstus un literāros darbus. - Salīdzina vizuālās mākslas un literāros darbus par vienu tēmu. - Atrrod pasakas tekstā tautas tradīciju atspoguļojumu. - Izmanto komentārus teksta analīzei. - Raksturo daiļdarba tēlu pēc noteiktiem principiem. - Salīdzina varoņus pēc to rīcības, izdara secinājumus par draudzību, uzticību u. c. un saista tos ar savu pieredzi. - Atrrod daiļdarbā tropus (epitets, salīdzinājums, personifikācija), saprot un izskaidro to māksliniecisko lomu.	- Veido ilustrācijas tekstam. - Pārstāsta tekstu kāda varoņa vārdā (pēc izvēles), paužot savu attieksmi pret darba problemātiku. - Rada literārā varoņa mutvārdu portretu. - Sacer pasaku par draudzību, izmantojot “klaiņojošo” sižetu.	1. variants - Noskatās I. Turgeņeva stāsta “Мумы” ekranizāciju (režisors J. Grimovs). Uzraksta, kāpēc režisors plānoja parādīt skatītājiem divus finālus: vienu, kurā suns ir noslīcis, un otru, kurā Gerasims izglāba suni. Analizē režisora attieksmi pret stāsta varoņiem. 2. variants - Reklāmas kampaņas gaitā pirms filmas “Мумы” pirmizrādes režisors J. Grimovs ievietoja internetā datorspēli bērniem “Izglāb Mumu!”. Skolēns izdomā šādas spēles sižetu, varoņus un noteikumus. 3. variants - Izlasa A. Čehova stāstu “Мальчики”. Veido īsu stāstu “В гостях у любимых литературных героев”.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Баум, Л. Ф. Мудрец из страны Оз (фрагменты).

Волков, А. Волшебник Изумрудного города.

О. Генри. Последний лист.

Тургенев, И. Муму.

Чехов, А. Мальчики.

Starpriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 5.4. Kā un kāpēc palīdzēt līdzcilvēkiem?	Skolēni attīsta prasmi pieņemt lēmumu individuāli un grupā un izdarīt izvēli, argumentēti aizstāvēt savu viedokli. Izvērtē individuālo ieguldījumu kopīgā mērķa sasniegšanā.
--	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laika ļoti svarīgs ir skolēnu savstarpējais dialogs, kurā par pamatuzdevumu kļūst kopīgas pārdomas par literāro varoņu uzvedības tikumības problemātiku. Skolēnus mudina izteikt, pamatot savu viedokli, kā arī labvēlīgi pieņemt atšķirīgu viedokli. Svarīgi ir dot skolēniem iespēju aizdomāties par “mūžīgajām” (universālajām) vērtībām, kas ir aktuālas mūsdienu cilvēkam (draudzība, mīlestība, ģimene). Dažādu vienas tēmas (draudzības) mākslas darbu salīdzināšana ļauj izprast dažādo kultūras tradīciju līdzību. Pirmo reizi šī temata ietvaros skolēni sastopas ar jēdzienu “klaiņojošs” sižets.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).
Papildiespējas	Stundās var izmantot lomu spēles: inscenēšanu, lai atrisinātu personāžu uzvedības tikumības problemātiku. Skolēni var veidot izpratni par attieksmi pret draudzību gan krievu, gan latviešu, gan citās kultūrās.

5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
---	---	--	--	---	---

5.6. Pasaule. Kā es varu radīt savas klases hroniku?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu uztveres veidošanos par tematu daudzveidību un universālumu, kas atspoguļojas folkloras un literārajos darbos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Hronikai, biļinām, piedzīvojumu un ceļojumu literatūrai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radot klases hroniku, iespējams pastāstīt par notikumiem, kas ir palīdzējuši attīstīt personību kā sabiedrības daļu. (K.Li.3.)	- Raksturo un mācās vērtēt biļinu kompozīciju. (K.6.1.8.) - Salīdzina dažādus folkloras un literatūras veidus, žanru veidus un žanrus slāvu un citautu literāros darbos (tautasdziesmas, biļinas, pasakas, leģendas). Atšķir eposu no drāmas. (K.6.1.10.) - Raksturo un vērtē dažādu tautu mākslas darbus nozīmi identitātes saglabāšanā. Padziļina zināšanas par Bībeles un folkloras tēliem literārajā darbā. (K.6.3.6.) - Raksturo tēlus, salīdzina tēlu un paša vērtības un intereses. Salīdzina literāro darbu varoņus. (K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Veidojot savas klases hroniku, lieto zināšanas par hroniku stilu, Bībeles un folkloras tēliem, savu personīgo lasītāja pieredzi un mākslinieciska teksta radīšanas prasmes, demonstrējot izpratni par daiļdarbu kā tautas garīgo tradīciju atspoguļojumu. (K.6.4.3.) - Izvēlas grāmatas atbilstoši savām lasītāja interesēm. (K.6.4.4.)	- Attīsta ieradumus patstāvīgi un ar skolotāja atbalstu izvēlēties sev piemērotāko lasīšanas stratēģiju atbilstoši uzdevumam. (Tikums – gudrība; vērtība – dzimtā valoda) - Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: mīts, mitoloģiskais tēls, folkloras tēls, hronikas, vēstures un kultūras komentārs par literāro darbu, morāles jēdziens, tautasdziesma, biļina, inscenējums, piedzīvojumi, ceļojumi, ekslibris.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasa folkloras tekstus (pasakas, biļinas) un literāros darbus, izmantojot vēstures un kultūras komentēšanu (enciklopēdijas, vārdnīcas u. c.). - Lasot daiļdarbus par ceļojumiem, piedzīvojumiem, neparastiem notikumiem, saprot galveno domu un tikumisko nostāju.	- Atrod kopīgo un atšķirīgo dažādu tautu folkloras tekstos un literārajos darbos. - Salīdzina vizuālās mākslas un daiļdarbus par vienu tēmu. - Patstāvīgi veido komentārus daiļdarbam, izmantojot dažādus informācijas avotus. - Veido laikmeta vārdnīcu, kurā iekļauj arhaismus un historismus, kas sastopami folkloras tekstos un literārajos darbos.	- Izsaka savu attieksmi pret izlasīto. - Analizē literāro varoņu tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. - Veido viena notikuma (pēc izvēles) hroniku. - Raksta savu leģendas versiju par kņaza Oļega nāvi. - Izdomā savu ekslibri, uzzīmē to un apraksta. - Izdomā ekslibri saviem vecākiem un draugiem. - Izvēlas grāmatas atbilstoši savām lasītāja interesēm.	- Raksta savas klases hroniku: - aparaksta kādu notikumu no klases dzīves, saglabājot hronikas stila iezīmes; - iedod uzrakstīto klasesbiedram, lai viņš papildina pirmo versiju, pievienojot tam kādu jaunu epizodi; - kopā ar klasesbiedriem iejūtas hronikas vēstītāju lomā un nobeigumā uzstājas ar uzrakstīto hroniku klases priekšā.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Арди́зон, Э. *Морские приключения Тима*.

Былина *Добрыня и змей*.

Губарев, В. *Королевство кривых зеркал, Путешествие на Утреннюю звезду*.

Несбит, Э. *Искатели сокровищ*.

Пушкин, А. *Руслан и Людмила (фрагменты), Песнь о вещем Олеге*.

Русская народная сказка *Иван – крестьянский сын и Чудо-Юдо*.

Стивенсон, Р. (пер. С. Маршака) *Вересковый мед*.

Толкин, Д. *Хоббит, или Туда и обратно*.

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības un vēsture 5.1. Kā pētīt un saglabāt vēstures liecības?	Literatūras stundās skolēni attīsta sociālajās zinībās apgūtās prasmes. Atpazīst dažādus vēstures avotu veidus. Pilnveido jautājumu uzdošanas prasmes. Salīdzina dažādus vēstures avotus, lai iegūtu faktus un atpazītu viedokļus. Mācās formulēt savu viedokli, pamatojot to ar faktiem.
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šajā tematā skolēns pirmo reizi sastopas ar jēdzienu “hronika” un pats veido hroniku. Svarīgi ir veidot skolēnā izpratni, ar ko hronika atšķiras no dienasgrāmatas. Šāda veida izpratne palīdzēs viņam turpmākajā mācību procesā, piemēram, 7. klasē, apgūstot tematu “Pasaule”. Temata kontekstā ir svarīgi ieinteresēt skolēnus ar tautas kultūru un tradīcijām, kuras saglabājas valodā un literatūrā. Skolotājs var izmantot individuālo, pāru un grupu darbu, kas rosina skolēnus lasīt.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).
Papildiespējas	Var piedāvāt skolēniem organizēt neklātienes ekskursijas kādā mākslas muzejā.

6. klase

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.1. Māksla. Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izveidot apstākļus literatūras kā pašizziņas un pašizpaušmes līdzekļa uztveres padziļināšanai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
• Zinot mitoloģisko sižetu, to ir iespējams vieglāk ieraudzīt un atšķirt literārajā darbā. (K.Li.1.) • Analizējot literāro darbu, ir iespējams tā tematiku izmēģināt vizuālajā mākslā un mūzikā. (K.Li.2.)	• Pauž savu viedokli par literāro darbu un mācās izprast tā māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem mākslas darbiem. (K.6.1.8.) • Izmanto radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanā. (K.6.2.1.) • Individuāli novērtē mākslas darba iedarbību uz dažādiem uztveres veidiem. Interpretē daiļdarbā ietvertu informāciju un idejas, pauž savu viedokli, emocionālo attieksmi un estētisko vērtējumu. (K.6.4.2.) • Raksturo un vērtē mākslas darbā aktualizētās problēmas un vērtības, saistot tās ar personisko pieredzi un pasaulē notiekošo. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Analizējot mitoloģisko (tradicionālo) literārā darba pamatu, salīdzinot to ar atveidojumu citos mākslas darbos un arī citos mākslas veidos, demonstrē savu estētisko, ētisko pieredzi, pauž attieksmi pret pasauli, izpratni par literāra darba nozīmi citu cilvēku izpratnei un saziņas iespējām. (K.6.2.1.; K.6.4.4.; K.6.4.5.)	• Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) • Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) • Attīsta prasmi darboties ar literāriem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: literatūra, māksla, mākslinieks, uztvere, autors, lasītājs, lasītāja interese, autora un lasītāja saziņa, mīts, mitoloģiskais tēls, pantmērs.	

Temata apguves norise

Jēdzienu izpratnes uzdevumi	Dzejas un antīkā mīta teksta salīdzinošā analīze	Teksta interpretācija – “mīta rekonstrukcija”	Personiskās pieredzes aktualizācija
- Lasot tekstus, analizē jēdzienus “skaistums” un “meistars”. - Patstāvīgi rada savu definīciju un vēlāk salīdzina to ar vārdnīcā esošo. - Salīdzina tekstus, kuros ir mitoloģiskais sižets vai tēli, piemēram, A. Puškina “Арион” vai R. Greivsa “Арион”.	A. Puškina dzejoļa “Арион” analīze caur universālo jēdzienu (“skaistums”, “māksla”) prizmu. - Detalizētā dzejoļa analīzē atrod atšķirības no mīta. - Salīdzina poētiskos tēlus. - Analizējot zemtekstu, atklāj simbolisko vārdu un izteikumu nozīmi (jūra – dzīve, vētra – problēmas, traģiski notikumi). - Lasa dzejoli, komentējot to. - Izteiksmīgi lasa dzejoli. - Iepazīst daiļdarbu ar muzikālā pavadījuma palīdzību (S. Raḥmaṇinovs, romances).	- Salīdzina literāro darbu dažādas interpretācijas: gleznas, dziesmas, mūziku utt. - Atrod literārā darba tēmas un idejas atspoguļojumu cita mākslas veida darbā (ilustrācija, kolāža, dziesma utt.). - Salīdzina tēlus ar citiem mākslinieciskajiem tēliem (priekšmets, ainava, interjers u. tml.). - Analizē mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus kā mākslinieciskās pasaules radīšanas veidus. - Meklē informāciju dažādos avotos, interneta vietnēs.	- Salīdzina romanci “Арион” (mūzikas autors S. Raḥmaṇinovs) un A. Puškina dzejoli “Арион”. - Spriež, vai kaut kas ir mainījies A. Puškina dzejoļa “Арион” uztveršanā. - Salīdzina A. Puškina dzejoļa “Арион” saturu ar sengrieķu mīta (R. Greivsa atstāstījumā) saturu. - Spriež, kāpēc A. Puškina uzrakstīja dzejoli pirmajā personā. - Atbild uz šādiem jautājumiem: “Трудно ли быть самим собой?” “Как образ Ариона (в интерпретации Пушкина и Грейвса) может помочь тебе ответить на этот вопрос?”

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Берестов, В. Как найти сказочные слова в обычной жизни?

Грейвс, Р. Арион.

Кушнер, А. Песня о картинах.

Матвеева, Н. Художники.

Пушкин, А. Арион.

Шаров, А. Волшебники приходят к людям.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 6.5. Perspektīvas radošs lietojums. Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?	Skolēni attīsta prasmi analizēt mākslas darbu un daiļdarbu no dažādiem skatpunktiem. Vizuālās mākslas stundā skolēni iepazīstas ar dažādiem skatpunktiem – no putna lidojuma un skudras skatpunkta, stāvēt tieši pretī, acu augstumā, – un mācās tos atpazīt, nosaukt un atšķirt. Fotografē vienu objektu no dažādiem redzesleņķiem. Veido skici radošam darbam, izvēloties sev zināmu un nozīmīgu ainavu. Skicē izvēlas neparastāko ainavas atainojumu no interesantākā skatpunkta. Veido nelielu vēstījumu par savu darbu, tā ideju.
---	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir svarīgi mudināt skolēnu domāt par autora nostāju. A. Puškina dzejoli “Арион” skolēni analizēs citos vecumposmos caur vēsturiskās realitātes un autora biogrāfijas prizmu. Šajā posmā ir svarīgi pievērst uzmanību Ariona tēla kā arhetipa būtībai. Jārada iespēja iesaistīt skolēnus lēnā “kontekstuālā” lasīšanā.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana).

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 9 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu attieksmes veidošanu pret laiku kā literārā darbā attēlotu priekšmetu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Iedvesmojoties no literārajiem darbiem, cilvēks rada mākslinieciskas idejas dažādiem sev aktuāliem nolūkiem. (K.Li.3.) - Analizējot klasiskā literārā darba saturu, ir iespējams saskatīt laikmeta un kultūras mijiedarbību, iegūt daudzveidīgu pieredzi un attīstīt estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Diskutē un apspriež idejas, individuāli, pāri vai grupā veido radošo darbu (piemēram, raksta pārspriedumu, sagatavo radio iestudējumu), eksperimentējot un kombinējot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus atbilstoši radošā darba ieceres mērķim. (K.6.3.1.) - Raksturo tēlus, salīdzina tēlu un paša vērtības un intereses. (K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Radošā projektā demonstrē izpratni par literāra darba īpatnībām, kuras nosaka kultūrvēsturiskais laikmets. (K.6.4.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta ieradumu būt ziņošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literāra darba specifiku. (Tikumi – gudrība, atbildība, godīgums; vērtības – dzīvība, ģimene, kultūra) - Attīsta prasmi darboties ar literāriem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: autora dziesma, memuāri, episkais dzejolis, kompozīcija, pārnēstā nozīme, salīdzinājums, personifikācija, epitets, metafora, simbols, alegorija, traģisks, anotācija, asonanse, aliterācija, citāts, mākslas laiks un telpa.	

Temata apguves norise

Liriskās dzejas lasīšana	Liriskās prozas analīze	Episkās dzejas lasīšana ar komentāriem	Radošais projekts
Lasot liriskus dzejoļus, iepazīst laika simbolisko jēdzienu kultūrā (K. Baļmonts “Ветер перелётный обласкал меня...”, J. Smeljakovs “Пряха”, V. Visockijs “Песня об обиженном времени”, S. Jeseņins “Нивы сжаты, рощи голы...”, S. Maršaks “Мы знаем: время растяжимо...”, A. Kušners “Времена не выбирают”) un atklāj autora interpretāciju par laika nozīmi poētiskajos tēlos.	- Analizē O. Kurguzova stāstus no stāstītāja – puikas – skatpunkta. - Analizē attēlotos notikumus no dažādu tēlu redzesviedokļa. - Analizējot zemtekstu, formulē stāsta galveno domu.	- Iepazīstas ar vēsturiskiem notikumiem, kas ir M. Ļermontova “Бородино” un I. Krilova fabulas “Волк на псарне” pamatā. - Grupā formulē centrālo teksta analīzes problēmu. - Rada idejas, izmantojot asociācijas. - Meklē vēsturisko informāciju dažādos informācijas avotos. - Salīdzina vēsturiskās personības ar poētiskajiem tēliem. - Veido vēsturiskos komentārus. - Papildina laikmeta vārdnīcu ar arhaismiem un historismiem.	1. variants - Raksta pārspriedumu “Современна ли басня И. А. Крылова “Волк на псарне”?”. - Gatavo radio iestudējumu pēc I. Krilova fabulas “Волк на псарне”. Uzdevums ir ne tikai izteiksmīgi izlasīt fabulu, bet arī izveidot spilgtus, neaizmirstamus tās varoņu tēlus. Radioklausītāji jāiepazīstina ar darba radīšanas vēsturi un I. Krilova personību. - Izveido četras grupas: “vēsturnieki” stāsta par 1812. gada karu, kas ir fabulas pamatā; “literatūrzinātnieki” stāsta par I. Krilova personību; “aktieri” gatavojas nospēlēt savu lomu tā, lai radioklausītāji varētu iztēloties varoņus; “režisori” apvieno visu grupu darbību kopējā darbā radio iestudējumā. 2. variants - Organizē neklātienas ekskursiju pa Rīgu, lai iepazītu vietas, kas saistītas ar 1812. gada karu. - Raksta tekstu, lai uzrunātu pilsētas viesus.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Андерсен, Г. Х. Сказки о вещах.

Баљмонт, К. Нашептывания осени, Ветер перелётный обласкал меня...

Высоцкий, В. Песня об обиженном времени.

Городецкий, С. Перун.

Есенин, С. Нивы сжаты, рощи голы..., Гой ты, Русь, моя родная.

Клюев, Н. Рождество избы.

Крылов, И. Волк на псарне.

Кургuzов, О. Собака времени, Тревожное время.

Кушнер, А. Времена не выбирают.

Лермонтов, М. Бородино.

Маршак, С. Мы знаем: время растяжимо...

Мемуары. Рассказ служившего в первом егерском полку полковника М. Петрова о бородинском сражении.

Мережковский, Д. Парки.

Петрушевская, Л. Приключения утюга и сапога.

Пушкин, А. Домовому.

Русская народная сказка Петушок – золотой гребешок и жерновцы.

Смеяков, Я. Пряха.

Успенский, Э. Гарантийные человечки.

Starpriekšmetu saikne

Teātra māksla 6. Pretstati (lugas fragmenta iestudējums). Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisku lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?	Veidojot radio iestudējumu, skolēni izmanto teātra mākslā apgūtās prasmes. Izvēlas tēlu un veido lomu – tēla plastiku un individualizētu runu. Veido mizanscēnas savas lomas ietvaros. Mērķtiecīgi darbojas dramaturģiska konflikta risinājumos skatuviskā darbībā lomas ietvaros, izmēģinot dažādus izteiksmes līdzekļus (tēla plastiku, runas intonāciju un melodiju, vietu mizanscēnā).
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Pamatstratēģija ir daiļdarbu analīze kultūrvēsturiskā kontekstā. Darbus, kuros ir iekļauti vēsturiski temati, nav iespējams izprast, nezinot vēstures notikumus. Lai izprastu tematu dziļāk, skolēni patstāvīgi meklē informāciju internetā un enciklopēdijās. Strādājot ar vēstures avotiem internetā, būtu mērķtiecīgi jāanalizē avotu kvalitāte un ticamība, aktualitāte utt. Šajā tematā piedāvāto darbu attēlotajos notikumos tiek runāts par Krievijas vēsturi, kas cieši saistīta ar Latvijas vēsturi. Ja iespējams, tad novadīt stundu kādā kultūrvēsturiskā vietā. Tādā veidā skolēni varēs sajust saikni ar aizgājušo laiku un ieinteresēties par episko dzejoļu saturu. Svarīgi arī iesaistīt skolēnus dažādu veidu vārdu analizē, piemēram, veidojot laikmeta vārdnīcu. Jāpievērš īpaša uzmanība radio iestudējumu tapšanas procesam, kurā ieteicams iesaistīt teātra mākslas skolotāju.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu un literāro varoņu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (ētisko vērtību analīze, literāro varoņu uzvedības analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana, inscenēšana).
Papildiespējas	Klātienē vai neklātienē ekskursijas uz vietām, kuras saistītas ar daiļdarba problemātiku, piemēram, pie pulkveža M. Barklaja de Tolli pieminekļa Rīgā.

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.3. Daba. Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt interesi par māksliniecisko darbību kā pašizpaušmes veidu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Fantastikas daiļdarbiem ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Dzejas lasīšana un interpretēšana veido daudzveidīgu pieredzi. (K.Li.4.) - Radošajā darbībā cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.)	- Pauž savu viedokli par literāro darbu un mācās izprast tā māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem mākslas darbiem. (K.6.1.8.) - Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. (K.6.1.9.) - Salīdzina, kā atšķiras viena un tā paša sižeta atspoguļojums dažādos mākslas veidos. (K.6.3.3.)
Komplekss sasniegtais rezultāts	Ieradumi
- Individuāli novērtē mākslas darba iedarbību uz dažādiem uztveres veidiem, piemēram, valodas, vizuālo. (K.6.4.2.) - Pauž savas emocijas, izmantojot atbilstošus izteiksmes līdzekļus, un, iedvesmojoties no literāriem darbiem, veido pašizpaušmes pieredzi savā radošā darbā. (K.6.3.3.; K.6.1.9.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literāros darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vau nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādus aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, spriest par augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesu. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: mākslas tēls, mitoloģijas tēls, tradīcija, ainava, apraksts, eseja, “mūžīgā tēma”, vēsturiskais un kultūras konteksts, tropi, temps, ritms, fantāzija un fantastika, pasaka, fantastiskā pasaka, fantastiskais dzejolis, stāsts, mīts, mākslinieciskais tēls, līdzība, leģenda, trīsizlbu pantmēri, daktils, anapests, amfibrahijš.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasa N. Kuna pārstāstīto mītu “Ночь, луна, заря и солнце” fragmentu. - Analizē N. Kuna izmantoto leksiku, atrodot saikni starp sengrieķu un slāvu priekšstatiem par pasauli. - Saskata mūsdienu krievu valodas vārdu sengrieķu izcelsmi. - Vizuāli ilustrē mitoloģiskos tēlus.	- Pēc skolotāja rosinājuma patstāvīgi rada metaforas. - Atpazīst mitoloģiskus tēlus klasiskajos dzejoļos par dabu. - Salīdzina poētiskās ainavas ar vizuālajām ainavām (piemēram, krievu mākslinieku gleznās). - Atrod literārajā darbā “mūžīgās tēmas”. - Saskata laika pazīmes literārajā darbā. - Nosaka autora runas īpatnības (leksika, frazeoloģija, tropi, temps, ritms).	- Rada aprakstu, izmantojot literārā darba valodas īpatnības. - Novērtē paša jaundarbus, kā arī klasesbiedru darbus pēc kopīgi izstrādātiem kritērijiem. - Raksta atsauksmi par gleznu pēc paša izvēles.	1. variants - Noklausās krievu “ceļa” dzejas romances un B. Okudžavas dziesmu “Полночный троллейбус” un izstāsta, ko jaunu uzzināja par krievu raksturu. - Apkopo informāciju par krievu tradīcijām. - Sagatavo referātu par šo tematu. 2. variants - Uzraksta eseju par tematu “Какую роль в жизни современного человека играет дорога?”. 3. variants - Aizpilda tabulu, izrakstot no P. Vjazemskas dzejoļa “Первый снег” epitetus, personifikācijas un metaforas. - Salīdzina Rudens un Ziemas “raksturu”: - Kā izskatījās zeme “vakardien” – rudenī? - Kā izskatās zeme “šodien” – ziemā?

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Аксаков, К. Скоро зимний ляжет путь...

Бальмонт, К. Родная картина.

Библейские притчи – притчи Царя Соломона.

Брэдли, Р. Марсианские хроники. Зелёное утро.

Вяземский, П. Первый снег (фрагмент).

Коваль, Ю. Листья.

Коэльо, П. Рождественская сказка-притча.

Кун, Н. Ночь, луна, заря и солнце, Происхождение мира и богов.

Михайлов, В. Исток.

Набоков, В. Осень.

Окуджава, Б. Полночный троллейбус.

Пастернак, Б. Рождественская звезда.

Полонский, Я. Зимний путь.

Пушкин, А. Зимняя дорога, Зимний вечер.

Рубцов, Н. Листья осенние, Тихая моя родина, Звезда полей, во мгле заледенелой.

Тарутин, О. Что я видел в Эрмитаже.

Тевекел, Н. Звёздный полёт.

Фет, А. Зреет рожь над жаркой нивой...

Starpriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 6.3. Reālistisks klusās dabas gleznojums. Kā panākt telpiskumu, gleznojot kluso dabu?	Skolēni attīsta prasmi salīdzināt un interpretēt. Vizuālās mākslas stundās mācās interpretēt kluso dabu un saskatīt, ka dažādi elementi simbolizē dažādas dzīves vērtības. Diskutē, kā to var salīdzināt ar mūsdienu dzīvi un kādas ir mūsdienu vērtības.
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Skolēni iepazīstas ar dzejoļiem par dabu, apmainās viedokļiem, salīdzina mākslas darbus, kas balstās uz literāro tekstu, mūziku un vizuālās mākslas darbu emocionālo tuvību. Izmanto arī t.s. verbālo zīmēšanu. Pēta dzejas ritmu un metriku, saskatot tās muzikalitāti. Lielāko daļu ar dzeju saistītās terminoloģijas skolēniem ieteicams apgūt krievu valodā. Šī temata ieteicamās literatūras sarakstā ir iekļauti dzejoļi, kas ir kļuvuši par dziesmu tekstiem. Svarīgi ir iepazīstināt skolēnus ar dzejas muzikalitāti un palīdzēt to sajukt.
Caurviju prasmes	Sadarbība, jaunrade un pašvadīta mācīšanās.

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.4. Spēle. Fantāzija. Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu attieksmes veidošanos par literāro darbu kā autora spēli ar vārdiem, kultūras jēdzieniem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Humoristiskajam stāstam, tāpat kā stāstam, ir savi uzbūves principi. Komisko veido ar īpašiem paņēmieniem. Humors atšķiras no satīras. (K.Li.1.) - Analizējot liriskos un humoristiskos stāstus, veidojas daudzveidīga pieredze, attīstās estētiskā un kultūras izpratne. (K.Li.4.)	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. (K.6.1.9.) - Lasa, klausās, skatās un vēro mācīšanās mērķim atbilstošus daiļdarbus. Izsaka savu viedokli par lasīto. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.6.4.4.) - Raksturo tēlus, salīdzina tēlu un paša vērtības un intereses. (K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Mācību un radošos uzdevumos demonstrē valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļu (pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu) lietojuma nozīmi "spēlē" ar vārdiem, kultūras jēdzieniem. Raksturo, kā to lieto literāti savos daiļdarbos un ar kādu nolūku. (K.6.1.9.; K.6.4.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: metafora, autors, lasītājs, spēle, dialogs, kultūras jēdzieni, frazeoloģismi, tropi, temps, ritms, autora stils, satīra, humors.	

Temata apguves norise

Radošais darbs ar jēdzieniem	Teksta lasīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasot tekstus, analizē jēdzienus “sapnis”, “skaistums”, “meistarība”. - Rada asociāciju klasterus.	- Lasot daiļdarbu, atrod tajā tēlainās izteiksmes līdzekļus, kas izsaka autora attieksmi pret realitāti. - Atrod tekstā sapņa un ikdienas dzīves pretnostatījuma tēlus. - Analizē daiļdarba sižeta kompozīcijas elementus (mākslas telpa un laiks, virsraksts, ainava, interjers). - Nosaka autora valodas īpašības (leksika, frazeoloģija, tropi, temps, ritms). - Lasot A. Čehova stāstu “Лошадиная фамилия”, nosauc iezīmes, pēc kurām šo stāstu var uzskatīt par humoristisko stāstu.	- Salīdzina savu priekšstatu par skaisto ar dažādu dzejnieku un rakstnieku priekšstatiem. - Veido tautas sakāmvārdus un parunu izlasi par skaistumu un salīdzina to jēgu ar dzejoļu idejām. - Veido pārspriedumu “Что для вас значит слово “красота”?”.	- Mutiski vai rakstiski veido radošu tekstu, kas risina problēmu: kam ir pretstatīts apbrīnojams kristāla klavieru tēls? (K. Paustovskis stāstā “Стекольный мастер” izmanto kontrasta paņēmieni: trauslas stikla rotaļlietas ir pretstatītas lauku mājas ikdienas apstākļiem, spilgtas rudens dabas krāsas – baltajam sarmas sūbējumam, sarkanās pīlādža sauļas – sniegotam mežam.) - Diskusijas temats: “Что необходимо для того, чтобы художник и его зрители, писатель и его читатели по-настоящему поняли друг друга?”.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Драгунский, В. Тиха украинская ночь...

Заболоцкий, Н. Некрасивая девочка.

Мартынов, Л. Художник писал свою дочь...

Паустовский, К. Стекольный мастер.

Чехов, А. Лошадиная фамилия.

Зощенко, М. Галоша.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 6.5. Perspektīvas radošs lietojums. Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?	Attīsta prasmi analizēt mākslas darbu un daiļdarbu no dažādiem skatpunktiem un noteikt, kādi ir priekšnoteikumi, lai vērotājs un lasītājs uztvertu mākslas darba un daiļdarba ideju. Vizuālās mākslas stundās iepazīstas ar dažādiem skatpunktiem – no putna lidojuma un skudras skatpunkta, stāvēt tieši pretī, acu augstumā, – un mācās tos atpazīt, nosaukt un nošķirt. Fotografē vienu objektu no dažādiem redzesleņķiem. Veido skici radošam darbam, izvēloties sev zināmu un nozīmīgu ainavu. Skicē izvēlas neparastāko ainavas atainojumu ar interesantāko redzesleņķi. Veido nelielu vēstījumu par savu darbu un tā ideju.
---	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir dot skolēnam iespēju salīdzināt savus priekšstatus par estētiskajām vērtībām ("sapni", "skaistumu", "meistarību") ar to jēgu, kuru šajos jēdzienos ietver dzejnieki un rakstnieki ("spēle" ar kultūras jēdzieniem). Darbu uztvere tiek padziļināta ar skolēnu radošiem uzdevumiem. Skolēni rada asociācijas, kuru pamatā ir universāli estētiski jēdzieni, izvēlas atslēgas asociācijas (apspriešanas procesā), izveido tām "personiskās" definīcijas un salīdzina tās ar autoru mākslinieciskajiem tēliem. "Spēle ar jēgu" palīdz skolēniem izprast kultūras tradīcijas būtību. Tas paredz izmantot dažādas dialoga formas: problēmsarunu, problēmas apspriešanu pārī, diskusiju. Skolotājam ir jāizvēlas tādas dialogu stratēģijas, kuras ļaus skolēnam ne tikai izteikt un argumentēt savu viedokli, bet arī to attīstīt apspriešanas procesā.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, sociāli emocionālā mācīšanās.

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.5. Draugi. Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veicināt skolēnu uztveres attīstību par literāriem tēliem kā vienu no autora pozīcijas izteiksmes līdzekļiem un pilnveidot prasmes izteikt savu viedokli par dažādu veidu daiļdarbiem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Savu nostāju stāstā un garstāstā autors var paust ar groteskas, humora, satīras un ironijas palīdzību. (K.Li.1.) - Literārie tēli pauž noteiktu (konkrētu) tikumisku (ētisku) nostāju. (K.Li.4.) - Autora viedoklis var sakrist ar literārā varoņa pozīciju, bet var arī atšķirties.	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu), kuri nepieciešami literārā darba izveidē. Vērtē to lietojumu, salīdzina un pamato šo līdzekļu ietekmi uz teksta uztveri. (K.6.1.9.) - Raksturo un vērtē mākslas darbā aktualizētās problēmas un vērtības, saistot tās ar personisko pieredzi un pasaulē notiekošo. (K.6.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Raksturo literāros tēlus, salīdzina autora viedokli konkrētā problēmjautājumā ar literārā varoņa pozīciju, literāro tēlu un paša vērtības un intereses. Interpretē sev zināmus populārus mākslas (daiļliteratūras) darbus un tēlus, skaidro to popularitāti sabiedrībā. (K.6.4.3.; K.6.4.5.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Veido ieradumu būt ieinteresētam un ziņošam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot ar noteiktu mērķi mācību uzdevumam atbilstošus, pilna apjoma daiļdarbus vai folkloras tekstus. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: garstāsts, literārie tēli, literārie varoņi, inscenējums.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Tēlu raksturu un rīcības analīze	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radoši uzdevumi
- Lasot stāstus par draudzību, skolēns atrod izteiksmes līdzekļus, kas pauž autora attieksmi pret realitāti. - Analizē sižeta kompozīcijas elementus (mākslas telpa un laiks, virsraksts, ainava, interjers). - Analizē daiļdarba valodu – autora vēstījumu un varoņu runu. - Lasot tekstu, atklāj traģiskus un humoristiskus elementus literārajā darbā.	- Analizē tēlu rīcību un uzvedību. - Spriež par tēlu rīcības motīviem. - Izveido tēla raksturojumu. - Salīdzina dažādu tēlu rīcību un uzvedību. - Spriež, kā autora biogrāfija saistīta ar literāro varoņu rīcību. - Analizē portretus (piemēram, literārā darba ilustrācijas).	- Izveido literārā varoņa verbālo portretu, kas attēlo viņa raksturu. - Salīdzina varoņu rīcību un uzvedību ar savu pieredzi. - Diskutē pāri vai grupā par varoņu rīcības motīviem.	1. variants - Izlasa F. Rablē darba “Гаргантюа и Пантагрюэль” fragmentus un - diskutē, kādas vēl neparastas salas varēja gadīties Pantagriela ceļā; - izdomā “Pantagriela arhipelāgu”, uzzīmē tā karti un apraksta jaunas salas. 2. variants - Izlasa Dž. K. Džeroma grāmatas “Трое в лодке, не считая собаки” fragmentu un izdomā un pieraksta recepti pret skumjām (alkatību, glēvulību...).

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бернетт, Ф. Таинственный сад.

Джером, Дж. К. Трое в лодке, не считая собаки (фрагмент).

Крапивин, В. Сказки о рыбаках и рыбках, Мальчик со шпагой.

Линдгрэн, А. Расмус-бродяга.

Рабле, Ф. Гаргантюа и Пантагрюэль (фрагменты).

Твен, М. Приключение Гекльберри Финна (фрагмент).

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā skolēni veido savstarpēju dialogu, diskutē, lai apspriestu daiļdarba ētisko problemātiku. Skolotājs var izmantot individuālo, pāru un grupu darbu, kas rosina skolēnus identificēties ar darba varoņiem, iejusties viņu vietā. Īpaša uzmanība jāpievērš pozitīvu un negatīvu varoņu uzvedības motīviem, kā arī konfliktējošām varoņu īpašībām. Svarīgi ir dot skolēniem iespēju saprast, ka cilvēki ne grāmatās, ne dzīvē nedalās sliktos un labos: katram cilvēkam piemīt dažādas rakstura īpašības.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (vērtību analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana, diskusija).
Papildiespējas	Skolēni var izveidot daiļdarba atstāstījumu no varoņa skatpunkta, iestudēt daiļdarbu vai uzrakstīt scenāriju filmai, par pamatu ņemot konkrētu daiļdarbu.

6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
---	---	---	---	---	--

6.6. Pasaule. Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt tēlaino domāšanu, veicinot skolēnu priekšstata veidošanos par cilvēka un Visuma vienotības tēmu literatūrā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Pasakai un stāstam ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Izmantojot hiperbolu un grotesku, var radīt humoristisku pasaku vai stāstu. (K.Li.1.) - Analizējot humoristiskos un liriskos stāstus un lirisko dzeju, veidojas daudzveidīga pieredze, attīstās estētiskā un kultūras izpratne. (K.Li.4.)	- Pazīst, izvēlas un lieto valodas un tēlainās izteiksmes līdzekļus (hiperbolu, grotesku, pārnesto nozīmi, deminutīvu, alegoriju, personifikāciju, epitetu, metaforu), kuri nepieciešami literārā darba radīšanā. Vērtē lietojumu, salīdzina un pamato to ietekmi uz tekstu. (K.6.1.9.) - Raksturo tēlus, salīdzina tēlu un paša vērtības un intereses. (K.6.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Attīsta tēlaino domāšanu. (K.6.1.1.)	- Attīsta ieradumu analizēt literāro darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žānrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra)
Jēdzieni: komiskais, satīra, hiperbola, groteska, humors, parodija, balāde, kurtuāzā dzeja, trubadūri, minnezengeri, leģendas, bruņinieku romāns, pseidonīms.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radoši uzdevumi				
• Izteiksmīgi lasa dzejoļi. • Klausās citu izteiksmīgi runātus/ lasītus dzejoļus. • Lasot daiļdarbu, atšķir, vai tā ir parodija vai autora oriģinālais darbs. • Lasot daiļdarbu, atšķir vēsturisko un izdomāto personību. • Apgūst liriskās dzejas vēsturi un orientējas kultūrvēsturiskajā vidē, kurā radās Eiropas dzeja.	• Nosaka autora valodas īpašības (leksika, frazeoloģismi, tropi, skaņu stilistikas elementi, temps). • Analizē daiļdarba kompozīcijas elementus. • Nosaka daiļdarba tematu un galveno domu. • Analizē visu literāro darbu vai tā fragmentus. • Meklē citātus, atbildot uz skolotāja uzdoto jautājumu. • Analizē varoņa tēlu. • Salīdzina dažādus daiļdarbus no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā skatpunkta.	• Veido vizuālās un mutvārdu ilustrācijas literārajam darbam. • Izlasa A. Čehova stāstu “Хамелеон” un uzraksta eseju/ pārspriedumu “Я – хамелеон?”.	1. variants • Lasa K. Paustovska stāstu “Теплый хлеб”. • Diskutē, kādus mitoloģiskus un folkloras tēlus izmantoja K. Paustovskis. • Diskutē, vai stāsta kompozīcija līdzinās tautas pasakas kompozīcijai. • Izveido stāsta sižeta shēmu un sasaista svarīgākās epizodes ar kompozīcijas elementiem. 2. variants • Sasaista īpašības, kas ir minētas tabulā, ar M. Saltikova-Ščedrīna garstāsta “Повесть о том, как мужик двух генералов прокормил” varoņu raksturiem. • Aizpilda tabulu. • Risina problēmu: kuram no viņiem ir nepieciešamās īpašības, lai kļūtu par “pēdējo varoni”? • Apstiprina savu viedokli ar citātiem no teksta. <table><tr><td>Īpašības, kas ļauj izdzīvot uz vientuļas salas</td><td>Īpašības, kas traucē kļūt par “pēdējo varoni”</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> 3. variants • Organizē klasē satīriskā žurnāla izdevumu: • izdomā žurnāla nosaukumu un personiskus pseidonīmus, izmantojot rakstnieku – satīriķu – pieredzi; • sacer rakstus (izmantojot dažādus žanrus) un ilustrē tos.	Īpašības, kas ļauj izdzīvot uz vientuļas salas	Īpašības, kas traucē kļūt par “pēdējo varoni”		
Īpašības, kas ļauj izdzīvot uz vientuļas salas	Īpašības, kas traucē kļūt par “pēdējo varoni”						

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. *Святой Георгий*.

Жуковский, В. *Старый рыцарь*.

Козьма Прутков. *Немецкая баллада*.

Ланселин Грин, Р. *Приключения короля Артура и рыцарей круглого стола*
(главы *Два меча*, *Леди Немве* и *Фея Моргана*, *Авалон*).

Лермонтов, М. *Пленный рыцарь*.

Паустовский, К. *Теплый хлеб*.

Салтыков-Щедрин, М. *Повесть о том, как мужик двух генералов прокормил*.

Чехов, А. *Хамелеон*.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ieinteresēt skolēnus ar daiļdarba vēsturisko problemātiku un motivēt saprast nepazīstamo leksiku. Svarīgi ir dot iespēju skolēniem pašiem atklāt daiļdarbos viņiem aktuālās vērtības, kas radītas dažādos kultūrvēsturiskos laikmetos.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana (tekstu salīdzināšana), pašvadīta mācīšanās (vērtību analīze), sadarbība (grupu darbs – problēmu risināšana, diskusija).
Papildiespējas	Satīrisku rakstu veidošana skolas elektroniskajai avīzei vai tiešsaistes raidījumam skolas e-vidē.

7. klase

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.1. Māksla. Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: padziļināt priekšstatu par dažādiem mākslinieciskajiem principiem un cilvēka pasaules uztveres daudzpusību.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Literatūrai un vizuālajai mākslai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Interpretējot literārus, mākslas un mūzikas darbus, ir iespējams novērtēt mantojumu un mākslinieciskās inovācijas. (K.Li.3.) - Analizējot daiļdarbus, skolēni izmēģina dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Mākslas darbi attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Idejas realizēšanai izmanto tekstu, skaņu, attēlu. (K.9.2.1.) - Interpretē mākslas darbu (literatūra, vizuālā māksla, mūzika) vecumposmam atbilstošā apjomā, izvēloties un izmantojot citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) - Analizē un diskutē par pazīmēm un tēlainās izteiksmes līdzekļiem (hiperbolu, paralēlismu, kalambūru (vārdu spēli), asonansi, aliterāciju) atbilstoši žanram, stilam un virzienam mūzikā un vizuālajā mākslā. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Salīdzina dažādu jomu mākslas darbus ar dzīvi, novērtē, ar kādiem līdzekļiem autori (mākslinieki) izsaka emocijas un domas. (K.9.1.8.) - Radošajā darbā veido dialogu ar mākslas darba autoru. (K.9.3.2.; K.9.3.3.; K.9.4.4.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu saskatīt literārā darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (Tikums – centība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: literatūra, rakstnieks, dzejnieks, māksla, mākslinieks, uztvere, autors, lasītājs, lasītāja interese, autora un lasītāja saziņa, hiperbola, paralēlisms, kalambūrs (vārdu spēle), aliterācija, asonanse.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Izteiksmīgi lasa. - Lasa tekstu, komentējot to. - Klausās citu izteiksmīgi lasītus dzejoļus. - Iepazīst daiļdarba tekstu ar muzikāla pavadījuma palīdzību (dziesmas).	- Salīdzina literāro darbu dažādas interpretācijas: gleznas, dziesmas utt. - Atrrod literārā darba tēmas un idejas atspoguļojumu citu mākslas veidu darbos (ilustrācija, kolāža, dziesma utt.). - Salīdzina literāros tēlus ar citiem mākslinieciskajiem tēliem (priekšmets, ainava, interjers utt.). - Analizē mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus kā veidu, lai radītu māksliniecisko pasauli.	- Izsaka savu viedokli par jūtām un pārdomām, kas izteiktas mākslas darbā. - Diskutē, kā māksla ietekmē cilvēka iekšējās pasaules attīstību.	1. variants - Izlasa Ņ. Zabolocka dzejoļi "Портрет", kas bija uzrakstīts, dzejniekam iedvesmojoties no F. Rokotova gleznas "Портрет Струйской". Salīdzina dzejoļi un šo mākslas darbu. - Nosaka, kādus mākslinieciskos paņēmienus izmanto dzejnieks un kādus – mākslinieks, lai radītu Struiskas tēlu. 2. variants - Izlasa K. Paustovska grāmatas "Золотая роза" fragmentu (par Šameta zelta rozi) un atrrod mākslinieciskos tēlus, kas palīdz interpretēt tekstu un noteikt tā ideju. - Raksta pārspriedumu par tematu, kādēļ dzeja ir vajadzīga cilvēkiem. - Izmantojot mūziku un literatūras tekstus, nosaka, kā mūzika palīdz atklāt teksta saturu.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Паустовский, К. Золотая роза (Драгоценная пыль), Орест Кипренский.

Алтев, А. Пасынки Академии.

Гюго, В. Слышишь, раздаётся в роще дудочки незримой зов?..

Заболоцкий, Н. Портрет.

Маяковский, В. Необычайное приключение, бывшее с Владимиром Маяковским летом на даче...

Окуджава, Б. Живописцы...

Пастернак, Б. Вальс с чертовщиной, Звуки рояля...

Кипренский, О. Картины (живопись).

Рокотов, Ф. Портрет Струйской (живопись).

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 7.1. Gaisma mākslā. Kā lietot gaismu kā izteiksmes līdzekli?	Literatūras stundās skolēni apgūst, ar kādiem izteiksmes līdzekļiem autors rada tēlus. Vizuālās mākslas stundās viņi mācās veidot kompozīciju, akcentējot gaismu kā svarīgāko izteiksmes līdzekli darbā, pēta gaismas attēlojumu mākslā, nosauc gaismas avotu un raksturo gaismas nozīmi mākslas darbā. Analizē gaismas efektu pielietojumu.
Mūzika 7.1. Ritms, mūzika, kustības. Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	Mūzikā skolēni izvēlas deju dziesmas raksturam atbilstošu mūzikas instrumentāriju, tai raksturīgās ritma grupas, kombinē un pieraksta tās izvēlētajā mūzikas formā. Grupu darbā iestudē pavadījuma detaļas: dziesmas ievadu, starpspēles, pavadījuma pamatu, nobeigumu.

Metodiskais komentārs

Saturs	Vēlams radīt iespēju skolēnam saskatīt, kā lasītājs var just līdzīgu daiļdarba autoram. Izmantojot lasīšanas stratēģiju “Dialogs ar tekstu”, var attīstīt labvēlīgu attieksmi pret lasīšanu un aktualizēt kultūras vērtības. Ieteicams temata apguves gaitā pieminētos glezniecības darbus demonstrēt kā uzskates līdzekļus skolotājam pieejamā formātā un veidā.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība.
Papildiespējas	Lomu spēles “Pastrādāsim kā mākslinieki ilustratori!”, “Inscenēsim stāstu!”, par pamatu ņemot tematā aplūkotos literāros darbus.

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 9 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par vēsturisku personu attēlošanas iezīmēm daiļliteratūrā, lai papildinātu zināšanas par vēstures un kultūras notikumiem, kas ir saistīti ar literārajiem darbiem. Attīstīt izpratni par garīgajām problēmām, kas ir attēlotas literārajos darbos, lai pilnveidotu prasmi aktualizēt un analizēt kopīgās garīgās problēmas dažādu laikmetu un tautu literatūrā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
• Dažādu žanru tekstam (hronikai, stāstam, dzīves aprakstam, vēsturiskai dziesmai, balādei, vēsturiskai poēmai) ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) • Radot balādi, atsauksmi, recenziju, cilvēks pēta un pauž savu identitāti, pieņem atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas. (K.Li.3.) • Dažādu žanru teksti (hronika, stāsts, dzīves apraksts, vēsturiskā dziesma, balāde, vēsturiskā poēma) atklāj noteikta laikmeta (12.–20. gs.) un kultūras mijiedarbību, veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	• Analizē un vērtē krievu un vācu, latviešu folkloras un I. Šmeļova, M. Ļermontova, V. Žukovska literāro darbu kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) • Saskata literārā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (vecvārdus, metaforas, epitetus, asonanses, aliterācijas), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) • Atrod dažādu folkloras un literatūras veidu (liriskas, epikas) un žanru (hronikas, dzīves apraksta, vēsturiskās dziesmas, balādes, vēsturiskās poēmas, stāsta, dzejoļa, poēmas) pazīmes krievu daiļdarbos. (K.9.1.10.) • Raksta recenziju, atsauksmi, spriedumu, izvēloties un izmantojot citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) • Analizē un apraksta balādi, vēsturisko dziesmu, vēsturisko poēmu, stāstu formu un estētisko aspektu. Interpretē darbus to veselumā (saturs un forma). (K.9.4.2.) • Analizē un diskutē par hronikā, stāstā, dzīves aprakstā, vēsturiskā dziesmā, balādē, vēsturiskā poēmā ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām vērtībām. (K.9.4.3.) • Analizē un diskutē par pazīmēm un tēlainās izteiksmes līdzekļiem atbilstoši žanram, stilam un virzienam literatūrā. (K.9.4.4.) • Novērtē savas un citu tautu literatūras un nacionālā kultūras mantojuma un tradīciju nozīmi un kultūras atšķirības. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
• Analizē literārā darba problemātiku kultūrvēsturiskajā kontekstā. (K.9.4.2.; K.9.4.3.) • Salīdzina savu attieksmi pret pasauli un cilvēkiem ar vēsturisko un literāro personāžu attieksmi. (K.9.4.4.; K.9.4.5.) • Salīdzina literāros darbus ar to vēsturiskajiem avotiem. (K.9.4.2.)	• Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) • Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) • Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: tradīcija, laikmetu kultūra, hronika, stāsts, dzīves apraksts, vēsturiskā dziesma, balāde, vēsturiskā poēma, liriskais/daiļdarba varonis, daiļdarba uzbūve (kompozīcija), tēma, ideja, sižets, citāts, autora tēls, vēstītājs, vecvārdi, autora nostāja.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
• Lasa daiļdarbu patstāvīgi mājās un klasē kopā ar klasesbiedriem. • Lasot balādi, iepazīstas ar žanra īpatnībām. • Lasot vēsturisko dziesmu un vēsturisko poēmu, iepazīstas ar žanru īpatnībām. • Izteismīgi lasa teksta fragmentu. • Atrod dzejoļa tekstā tēlainās izteiksmes līdzekļus (salīdzinājumus, epitetus, metaforas, hiperbolas, paralēlismus, atkārtojumus, skaņas rakstus).	• Meklē dotajā tekstā tēlainās izteiksmes līdzekļus un izmanto tos savā mācību uzdevumā. • Lasot I. Šmeļova romāna “Лето Господне” fragmentus (“Рождество”, “Святки”, “Пасха”) un latvju dainas par Ziemassvētkiem un Lieldienām, nosaka, ar kādiem paņēmieniem tiek radīts Ziemassvētku un Lieldienu liriskais tēls krievu rakstnieka daiļdarbā un latvju dainās. • Atrod kopīgo šajos darbos. Savu atbildi pamato, izmantojot piemērus no darbiem. • Salīdzina daiļdarbus (A. Puškina poēmu “Полтава” un M. Ļermontova dzejoļi “Бородино”), izmantojot poētisko tekstu salīdzinošās analīzes algoritmu. • Salīdzina daiļdarba (A. Puškina “Станционный смотритель”) autora un vēstītāja tēlus. • Lasot M. Ļermontova poēmas “Песня про царя Ивана Васильевича...” fragmentu, nosaka folkloras stilizācijas paņēmienus un izraksta piemērus no fragmenta. • Salīdzina hroniku “Повесть временных лет” un hroniku “Ливонская хроника”. • Uzskaitot galvenos notikumus stāstā, norāda kompozīcijas elementus (eksponāciju, sasaisti, kulmināciju, atrisinājumu). • Raksta savus komentārus. • Rekonstruē varoņa dzīvesstāstu, izmantojot vēstījuma tekstu.	• Analizē liriskā/literārā varoņa tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. • Izsaka savu attieksmi pret izlasīto darbu, kā arī pret to autoriem. • Pārrunā savas ģimenes tradīcijas. • Atrod dažādos avotos kultūrvēsturisku informāciju, analizē, kritiski izvērtē un izmanto to, lai papildinātu savas zināšanas, kas balstītas uz pirmavotiem. • Diskutē, kādas jūtas izpaužas, salīdzinot tekstu un ilustrācijas. • Atrod daiļdarbā “laikmeta pazīmes” – noteiktā kultūrvēsturiskā laikmeta īpatnības.	1. <i>variants</i> • Noskatās dzīves apraksta “Житие Петра и Февронии” interpretācijas – divas animācijas filmas “Житие Петра и Февронии” (2008, 2017) un raksta recenziju par vienu no tām, izmantojot skolotāja piedāvāto recenzijas plānu. Apraksta, kāda varētu būt laimīgas ģimenes formula. 2. <i>variants</i> • Lasot A. Puškina poēmu “Полтава”, salīdzina cīņas aprakstu šajā poēmā un M. Ļermontova dzejoļi “Бородино”, nosaka, ar kādiem literārajiem paņēmieniem autori attēlo kaujas ainu. Raksturo autoru attieksmi pret attēlotiem notikumiem. Atbildot uz jautājumu, kā šī attieksme izpaužas tekstā, izmanto citātus. 3. <i>variants</i> • Noskatās režisora S. Solovjova filmu “Станционный смотритель” un raksta atsauksmi, izmantojot instrukciju (http://www.incore.me/multimedia/kak-napisat-otzyv-o-filme/). 4. <i>variants</i> • Veido pētījumu (darbs pāros/grupās). V. Žukovska balādes “Светлана” pamatā ir vācu dzejnieka G. A. Birgera balāde “Ленора”. Savukārt tās pamatā ir vācu tautas balāde “Ленора”, kuras šausmu sižets par līgavaini mironi bija viduslaikos ļoti populārs. Skolēni izlasa balādes visas trīs versijas un atbild uz jautājumiem “Чья версия тебе понравилась больше и почему? Придумай, что должна сделать Ленора, чтобы спастись”. • Uzraksta balādi dzejā vai prozā ar laimīgām beigām. 5. <i>variants</i> • Izlasa Dž. Oldridža garstāstu “Последний дюйм”. Izseko, kādas ir tēva un zēna attiecības stāsta sākumā un kā tās mainās pēc ekstremālā pārbaudījuma. Atbild uz jautājumu “Какими, по вашему мнению, будут отношения отца и сына после этого события?”. 6. <i>variants</i> • Veido pārspriedumu par tematu “Обязательно ли для того, чтобы научиться быть взрослым, проходить через экстремальные ситуации?”.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бюргер, Г. Ленора.

Гоголь, Н. Вечера на хуторе близ Диканьки.

Домострой.

Житие Петра и Февронии.

Жуковский, В. Баллады.

Карамзин, Н. История государства Российского (фрагменты).

Кузнецова, Ю. Где папа?

Латышские дайны о Рождестве и Пасхе.

Latvju dainas par Lieldienām un Ziemassvētkiem.

Лермонтов, М. Песня про царя Ивана Васильевича, молодого опричника и купца
Калашникова.

Летопись. Повесть временных лет.

Майков, А. Христос воскрес.

Олдридж, Д. Последний дюйм.

Плещеев, А. Он шел безропотно тернистой дорогой...

Пушкин, А. Полтава. Станционный смотритель.

Старшая Ливонская рифмованная хроника (фрагменты)

Шмелев, И. Лето Господне (Рождество, Святки, Великий пост, Пасха).

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības 7.1. Kā pilnveidot savu personību?	Skolēni attīsta prasmi spriest par savas personības izaugsmes iespējām, balstoties uz personības analīzes rezultātiem. Salīdzina divu vai vairāku personisko izvēļu alternatīvas pēc kritērijiem. Patstāvīgi analizē savas darbības saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību, pieņemot lēmumus, apsver savas un citu cilvēku vajadzības un intereses, demonstrē personisko atbildību neviennozīmīgās situācijās.
---	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Skolotājs var izmantot darbības formas, uzsvērti lietojot dažādu laikmetu kultūras leksiku: mudināt skolēnus analizēt vārdus, kuri atšķiras no mūsdienu un aizgājušo gadsimtu vārdu nozīmes (vārdu nozīmes meklēšana skaidrojošās vārdnīcās), izmantot ģeogrāfisko karti (toponīmija), lasot un analizējot tekstu un sakāmvārdus, parunas un frazeoloģismus, strādājot ar tekstu visos posmos. Īpaša uzmanība jāpievērš recenzijas rakstīšanai, jo tā būs prasme, ko skolēni attīstīs tālāk, tāpat pētījuma veidošanai – darba gaitā ieteicams sadarboties ar vēstures skolotāju, lai vienotos, kādas prasmes skolēni jau apguvuši vēstures stundās, strādājot ar pētījumiem un pielietojot atbilstošas metodes.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība, pašvadīta mācīšanās.
Papildspējas	Iespējama laikmeta vārdnīcas sastādīšana, apgūšana un praktiskā izmantošana. Neklātienes un klātienes ekskursijas, kas saistītas ar kultūrvēsturisko kontekstu. Datorspēles par vēsturi.

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.3. Daba. Kāpēc vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izprast dabas attēlošanas nozīmi literatūrā kā autora domu un jūtu izpausmes veidu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dažādiem žanru tekstiem (liriskajam dzejolim, sonetam, stāstam) ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radot savu tekstu, dzejoli, var izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Radot dažādu žanru tekstus, cilvēks pēta un pauž savu identitāti, pieņem atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas. (K.Li.3.) - Dažādu žanru teksti (stāsts, dzejolis, spriedums, atsauksme) atklāj noteiktā laikmeta un kultūras mijiedarbību, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē savas un citu literārā darba kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Saskata dzejolī izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (salīdzinājumu, epitetu, metaforu, hiperbolu, simbolu, paralēlismu, atkārtojumu, skaņas rakstu). Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Argumentē dažādu literatūras veidu (lirikas, epikas) un žanru (stāsta, dzejoļa, soneta, miniatūras) pazīmes krievu vai citu literāros darbos. (K.9.1.10.) - Rada mākslinieciskas idejas sabiedrībai un sev aktuāliem mērķiem. Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanai. Idejas realizēšanai izmanto tekstu, attēlu. (K.9.2.1.) - Rada miniatūras tekstu, izmantojot tēlainās izteiksmes līdzekļus. (K.9.3.3.) - Interpretē dzejas darbu vecumposmam atbilstošā apjomā, izvēloties un izmantojot vizuālas mākslas izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) - Analizē stāstā, dzejā ietvertās sev un sabiedrībai kopumā nozīmīgas pamatvērtības. (K.9.4.3.) - Analizē un diskutē par pazīmēm un tēlainās izteiksmes līdzekļiem dzejā un prozā. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Lasa un analizē liriskus un episkus dzejoļus, salīdzinot dažādu autoru pasaules uzskatus. (K.9.4.3.) - Izsaka savu attieksmi pret autora emocijām. (K.9.4.4.)	- Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: liriskais, episkais, motīvs, vadmotīvs, stāsts, liriskais dzejolis, ainava, sonets, uztvere, liriskais tēls, autora tēls, sižets, kompozīcija, tēma, ideja, daiļdarba varonis, salīdzinājums, epitets, metafora, hiperbola, simbols, paralēlisms, atkārtojums, asonanse, aliterācija, pantmēra veids (jamb, trohajs, daktils, amfibrahij, anapests).	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Kopā ar skolotāju lasa dzejoļa tekstu, pasvītro atslēgvārdus, kas ļauj formulēt jēgu. - Izteiksmīgi lasa dzejoli. - Atrod dzejoļa teksta tēlainās izteiksmes līdzekļus (salīdzinājumu, epitetu, metaforu, hiperbolu, simbolu, paralēlismu, atkārtojumu, skaņas rakstu). - Lasot sonetu, iepazīstas ar žanra īpatnībām. - Lasot dzejoļu tulkojumu, iepazīstas ar tulkotāja meistarību.	- Meklē dotajā tekstā tēlainās izteiksmes līdzekļus un izmanto tos savā mācību uzdevumā. - Salīdzina literāros darbus (A. Feta “Осенняя роза”/V. Roždestvenska “Старый Фет”), kurus rakstījuši dažādi autori dažādos laikmetos – 19., 20. gs.). - Atrod dažādos avotos kultūrvēsturisko informāciju, analizē, kritiski izvērtē un izmanto to, lai papildinātu savas zināšanas, balstoties uz pirmavotu. - Atšķir noteiktas dzejas formas (lirisko dzejoli, sonetu). Atpazīst dzejas motīvus lirikā un atklāj tos tekstā. - Analizē dzejoļu leksiku, kas saistīta ar krievu folkloru un folkloras tēliem. - Salīdzina dzejoli ar tematikas ziņā tuvām gleznām.	- Analizē lirisko varoņu tukumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. - Izsaka savu attieksmi pret izlasīto darbu, kā arī pret to autoriem. - Diskutē, kādas jūtas tiek paustas liriskā dzejā, salīdzinot tekstu un ilustrācijas. - Atšķir autoru (biogrāfisko cilvēku) un lirisko varoni (māksliniecisko tēlu). - Atrod ilustrācijas tekstam un veido savas ilustrācijas. - Nosaka dzejas pantmēru. - Salīdzina dzejas un prozas tekstu.	1. variants - Izveido parindeni vai māksliniecisko tulkojumu O. Vācieša dzejolim “Dzērvju deja”. - Izlasot O. Vācieša dzejoli “Dzērvju deja” un Ņ. Zabolocka dzejoli “Журавли”, nosaka abu darbu tematu un ideju. Atbild uz jautājumu “Kas šiem darbiem ir kopīgs, un kas – atšķirīgs?”. Iepazīstas ar klasesbiedru komentāriem par O. Vācieša dzejoli, uzraksta savu iespaidu par šiem komentāriem. 2. variants - Izlasa S. Jeseņina dzejoļus “Корова”, “Лисица”, “Песнь о собаке”, raksta atsauksmi “О чем заставляют задуматься стихотворения С. Есенина “Корова”, “Лисица”, “Песнь о собаке”?” vai arī savu dzejoli par dzīvniekiem. 3. variants - Izlasa A. Puškina dzejoli “Бесы” un M. Cvetajevas grāmatas “Мой Пушкин” fragmentu. Raksta, daloties ar saviem iespaidiem, jūtām, ko izraisa kāda autora dzejolis (autoru var izvēlieties paši). 4. variants - Raksta piecindi vai miniatūru pēc piedāvātā plāna.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Ая эН. *Сказки не по правилам.*

Белов, В. *Рассказы о всякой живности.*

Бунин, И. *Первый утренник, серебряный мороз..., Зеленый цвет морской волны, Листопад.*

Вацietis, О. *Dzērvju deja.*

Гейне, Г. *Цикл Новая весна (В белый сад выходишь утром... и другие).*

Есенин, С. *Лисица, Корова, Песнь о собаке.*

Журавлёв, С. *Лирика.*

Заболоцкий, Н. *Журавли.*

Паустовский, К. *Свидание.*

Платонов, А. *Корова.*

Пушкин, А. *Бесы, Зимнее утро.*

Рождественский, В. *Старый Фет.*

Фет, А. *Осенняя роза.*

Цветаева, М. *Мой Пушкин* (фрагмент о бесах).

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir svarīgi mudināt skolēnu domāt par unikālām iespējām poētiskajā pašizpaušmē. Autora nostājas (liriskais varonis, autors u. c.) izteiksmes veidu atklāšanai var izmantot daļdarbu komentēšanu, dažādu autoru tekstu salīdzināšanu. Ņemot vērā, ka šī temata apguvei ir paredzēts neliels stundu skaits, iesakām skolotājiem izvēlēties, kam pievērst lielāku uzmanību. Viena iespēja ir detalizētāk aplūkot soneta žanra īpatnības, otra – pievērsties tulkojuma aspektam un ar to saistītajai specifikai. Šajā tematā īpaša uzmanība jāvelta autora tēlam un liriskajam varonim – tam, ka tie atšķiras. Tas ir svarīgi, lai skolēni izprastu, ka autors ne vienmēr ir liriskais varonis.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība.
Papildiespējas	Parindeņa vai mākslinieciskā tulkojuma veidošana skolēna paša izvēlētiem dzejoļiem.

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.4. Spēle. Fantāzija. Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iemācīties atšķirt fantastikas un reālisma žanru literatūrā, lai attīstītu savu individuālo lasītāja gaumi.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Romānam, stāstam, novelēm (gotiskām novelēm) ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Analizējot mākslas tekstu, ir iespējams izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Darbojoties radošajā projektā, ir iespējams novērtēt kultūras mantojumu un mākslinieciskās inovācijas. (K.Li.3.)	- Saskata literārajā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (hiperbolu, litotu), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Izmanto radošās domāšanas paņēmienus (kritisko domāšanu, radošo domāšanu) ideju precizēšanā, izmanto tekstu, attēlu, audio un video materiālu. (K.9.2.1.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju. Uzklusa citu viedokli, diskutē un patstāvīgi pieņem lēmumus par idejas īstenošanai atbilstošu materiālu izvēli. (K.9.3.2.) - Interpretē mākslas darbu (literatūras, vizuālās un audiovizuālās mākslas, teātra), izvēloties un izmantojot teātra, mākslas, kino izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) - Analizē un diskutē par mākslas darbā (literatūras, vizuālās mākslas, teātra) ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām vērtībām. (K.9.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Analizē autora attieksmi reālās dzīves atspoguļošanā: patiesumu, fantāziju, fantastiku, ironiju utt. (K.9.4.2.) - Analizē literāro varoņu tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. (K.9.4.2.) - Izsaka savu attieksmi pret izlasīto daiļdarbu varoņiem un notikumiem, kā arī pret to autoriem. (K.9.4.4.; K.9.4.5.)	- Attīsta ieradumu saskatīt literāra darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (Tikums – centība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: realitāte, fantastika, stāsts, fantāzija, novele, gotiskā novele, uztvere, autora tēls, sižets, ideja, daiļdarba varonis, autora pozīcija, hiperbola, litota, humors, satīra, komiskums, parodija, dialogs, spēle, anotācija, recenzija, atsauces.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais projekts
- Iepazīst gotiskās noveles un parodijas pazīmes. - Lasot O. Vailda stāstu “Кентервильское привидение”, atrod gotiskās noveles un parodijas pazīmes, pasvīturo vajadzīgo.	- Izmanto ilustrācijas un formulē problēmas, kuras aktualizējis daiļdarba autors. - Aizpilda tabulu ar paradoksu piemēriem no teksta. - Analizē tekstu, izraksta vārdus, izteicienus, kas skaidro varoņu uzvedības motīvus. - Analizē varoņa tēlu, atbild uz jautājumiem. - Raksturo literāros tēlus gan tieši (portretu, raksturu u. c.), gan netieši (tēla rīcību, uzturēšanos, domas (iekšējo monologu u. c.).	- Lasot tekstu, salīdzina stāsta saturu ar savas dzīves notikumiem. - Diskutē par to, kāpēc mūsdienās cilvēki lasa arvien mazāk.	- Piedalās projektā “Страна, созданная мной” un grupā izstrādā projekta gaitas plānu, vērtēšanas kritērijus. - Izmantojot plānu, sacer sinkveinu, rakstu avīzei. - Meklē informāciju par O. Vailda stāsta “Кентервильское привидение” iestudējumiem teātrī. - Organizē M. Čehova Rīgas Krievu teātra izrādes “Привидение из Кентервиля” (lēģenda ar mūziku divos cēlieņos pēc O. Vailda stāsta) apmeklējumu vai noskatās kinofilmu “Кентервильское привидение” (1996) un raksta recenziju, izmantojot atgādnē par recenzijas rakstīšanu. - Interpretē O. Vailda stāsta “Кентервильское привидение” fragmentu vai raksta scenāriju.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Кассиль, Л. Конduit и Швамбрия.
Лесков, Н. Привидение в Инженерном замке.
Пушкин, А. Барышня-крестьянка.
Садовников, Г. Продавец приключений.
Свифт, Дж. Путешествия Гулливера.
Твен, М. Принц и нищий.
Уайльд, О. Кентервильское привидение.

Starpriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 7.2. Fantāzijas tēli dažādās kultūrās. Kā vizuāli attēlot tēla īpašības?	Skolēni analizē fantastisko dzīvnieku tēlu formas uzbūvi mākslā – sargus, soģus, vēstnešus (vienradži, ķerubi, velni, pūķi, grifi utt.). Veido darba skices, lietojot dažādus materiālus un izmantojot sintēzes un hiperbolizācijas tehnikas. Literatūrā un vizuālajā mākslā skolēni sastopas ar hiperbolas jēdzienu.
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā skolēni, strādājot individuāli, pāros vai grupās, attīsta prasmi paust savu attieksmi pret daiļdarbu varoņiem, notikumiem un arī autoriem. Tāpēc ir svarīgi dot skolēniem iespēju salīdzināt literāro varoņu uzvedību ar savu personisko attieksmi pret dzīvi. Vēlams radīt iespēju iesaistīt skolēnus dažādu veidu situāciju modelēšanā, piemēram, "Literatūras viesistaba". Šajā tematā skolēns pirmo reizi sastopas ar jēdzieniem "paradokss", "gotiskā novele", "tieša un netieša literāro tēlu raksturošana". Šo jēdzienu izpratne ir nepieciešama, lai sasniegtu temata mērķi. Tas ļauj arī veidot pamatu jēdzienu "utopija" un "antiutopija" izpratnei turpmākos mācību tematos. Interpretējot fragmentu, ir svarīgi, lai skolēni patstāvīgi izveidotu scenāriju un sava darba vērtēšanas kritērijus.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība, pašvadīta mācīšanās.
Papildiespējas	Pāru spēle "Izveido literārā varoņa portretu" (iespējams integrēt vizuālās mākslas stundā). Neklātienes ekskursijas sagatavošana un vadīšana.

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.5. Draugi. Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: iemācīties atšķirt autora nostāju no literārā varoņa nostājas. Padziļināt priekšstatu par to, kādā veidā literārais varonis pauž noteiktu morāli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Stāstam un garstāstam ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Analizējot daiļdarbu, ir iespējams izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Darbojoties radošajā projektā, ir iespējams novērtēt mantojumu un mākslinieciskas inovācijas. (K.Li.3.) - Mākslas darbi rodas laikmeta un kultūras mijiedarbībā, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Lasa un analizē dažādu veidu un dažādu žanru literāros darbus, pievēršot uzmanību autora pozīcijas izteiksmes veidam. (K.9.1.8.) - Analizē literārā darba interpretācijas, kas veidotas dažādos kultūras un vēstures laikmetos (izrādes, kinoversijas u. tml.). (K.9.4.3.) - Lasīšanas procesā salīdzina savu viedokli ar literārā darba autora uzskatiem. (K.9.2.1.; K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Analizējot literārā darba mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus autora ieceres realizācijai daiļdarbā, šī darba interpretācijas, kas veidotas dažādos kultūras un vēstures laikmetos (izrādes, kinoversijas u. tml.), un veicot savu radošo darbu, demonstrē izpratni par autora paša, stāstītāja tēla un literārā darba uztvērēja kopīgajiem un atšķirīgajiem uzskatiem. (K.9.2.1.; K.9.4.3.; K.9.4.5.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: stāsts, garstāsts, humors, ironija.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Salīdzina literārā darba tekstu ar ilustrācijām, kas veidotas šī darba iespaidzdevumiem. - Lasa daiļdarba (Ļ. Tolstojs, N. Gogolis) fragmentu lomās. - Iepazīst stāsta/garstāsta žanru pazīmes. - Lasot stāstu/garstāstu, atrod žanru pazīmes.	- Analizē literāro varoņu raksturu un uzvedību, to rīcību motīvus, salīdzina literāros varoņus. - Atrod daiļdarbu tekstos autora nostāju – stāstītāja tēlu, kompozīciju, komiskā paņēmienus. - Analizē daiļdarba autora tēlu. - Atšķir autora attieksmi pret daiļdarbā aprakstīto no literārā stāstītāja tēla attieksmes. - Atrod daiļdarbā kultūras un vēstures laikmeta īpatnības. - Salīdzina dažādu veidu un dažādu žanru literāros darbus. - Atpazīst komiskā radīšanas paņēmienus un atšķir humoristiskus un satīriskus darbus. - Raksturo varoni un pretstata tēla portretu un viņa iekšējo pasauli. - Nosaka kopīgo un atšķirīgo varoņu tēlojumā N. Gogoļa garstāstā “Как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем”, savu atbildi pamato ar piemēriem no teksta.	- Atrod dažādos avotos informāciju, kas atklāj literāro darbu daudznozīmību, un izmanto šo informāciju, lai papildinātu savas zināšanas. - Analizē L. Andrejeva stāstu “Кусака” un M. Samarskija stāstu “Радуга для друга”, raksturo attiecības starp cilvēku un dzīvnieku un abu savstarpējo sapratni. Kurš no varoņiem ir tuvāks, un kāpēc? - Lasot tekstu, salīdzina stāsta saturu ar savas dzīves notikumiem.	<i>variants</i> - Apskata skolotāja piedāvātu K. Monē gleznas reprodukciju un raksta miniatūru pēc piedāvātās shēmas. <i>variants</i> - Inscenē kādu N. Gogoļa garstāstu vai tā fragmentu. <i>variants</i> - Raksta kinoscenāriju pēc paša izvēlēta literārā darba motīviem. - Strādājot grupā, izveido videorullīti par grāmatu, izmantojot pamācību. <i>variants</i> - Izlasa N. Gogoļa garstāstu “Как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем” un noskatās tā ekranizāciju (1959). - Izveido videorullīti par šo N. Gogoļa garstāstu. <i>variants</i> - Raksta atsauksmi vienam no J. Kazakova stāstiem pēc izvēles, lietojot atsauksmes sacerēšanas atgādni.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Андреев, Л. Куцака.

Вильке, Д. Шутовской колпак.

Гоголь, Н. Как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем.

Казаков, Ю. Тихое утро, Арктур – гончий пес.

Крюкова, Т. Дневник Кото-сапиенса.

Самарский, М. Радуга для друга.

Саша Чёрный. Дневник фокса Микки.

Толстой, Л. Детство.

Starppriekšmetu saikne

Teātra māksla 7. Improvizācija. Kā, spontāni darbojoties un efektīvi sadarbojoties ar auditoriju, radīt skatuvisku improvizācijas priekšnesumu?	Izvēloties iestudēt daiļdarbu vai tā fragmentu, skolēni izmanto teātra mākslā apgūtās zināšanas un prasmes. Sadarbojoties pārī, grupā un darbojoties ar auditoriju, klātienē veido skatuvisku priekšnesumu improvizācijas teātra spēļu tehnikās, spontāni un radoši risinot improvizācijas uzdevumus.
--	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgušanas laikā ir svarīgi veicināt skolēnu izpratni par mākslinieciskās komunikācijas īpatnībām – autora un lasītāja redzesviedokļu mijiedarbību, literāro varoņu un lasītāja ētiski tikumisko nostāju. Vēlams radīt iespēju iesaistīt skolēnus dažādu veidu mākslinieciskajā darbībā, par pamatu ņemot autora un lasītāja nostājas izteiksmes veidus. Tas varētu būt, piemēram, radošais atstāstījums, inscenējums, filmas scenārija rakstīšana, videorullīša par grāmatu veidošana. No piedāvātajām radošajām darbībām skolēns pats izvēlas sev tuvāko un tematam atbilstošāko. Skolotājs seko līdzi radošā darba organizācijas (pāru, grupu vai individuālā darba) formām atbilstoši tā apjomam.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība, digitālā pratība, pašvadīta mācīšanās.
Papildiespējas	Radošajam darbam var ieteikt arī iepazīties ar Dānijas mākslinieka H. Bīdstrupas komiksiem un izveidot savu komiksu, par pamatu ņemot kādu stāsta fragmentu; veidot savus tekstus dažādiem mediju projektiem (skolas avīzei, žurnālam, projektam interneta vidē).

7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/dzejnieks/mākslinieks/komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?
--	--	--	--	---	---

7.6. Pasaule. Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: padziļināt priekšstatu par cilvēka pasaules uztveres daudzpusību, lai ieinteresētu lasīt daiļdarbus, kuros ir attēlota cilvēka piedzīvojumi un iekšējie pārdzīvojumi.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dažādiem žanru tekstiem (tankai, haikai, dienasgrāmatai, ceļojuma piezīmēm) ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radot ideju un paužot viedokli, ir nepieciešama drosme, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Radot dažādu žanru tekstus un ievietojot tos dažādās mājaslapās (blogos, žurnālos, forumos utt.), cilvēks pēta un pauž savu identitāti, izprot atšķirīgus pasaules uzskatus un tradīcijas. (K.Li.3.) - Dažādu žanru teksti (tanka, haika, dienasgrāmata, ceļojuma piezīmes) atklāj noteikta laikmeta un kultūras mijiedarbību, tie veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Atšķir, analizē un vērtē tankas, haikas, dienasgrāmatas, ceļojuma piezīmju kompozīciju un izteiksmes veidu. (K.9.1.8.) - Saskata literārā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (paralēlismu, salīdzinājumu, epitetu, metaforu), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Analizējot literāro varoņu tīkumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. Dažādu veidu un dažādu žanru literāro darbu tekstā – stāstā/romānā, ceļojuma piezīmēs, liriskajā dzejolī (tankā) – skaidro autora pozīcijas pēc mākslinieciskās izteiksmes veida. (K.9.2.1.; K.9.4.2.)	- Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: motīvs, vadmotīvs, paralēlisms, pantmērs, kanons, ceļojumu literatūras žanrs, dienasgrāmata, ceļojuma piezīmes, hronika, cittautu kultūra, tanka un haika, liriskais varonis, salīdzinājums, epitets, metafora, oksimorons.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Lasot teksta fragmentu (A. Ņikitins "Хождение за три моря"), atrod žanra kanona piemērus un nosaka, kādas autora sacerēšanas īpatnības ļauj uzskatīt to par ceļojumu literatūras žanru. - Lasot teksta fragmentu (D. Defo "Robinsons Krūzo"), iepazīstas ar dienasgrāmatas žanru. - Lasot stāstu un/vai romānu (V. Sisņevs "Записки Виквикского клуба"), seko žanru formu izmaiņām literārajā procesā vēstures gaitā. - Lasot tanku un haiku, iepazīstas ar japāņu lirikas īpatnībām. - Lasot tankas un haikas tulkojumu, iepazīstas ar tulkojumu meistarību.	- Analizē literāro varoņu raksturus un uzvedību, viņu rīcības motīvus. - Liek ilustrācijas atbilstoši daiļdarba sižetam. - Atrod dažādos avotos kultūrvēsturisko informāciju, analizē, kritiski izvērtē un izmanto to, lai papildinātu savas zināšanas, balstoties uz pirmavotu. - Salīdzina literāros darbus (A. Ņikitina "Хождение за три моря", D. Defo "Robinsons Krūzo", V. Sisņeva "Записки Виквикского клуба"), kurus rakstījuši dažādi autori dažādos laikmetos (15., 18., 20. gs.). - Iepazīst un atšķir piedāvātajos tekstos noteiktās dzejas formas (tanku, haiku). - Atpazīst dzejas motīvus lirikā un atklāj tos tekstā. - Atrod liriskā dzejoļa (tankas, haikas) autora pozīcijas izteiksmes veidus.	- Diskutē, kādu pieredzi var gūt no literārā varoņa spriedumiem par ētiskiem jēdzieniem (ļauņo/labot). - Analizē literāro varoņu tikumiskos meklējumus, salīdzina tos ar savu attieksmi pret dzīvi. - Insceņē skolotāja ieteiktu vai paša izvēlētu literārā darba fragmentu. - Izsaka savu attieksmi pret izlasīto literāro darbu varoņiem un notikumiem, kā arī pret to autoriem. - Diskutē par to, kā saprot tankā paustas izjūtas, salīdzinot tekstu un šī teksta ilustrācijas.	1. variants - Veido sava ceļojuma aprakstu stāstījuma vai ceļveža veidā. - Veido prezentāciju/blogu par savu ceļojumu, par pamatu ņemot dienasgrāmatas žanra iezīmes. 2. variants - Izlasa D. Defo romānu "Robinsons Krūzo". - Iztēlojas, ka paši ir nokļuvuši uz neapdzīvotas salas, un raksta par to dienasgrāmatas vai vēstules žanrā. 3. variants - Izlasa japāņu tankas. Veido metaforu vārdnīcu. - Uzraksta tanku, izmantojot savu metaforu vārdnīcu. - Ilustrē Isso vai Ransecu haikas (pēc izvēles).

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Дефо, Д. Робинзон Крузо.

Кунин, К. За три моря. Путешествие Афанасия Никитина.

Никитин, А. Хождение за три моря.

Сиснёв, В. Записки Виквикского клуба.

Японская лирика: танка и хокку.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 7.4. Jūtu un emociju ekspresija portretā. Kā veidot fotogrāfiju kolekciju, lai veiksmīgāk uzgleznotu ekspresīvu portretu?	Veidojot ceļvedi, skolēni izmanto vizuālajā mākslā apgūtās portretu (dažādās pozās ar dažādu mīmiku) fotografēšanas prasmes, kā arī iecerei atbilstošas fotogrāfiju kolekcijas veidošanas prasmes.
Mūzika 7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots. Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?	Šī temata apgūšanas laikā skolēni izmanto literatūrā jau apgūtās zināšanas un prasmes, tēlaini aprakstot un stāstot par savu ceļojumu, novērtē savu mūzikas izvēli ceļojuma laikā.

Metodiskais komentārs

Saturs	Ieteicams radīt skolēniem iespēju analizēt literāros varoņus no vērtību sistēmas redzesviedokļa un sasaistīt personisko pieredzi ar literāro varoņu pieredzi. 5. klasē apgūstot tematu "Pasaule", skolēni tika iepazīstināti ar hronikas žanru un tā atšķirību no dienasgrāmatas žanra. Balstoties uz jau esošajām zināšanām, skolēni pievēršas ceļojumu apraksta ar dienasgrāmatas iezīmēm žanram un ceļvedim. Viens no temata mērķiem ir atklāt cilvēka pasaules uztveres dažādību, tādēļ ieskats Austrumu liriskā tiek piedāvāts kā piedzīvojumu un ceļojumu metafora.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, sadarbība.
Papildiespējas	Var izmantot didaktiskās spēles "Veidojam izrādi!", "Stāstu konkurss", "Rakstām sleju avīzē!", "Turpinām stāstu!" utt.

8. klase

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.1. Māksla. Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: padziļināt priekšstatu par dažādiem mākslinieciskajiem principiem mākslā, salīdzinot literatūru un citus mākslas veidus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dažādu žanru tekstiem (stāstam, liriskajam dzejolim) un mūzikai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Literārā darba iespaidus apkopojot asociatīvā un radošajā darbībā, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) - Literārais darbs rada ētisko vērtību izvēli. (K.Li.4.)	- Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un citu mākslas veidu darbiem. (K.9.1.8.) - Saskata literārā darbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (asonanses, aliterācijas), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Mācību un radošajos uzdevumos demonstrē izpratni par kultūras pasauli kā dialogu starp autoru un lasītāju/skatītāju, starp komponistu un klausītāju. (K.9.1.8.) - Analizē mākslas darbu kā autora garīgās dzīves pašizpausmi un pamatu daudzpusīgam dialogam. (K.9.4.4.)	- Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa) - Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosmē, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosmē, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: estētiskais, skaistais, māksla, iedvesma, improvizācija, simbols, alegorija, atskaņa, ritms, pantmērs, skaņas raksts (asonanse, aliterācija), refrēns.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Iesaistās daiļdarbu lasījumos. - Publiski uzstājas ar paša izvēlētu vai skolotāja ieteiktu dzejoli. - Izmantojot stratēģijas “Lasīšana ar pieturvietām” un “Pareģojumu koks”, prognozē K. Paustovska stāsta “Корзина с еловыми шишками” sižeta attīstību.	- Salīdzina mūziku un dzeju un izraksta tēlainās izteiksmes līdzekļus, veidojot pārskatāmu salīdzinājuma formu. - Lasot prozas tekstus un dzejoļus, meklē kopīgo un atšķirīgo šo darbu formā, ritmā, runas melodijā un saturā. - Izlasot B. Pasternaka dzejoļa “Музыка” pantus un noklausoties R. Vāgnera, F. Šopena un P. Čaikovska muzikālo darbu fragmentus, sasaista muzikālos fragmentus ar dzejas rindām. - Izmantojot literatūras un mūzikas mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, paskaidro savu literāro un muzikālo izvēli. - Izmantojot dažādus avotus, analizē B. Pasternaka dzejoļa fragmentu.	- Diskutē, kādas jūtas izraisa teksta fragments, salīdzinot tekstu un tā ilustrācijas. - Analizē literārā varoņa jūtas. Raksta, kas var ietekmēt klausītāju mūzikas uztveri. - Pauž savu attieksmi pret izlasīto darbu varoņiem un notikumiem, kā arī pret to autoriem.	- Noklausoties E. Grīga operas “Pērs Gints” fragmentu, uzraksta eseju “Klausoties Grīga mūziku...” (“Слушая музыку Грига...”), atklājot, ko ir iztēlojies, saklausījis, sajutis. - Sacer piecrindi par tematu “Mūzika”.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. Музыка.

Блок, А. Я никогда не понимал, Искусства музыки священной..., Приближается звук, и, покорна щемящему звуку, молодеет душа...

Вознесенский, А. Не тревожьте музыку руками...

Григ, Э. Опера “Пер Гюнт” (фрагмент).

Дашевская, Н. Около музыки.

Иванов, В. Льются звуки, печалью глубокой...

Набоков, В. Неродившемуся читателю.

Пастернак, Б. Музыка.

Паустовский, К. Корзина с еловыми шишками, Старый повар.

Пушкин, А. Эхо, Поэту (Пока не требует поэта...).

Якубович, Л. Музыка (1830).

Metodiskais komentārs

Saturs	8. klasē skolēni iepazīstas ar žanru kategoriju. Literatūras žanru daudzveidības izpēte ļauj viņiem saprast daiļdarba un autora mākslinieciskās pasaules koncepcijas likumsakarības. Šī temata apgūšanas laikā svarīgi dot skolēniem iespēju aizdomāties par vārda (kā autora darbarīka) nozīmi kultūrā. Temata resursi ļauj katram skolēnam patstāvīgi izlemt, kāda loma ir vārdam un literatūrai mūsdienu cilvēku dzīvē. Stundā skolotājs var piedāvāt salīdzināt literatūras, glezniecības un muzikālos darbus.
Caurviju prasmes	Jaunrade, sadarbība un digitālā prasme.

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 11 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pilnveidot prasmi analizēt literāra darba kultūrvēsturisko kontekstu; veidot savu priekšstatu par apgaismības, klasicisma un sentimentālisma kultūru un literatūru.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Komēdijai, odai, poēmai, dzejprozai, romantiskajai poēmai, dokumentālajai prozai ir raksturīgi unikāli izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Sava jaundarba (esejas, dzejprozas, liriskā dzejoļa) radīšanai nepieciešama neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Radošā darba (esejas, dzejprozas, liriskā dzejoļa) satura izvēlē atklājas autora identitāte. (K.Li.3.) - Komēdijās, vēsturiskajā romānā un dokumentālajā prozā atklājas laikmeta un kultūras mijiedarbība, tā spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā. (K.Li.4.)	- Sava radošā darba (vloga, dienasgrāmatas) prezentācijā un aprakstā izmanto informācijas avotus un atsaucies uz tiem, lai pamatotu izvēlēto mākslas veidu (dokumentālās prozas, mākslas un animācijas filmas, teātra mākslas) un tā izteiksmes līdzekļus. (K.9.1.1.) - Analizē un vērtē komēdijas kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Saskata vēsturiskajā romānā, romantiskajā poēmā un odā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus, interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Publiskās uzstāšanās (diskusijā) laikā mērķtiecīgi izmanto apgūtās prasmes (runu, kustības, iztēli. Izvērtē savu un citu snieguma kvalitāti atbilstoši ieceres mērķim. Izvērtē savu izaugsmi. (K.9.2.3.) - Atbildīgi izvērtē savu un citu paveikto pēc kopīgi izveidotajiem kritērijiem. (K.9.3.1.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju. Uzklaua citu viedokli, diskutē un patstāvīgi pieņem lēmumus par idejas īstenošanai atbilstošu materiālu. (K.9.3.2.) - Interpretē/inscenē mākslas darbu (komēdijas) vecumposmam atbilstošā apjomā, izvēloties un izmantojot citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) - Vērtē mākslas darba, tā autora ietekmi un atbildību sabiedrības uzskatu veidošanā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Saprot, ka literārajā darbā tiek atspoguļota autora pasaules uztvere un laikmeta kultūras īpatnības. (K.9.4.3.) - Izprot literārā darba īpatnības, kuras nosaka kultūrvēsturiskais gadsimts. (K.9.1.9.) - Uztver literāro darbu kā laikmeta, autora personības un mūsdienīguma vienotību. (K.9.4.5.)	- Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: apgaismības laikmets, klasicisms, sentimentālisms, romantisms, reālisms, oda, komēdija, “augstie” un “zemie” klasicisma žanri, klasicisma komēdijas uzbūves principi, ticamība, klasicisma konflikts, vēsturiskais romāns un poēma, sonets, dzejproza, romantiskā poēma, zemteksts, epigrāfs, prototips, romantiskais portrets, komiskā paņēmieni, dokumentālā proza, dienasgrāmata, memuāri, simbols, alegorija, vlogs.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
• Lasa D. Lihačova “Беликий путь. Становление русской литературы 11–17 веков” darba fragmentus. • Noskatās mācību filmu un aizpilda tabulu. • Lasa tekstu un pasvītro vajadzīgo. • Lasa D. Fonvizina komēdiju “Недоросль”. • Nosaka, kura no lugas trim galvenajām idejām ir vissvarīgākā pašam autoram. Paskaidro, kāpēc. • Lasa A. Puškina romānu “Капитанская дочка”. • Salīdzina kompozīcijas elementus un mīlas sižeta attīstības elementus A. Puškina romānā “Капитанская дочка”. • Lasa A. Frankas dienasgrāmatu un analizē tās saturu. • Noskatās mākslas filmu “Annas Frankas dienasgrāmata” (2016) un nosaka kino izteiksmes līdzekļus, kas palīdz dziļāk saprast literāro darbu. • Lasa M. Ļermontova poēmu “Мцыри”. • Nosaka romantisma konfliktu, tēmas, motīvus, tēlus, autora attieksmi pret tēlotajiem notikumiem. • Raksturo varoņus pēc romantisma varoņu tipoloģijas (“необычный герой в необычных обстоятельствах” u. tml.). • Iepazīstas ar 18. gs. literatūras poētikas likumbām un žanru kanoniem, ar autora lomu klasicisma literatūrā. • Lasa M. Lomonosova daiļdarbu un nosaka odas žanra pazīmes. • Salīdzina informāciju par literārā darba autoru, kas iegūta no dažādiem informācijas avotiem. • Analizē daiļdarba kultūrvēsturisko kontekstu. • Sasaista daiļdarbu un laikmeta vēsturisko kontekstu.	• Komentē jautājumu, kāpēc 21. gs. cilvēkam būtu jālasa senkrievu literatūra. • Formulē pamācības (поучение) žanra definīciju. • Nosaka un izraksta no teksta vajadzīgus citātus. • Diskutē, kā cilvēkam ieaudzināt tikumiskās īpašības. • Lasa I. Turgeņeva dzejprozu “Русский язык”, I. Buņina dzejoli “Слово” un mūka-mācītāja Romāna dzejoli “Родная речь отечеству основа”. • Diskutē, vai šajos daiļdarbos ir runa par attieksmi pret dzimto valodu. • Lasa Ž. B. Moljēra komēdiju “Мещанин во дворянстве”. • Diskutē, kāpēc šo komēdiju pat mūsdienās iestudē teātros visa pasaulē un par ko smejas skatītāji. • Diskutē, kādas 18. gs. Krievijai aktuālas tēmas ir saglabājušas savu nozīmību arī mūsdienās. • Balstoties uz A. Puškina romāna “Капитанская дочка” saturu, atbild uz jautājumu: “Что спасительно (для человека вообще) в самых страшных обстоятельствах?”. • Diskutē, ar ko atšķiras Annas Frankas dienasgrāmata no parastas 13–15 gadus vecas meitenes dienasgrāmatas. • Diskutē, ar ko tīmekļa dienasgrāmata (vlogs) atšķiras no tradicionālajām personīgajām dienasgrāmatām. • Diskutē, kādas tradicionālās dienasgrāmatas žanru iezīmes saglabā vlogi un ar ko tie atšķiras.	1. variants • Lasa “Поучения Владимира Мономаха” un rīko diskusiju par tematu «Актуальна ли для нас, современных школьников, книга «Поучение Владимира Мономаха»?». • Sacer pamācību, adresētu māsaī, brālim, draugam. 2. variants • Organizē diskusiju “Что объединяет пьесы Фонвизина и Мольера? Почему их и сегодня ставят в театрах?”. Izdomā diskusijas jautājumus un pirms diskusijas iepazīstina ar tiem klasesbiedrus. 3. variants • Projekta darbs “А. Н. Островский – создатель русского национального театра и его репертуара”. • Organizē M. Čehova Rīgas Krievu teātra apmeklējumu – izrāde pēc A. Ostrovska lugas “Свои люди – сочтёмся”. 1. posms • Apspiež ar klasesbiedriem, kādu ietekmi ir atstājušas A. Ostrovska lugas un it īpaši komēdija “Свои люди – сочтёмся” uz sabiedrības uzskatu veidošanos. Kāpēc arī mūsdienās 19. gs. uzrakstītā luga pievērs režisoru un skatītāju uzmanību? Kādas autora tēlotās problēmas jums šķiet aktuālas arī mūsdienās? 2. posms • Pārrunā labas recenzijas pazīmes, vienojas par kritērijiem pašu rakstīto recenziju izvērtēšanai. • Raksta recenziju par redzēto teātra izrādi, pēc skolotāja dotiem norādījumiem strukturējot recenzijas saturu. • Piedalās konkursā “Labākā A. Ostrovska izrādes recenzija”. • Kopīgi izvērtē recenzijas un vienojas par konkursa uzvarētājiem.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. Бог создал мир из ничего..., Мое-ей.

Бунин, И. Слово.

Варфоломеева, С. Машка как символ веры.

Иеромонах Роман. Родная речь отечеству основа... (2001).

Карамзин, Н. Бедная Лиза.

Лермонтов, М. Мцыри.

Ломоносов, М. Ода на день восшествия на престол Елизаветы Петровны в 1747 году.

Мережковский, Д. Христос воскрес! – поют во храме...

Мольер, Ж. Б. Мещанин во дворянстве.

Островский, А. Свои люди – сочтёмся.

Поучения Владимира Мономаха.

Пушкин, А. Капитанская дочка.

Тургенев, И. Русский язык, Христос (Стихотворения в прозе).

Тютчев, Ф. Наш век.

Фонвизин, Д. Недоросль.

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture 8.3. Hercogistes un lielvalstu varas laiks Latvijas teritorijā.	Skolēni attīsta prasmi atpazīt katra laikmeta kultūrai raksturīgās liecības, piemēram, zīmes un simbolus, un gūt starpkultūru mijiedarbības pieredzi, lai skaidrotu dažādu kultūras atšķirību cēloņus un izpausmes.
Teātra māksla 8. Procesā veidots iestudējums. Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību, grupā pašradot scenāriju par aktuālu tēmu un, izmantojot dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus, kopīgi veidojot skatuvisku iestudējumu?	Rakstot recenziju, skolēni izmanto personisko pieredzi, kas iegūta, veidojot izrādi/priekšnesumu izvēlētai aktuālā tematikā un skatuviskā formā, lietojot atbilstošos specifiskos izteiksmes līdzekļus un sadarbojoties komandā. Veidot priekšnesumu pēc pašu veidota scenārija un izspēlēt idejas neverbāli.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi iepazīstināt skolēnus ar 18. gs. kultūrvēsturisko kontekstu un motivēt saprast arhaisko leksiku. Tam palīdz lēnā, dziļā, pārdomātā lasīšana. Vēlams radīt iespēju komentēt daiļdarba tekstu mācību stundā, izmantojot dažādu veidu vārdnīcas un tiešsaistes avotus. Svarīgi ir īpašu uzmanību pievērst “mūžīgām” tēmām, kas eksistē ārpus laika un telpas, un tematiem, kas ir aktuāli autoriem dažādos laikmetos.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās, sadarbība.
Papildiespējas	Laikmeta vārdnīcas papildināšana, personāžu tīkumiskās pasaules rekonstrukcija, neklātienes ekskursijas daiļdarbu aprakstītajās vietās, daiļdarba fragmenta inscenēšana, filmas scenārija rakstīšana, lomu spēle “Tiesa par Grinjovu” (“Суд над Гриневым”). Radošais darbs (eseja, dzejproza, liriskais dzejolis) par dzimtās valodas lomu cilvēka dzīvē un mūsdienu sabiedrībā, pārspriedums par tematu “Kas mūsdienās šķiet smieklīgs?”.

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.3. Daba. Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izprast mākslinieciskā tēla atbilstību literāra darba idejai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Tēlainās izteiksmes līdzekļi atklāj dabas neparastumu un nianšes. (K.Li.1.) - Attīstot savas prasmes diskutēt par cilvēka atbildību pret dabu, nepieciešama drosmē, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Literārā darba iespaidus apkopojot asociatīvā un radošajā darbībā, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) - Iepazīstot cilvēka un dabas saikni daiļdarbos, attīsta ne tikai kultūras izpratni, bet arī spēju radīt pārmaiņas sabiedrībā, veicinot atbildīgu attieksmi pret apkārtējo vidi. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē dzejas un prozas darba kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Saskata dzejā un prozā (stāstā) izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (aliterācijas, asonanses, simbolus, paralēlismu, antitēzes), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus spriedumu veidošanā. (K.9.2.1.) - Idejas realizēšanai izmanto tekstu un atbilstošu attēlu. (K.9.2.1.) - Analizē cilvēka un dabas attiecības daiļdarbā. (K.9.3.5.) - Analizē un diskutē par mākslas darbā ietvertajām vērtībām. (K.9.4.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Ievērojot paša plānotos radošā procesa soļus, daudzveidīgi izmanto tēlainās izteiksmes līdzekļus atbilstoši ieceres mērķim, apvieno dažādus mākslas veidus radoša darba izveidē, mērķtiecīgi izmanto digitālās tehnoloģijas. Atbildīgi izvērtē savu un citu paveikto pēc kopīgi veidotiem kritērijiem. (K.9.3.1.)	- Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosmē, centībā; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: reālistiskā ainava, mākslinieciskā telpa, romantiskā/neromantiskā ainava, literatūras tips, leģenda, līdzība, dziesma, liriskais dzejolis, elēģija, kompozīcija, “stāsts stāstā”, konflikts, uztvere, stāstītājs, liriskais tēls, autora tēls, salīdzinājums, epitets, metafora, pantmēra veids (jamb, trohajs, daktils, amfibrahij, anapests), aliterācija, asonanse, simbols, paralēlisms, antitēze.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Pārdomu vai radošais darbs
• Lasa I. Turgeņeva stāstu “Свидание”. • Lasa M. Gorkija stāstu “Старуха Изергиль”. • Raksturo žanra pazīmes, saskata tās konkrētā stāstā. • Lasa un klausās daiļdarba fragmentu citu lasījumā. • Analizē tēlainās izteiksmes līdzekļus, lai veidotu izteiksmīgu lasījumu. • Izvēlas teksta fragmentus, izmēģina dažādas teksta atcerēšanās stratēģijas, lai iegaumētu tekstu un runātu no galvas.	• Lasot M. Gorkija stāstu “Старуха Изергиль”, saprot atšķirību starp pasaku, leģendu un līdžību. • Salīdzina literāro varoni ar Bībeles un mitoloģiskajiem varoņiem. • Analizē visu literāro darbu vai tā fragmentus. • Meklē un atrod citātu, atbildot uz skolotāja uzdoto jautājumu. • Iepazīst “stāsta stāstā” kompozīcijas īpatnības un nosaka tās tekstā. • Saskata sakarības starp ainavas un varoņa emocionālā stāvokļa tēlojumu daiļdarbā. • Iepazīst reālistiskas/romantiskas/neromantiskas ainavas iezīmes. • Atšķir reālisma, romantisma un neoromantisma ainavas radīšanas paņēmienus. • Nosaka ainavas un mājas interjera apraksta nozīmi daiļdarbā. • Salīdzina dažādus dzejoļus no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā redzespunkta. • Lasa V. Majakovska dzejoli “Хорошее отношение к лошадям”, nosaka tā tematu un ideju, atrod antitēzes. • Analizē dzejas tekstu, izmantojot dažādas lasīšanas stratēģijas. • Atklāj skaņas un krāsas apraksta nozīmi literārajā tekstā. • Salīdzina dažādu autoru tekstus.	<i>variants</i> • Skatās G. Bardina animācijas filmu “Adažio” (www.youtube.com/results?search_query=гарри+бардин+адажио). • Diskutē par tematu “Vai lepniem cilvēkiem dzīvot ir vieglāk?”. <i>variants</i> • Atrod literārajiem tekstiem ilustrācijas, kas atbilst to tematam un idejai. Saista darba nosaukumu un tekstu. <i>variants</i> • Veido literāro almanahu (dzejoļu krājumu, kolāžu). <i>variants</i> • Atrod informāciju par literāro darbu tapšanas vēsturi un izmanto to savu zināšanu bagātināšanai. • Raksta pārdomu vai radošu darbu, vērtē savu attieksmi pret dzīvo dabu. <i>variants</i> • Izlasa I. Turgeņeva stāstu “Свидание”. • Apraksta, kādu noskaņojumu rada ainava un kā mainās noskaņojums stāsta beigās. <i>variants</i> • Mutiski ilustrē (veido stāstījumu) tematu “Gadalaiki”. Izmantojot mākslinieciskus paņēmienus, rada pavasara, vasaras, rudens un ziemas noskaņojumu tekstā, iedvesmojoties no I. Levitāna, A. Savrasova un I. Šiškina gleznu reprodukcijām. <i>variants</i> • Izpēta A. Kuindži un L. Bogajevska neromantiskās ainavas glezniecībā. Salīdzina, kura no tām visvairāk atbilst M. Gorkija stāsta “Старуха Изергиль” atmosfērai, un atbildi pamato. <i>variants</i> • Izlasa Ņ. Rubcova dzejoli “Зелёные цветы” un O. Vācieša dzejoli “Medus zieda meklējumos”. • Atbild uz jautājumu “Kas ir kopīgs šiem dzejoļiem?” un atbildi pamato.

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Pārdomu vai radošais darbs
		9. variants - Izlasa A. Feta dzejoļus “Осенний вечер” un “Есть в осени первоначальной...”. Atrod gleznas, kuras varētu izmantot šo dzejoļu ilustrācijām. 10. variants - Izlasa V. Majakovska dzejoli “Хорошее отношение к лошадям”. Atbild uz jautājumu “Как история лошади помогает поэту рассказать о собственной тоске и боли?” un verbāli ilustrē savu atbildi.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бунин, И. Последний шмель.

Вацietis, О. Medus zieda meklējumos.

Горький, М. Старуха Изергиль.

Коваль, Ю. Недопесок.

Лермонтов, М. Тучи. Утес.

Маяковский, В. Хорошее отношение к лошадям.

Рубцов, Н. Зеленые цветы.

Тургенев, И. Свидание.

Фет, А. Осенний вечер, Есть в осени первоначальной...

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir iesaistīt skolēnus dzejoļu un prozas lasīšanā, ņemot vērā, ka skolēniem sagādā grūtības bez komentāriem saprast daudzus klasiskos dzejoļus un prozas darbus. Stundā ir svarīgi atbalstīt skolēnus, lai palīdzētu izprast māksliniecisko tēlu valodu. Skolēni, klasē iepazīstot dzejoļus un prozas darbus un apmainoties viedokļiem, salīdzina daiļdarbus, balstoties uz literāro tekstu, muzikālo un mākslas darbu emocionālo tuvību, izmantojot arī t. s. verbālo zīmēšanu. Šajā tematā skolēni pirmo reizi sastopas ar jēdzieniem “stāsts stāstā” un “antitēze”, tāpēc svarīgi pievērst tiem īpašu uzmanību, jo vēlākajos izglītības posmos tie veidos pamatu zināšanu konstruēšanai, piemēram, saskaroties ar “romānu romānā”.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās un sadarbība.
Papildiespējas	Stunda-koncerts, stilistiskais eksperiments.

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.4. Spēle. Fantāzija. Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: atšķirt, ar kādiem izteiksmes līdzekļiem autors rada komiskus un traģiskus notikumus, situācijas un tēlus. Izprast, kāpēc komiskais un traģiskais reizēm izraisa pretrunīgas izjūtas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Fantāzijas žanra darbiem ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radošā fantāzijas jaunrades darbā iespējams izmantot citu literāru darbu pieredzi. (K.Li.2.) - Radošajā darbībā, veidojot patstāvīgu tekstu, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) - Patstāvīgi izvēlēto daiļdarbu analīze veido priekšstatu par literatūras dažādību, veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Argumentēti pamato fantāzijas literatūras pazīmes literāros darbos. (K.9.1.10.) - Analizē un vērtē savas un citāutu fantāzijas literārā darba kompozīciju un izteiksmes veidu. (K.9.1.8.) - Saskata liriskā dzejoļa tekstā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus, interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta (stāsta, fantāzijas, fantastikas) valodas savdabību. (K.9.1.9.) - Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanai. Idejas realizēšanai izmanto tekstu, attēlu, kā arī dažādas tehnoloģijas. (K.9.2.1.) - Uzklausa citu viedokli, diskutē un patstāvīgi pieņem lēmumus par idejas īstenošanu. (K.9.3.2.) - Literārajās piezīmēs un sarunās analizē fantāzijas literatūrai raksturīgo. Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.9.4.4.) - Vērtē mākslas darba, tā autora ietekmi un atbildību sabiedrības uzskatu veidošanā. Analizē autoru un viņu darbu popularitāti noteiktajā laikā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Analizē mācību procesā iepazīto literāro darbu, skaidro daiļdarba žanra īpatnības un kā tas atspoguļo autora pasaules redzējumu. (K.9.1.9.; K.9.4.5.) - Izvēlas lasīšanai dažādu žanru grāmatas atbilstoši savām interesēm, vajadzībām un gaumei. (K.9.4.4.)	- Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra) - Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot savu radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra)
Jēdzieni: prozas un lirikas žanrs, stāsts, fantāzija, realitāte un fantastiska, uztvere, autora tēls, sižets, literārais varonis, autora pozīcija, daiļdarba uzbūve (kompozīcija), liriskais tēls, autora tēls; mākslas pasaule, telpa, laiks; laikmeta kultūra, spēle, humors, ironija.	

Temata apguves norise

Lasītāja pieredzes izvērtējums	Teksta interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Patstāvīgi izvēlas literāro darbu fantāzijas žanrā. - Definē jēdzienus “fantastika”, “utopija”, “antiutopija”, izmantojot literatūras terminu vārdnīcu. - Noskaidro fantāzijas žanra tēlu radīšanas specifiku. - Salīdzina fantastiskas un reālistiskas literatūras īpatnības (žanrs, tēli, sižets).	- Iepazīstas ar R. Bredberija izteikumu «Фантастика о будущем помогает жить в настоящем. [...] В каждую минуту, которую мы проживаем, нам дана возможность творить.» Un formulē mācību stundas “Fantastika” mērķi. - Strādājot pāros vai grupās, patstāvīgi formulē secinājumus par L. Lori romāna “Дающий” saturu. - Lasa un analizē romāna epizodi pēc patstāvīgi izveidota plāna. - Aizpilda “Kritiķa” piramīdu (“Пирамиду “критика””), izlasot V. Rasputina stāstu “Уроки французского”. - Analizē stāsta kompozīciju, teksta saturu, nosaka autora nostāju.	- Diskutē, kādas jūtas izpaužas teksta fragmentā. - Analizējot tekstu, runā par cilvēka tikumiskajām īpašībām. - Analizē literārā varoņa jūtas, apraksta, kas var ietekmēt lasītāju uztveri. - Izsaka savu attieksmi pret daiļdarbu varoņiem un notikumiem, kā arī pret to autoriem. - Reflektē par darba gaitu.	- Noskatās V. Rasputina daiļdarba “Уроки французского” ekranizāciju un, izmantojot plānu, raksta recenziju par filmu. - Atstāsta vienu no epizodēm, izmantojot metodi “Sešas cepures”. - Veido eseju (pārspriedumu) par tematu “Над чем меня заставил задуматься рассказ Валентина Распутина “Уроки французского””.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Беляев, А. Над бездной.

Брюсов, В. Гора звезды.

Грин, А. Алые паруса.

Гумилёв, Н. Цикл Шатер.

Лоури, Л. Дающий.

Попов, В. Темная комната.

Распутин, В. Уроки французского.

Толкин, Дж. Р. Властелин колец.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 8.3. Humors plakātā. Kā izmantot humoru plakātā, lai pievērstu sabiedrības uzmanību aktuālām problēmām?	Literatūras un vizuālās mākslas stundās skolēni sastopas ar jēdzieniem “humors” un “ironija”. Vizuālajā mākslā skolēni pēta paraugus, kā humoru izmantoja mākslā senāk un kā to izmanto mūsdienās; noskaidro, kā mākslinieki dažādos gadsimtos izmanto humoru un tēlus idejas popularizēšanai.
--	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir mudināt skolēnus lasīt dažādu žanru daiļdarbus. Izlasot fantāzijas daiļdarbus un apmainoties viedokļiem, skolēniem ir iespēja salīdzināt no satura viedokļa līdzīgus daiļdarbus. Skolotājs var izmantot individuālo, pāru un grupu darbu, lai rosinātu skolēnus lasīt un paplašinātu redzesloku. Svarīgi dot skolēniem iespēju atrast fantāzijas darbu “saknes” kultūrā.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade, pašvadīta mācīšanās, sociāli emocionālā caurvija.
Papildiespējas	Iespējama izpēte “Является ли сказкой роман Дж. Р. Толкина “Властелин колец”?”.

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.5. Draugi. Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 4 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pilnveidot prasmi sasaistīt savu pieredzi ar literāro varoņu pieredzi, paust un argumentēt savu viedokli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
• Reālistiskam literārajam darbam ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) • Attīstot prasmes diskutēt par cilvēka atbildību pret draudzību, nepieciešama drosmē, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) • Lasot literāru darbu, lasītājs iegūst dažādas dzīves pieredzes un emocijas, top pamudināts rīkoties. (K.Li.4.)	• Argumentēti pamato dažādu literatūras veidu (lirikas, epikas) un žanru (stāsta, dzejoļa) pazīmes krievu un/vai cittautu literāros darbos. (K.9.1.10.) • Atrod un pamato radošu ideju, izmanto dažādus radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanai, prezentē savu ideju. (K.9.2.1.) • Analizē mākslas darbā ietvertās vērtības un diskutē par tām. (K.9.4.3.) • Lasa, klausās, skatās, vēro literāros darbus par draudzību, paplašinot savu ētisko un estētisko pieredzi. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
• Izprot, ka autora viedoklis var sakrist ar literārā varoņa pozīciju un var arī atšķirties. (K.9.2.1.) • Uztver literārā darba autoru par sarunbiedru, kurš stāsta lasītājam par saviem garīgajiem meklējumiem. (K.9.4.3., K.9.4.4.)	• Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosmē, atbildība; vērtība – brīvība) • Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus. (Tikums – atbildība; vērtība – kultūra) • Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosmē, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: literārais varonis, literatūras tips, mākslinieciskais tēls, autors vēstītājs, autora nostāja, reālisms, tipizācija, raksturs, portrets, galvenie un sekundārie varoņi, daiļdarba radīšanas vēsture, tēma, ideja, problēma, konflikts, kompozīcija, romāns, garstāsts, dienasgrāmata, liriskas žanri, liriskais tēls, tēlainās izteiksmes līdzekļi, pantmēra veidi.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Pārdomu vai radošais darbs
• Lasa un klausās citu lasījumā literārā darba fragmentu. • Raksturo žanra pazīmes, saskata tās konkrētā stāstā. • Salīdzina dažādu rakstnieku tēlotos literāros varoņus. • Atrod daiļdarbā īstenības reālistiskā atspoguļojuma īpatnības. • Salīdzina Ļ. Tolstoja garstāstu "Отрочество" ar ekranizāciju "Детство. Отрочество. Юность" (1973). • Analizē daiļdarba varoņu sistēmu un nosaka galveno un sekundāro varoņu lomu sižeta attīstībā, apgūstot jēdzienus "reālisms" un "tipizācija".	• Analizē dzejas tekstu, izmantojot dažādas lasīšanas stratēģijas. • Atklāj skaņu un krāsu aprakstu nozīmi daiļdarbā. Salīdzina dažādu autoru tekstus. • Nosaka dzejas pantmēru un atrod tēlainās izteiksmes līdzekļus A. Puškina dzejoļos. • Nosaka literāro varoņu (R. Fraermaņa "Повесть о первой любви", Ļ. Tolstoja "Отрочество") lomu konflikta attīstībā. • Spriež par daiļdarba tematiku, problemātiku un idejisko saturu. • Atrod tekstā autora nostājas izpausmes dažādus veidus (stāstītāja tēls, kompozīcija, pantmērs un ritms). • Saprot, ka autora viedoklis var sakrist ar literārā varoņa pozīciju, bet var arī atšķirties.	1. variants • Atrod informāciju par daiļdarbu (Ļ. Tolstoja "Отрочество", Č. Dikensa "Приключения Оливера Твиста") tapšanas vēsturi un izmanto šo informāciju savu zināšanu bagātināšanai, pārrunām, diskusijā ar vienaudžiem. 2. variants • Organizē diskusiju "Проблемы воспитания и образования молодежи 18–19 вв. и 21 в." (balstoties uz D. Fonvizina lugas tekstu "Недоросль", A. Puškina romānu "Капитанская дочка", fragmentiem no Ļ. Tolstoja garstāsta "Отрочество" un savu pieredzi). Izdomā jautājumus šī temata apspriešanai. 3. variants • Raksta vienu no Ļ. Tolstoja garstāsta "Отрочество" epizodēm Nikoļeņkas dienasgrāmatas veidā (viņa vārdā). 4. variants • Veido savu daiļdarbu (dzejoli, eseju) par draudzību. 5. variants • Pēc A. Puškina dzejoļa "И. Пущину" (1826) analīzes veido ziņojumu, uzstājas ar to publiskā runā. 6. variants • Salīdzina literatūras un glezniecības darbus. (A. Puškins "Мой первый друг...", I. Puščins "Записки о Пушкине", N. Gē "A. Puškins Mihailovskas trimdā"). 7. variants • Liceja pirmā izlaiduma studenti deva zvērestu: katru gadu 19. oktobrī svinēt liceja atklāšanas dienu. Skolēni diskutē, kādu tradīciju savā klasē varētu ieviest viņi. 8. variants • Grupā izveido videorullīti par grāmatām (Ļ. Tolstoja "Отрочество", brāļu Strugacku "Повесть о дружбе и недружбе"), izmantojot darba veidošanas instrukciju.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Братья Стругацкие. *Повесть о дружбе и недружбе.*

Диккенс, Ч. *Приключения Оливера Твиста.*

Пушкин, А. *Мой первый друг ...*, 19 октября (1825), 19 октября (1827), *Чем чаще празднует лицей...* (1831), *Была пора: наш праздник молодой...* (1836).

Пушкин, И. *Записки о Пушкине.*

Толстой, Л. *Отрочество.*

Фраерман, Р. *Дикая собака Динго, или Повесть о первой любви.*

Starppriekšmetu saikne

Latvijas un pasaules vēsture 8.4. Revolūcijas un modernizācija.	Skolēni attīsta prasmi salīdzināt cilvēku rīcības morālos un tiesiskos aspektus pēc taisnīguma, godīguma, atbildības un brīvprātības kritērijiem dažādās kultūrās un sabiedrībās, skaidrot cilvēku līdztiesības un vienlīdzības principus.
---	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Stundā svarīgi analizēt daļdarbus, lai salīdzinātu dažādas pasaules redzējuma nostājas un bagātinātu personisko pasaules redzējumu. Diskusija ir efektīva didaktiskā forma, lai to panāktu. Diskusijas gaitā ir svarīgi, lai skolēni pārliecinātos, ka iespējami dažādi problēmas risināšanas varianti, jo nav viena vienīga pareiza vai nepareiza varianta. Turklāt mākslinieciskā problēma var būt arī neatrisināta – meklējumi turpināsies arī turpmāk. Autoru ideju atklāšana, problemātikas salīdzinājums dažādu autoru darbos, kuriem ir kopīga tēma, tematikas un problemātikas salīdzinājums viena autora darbos, kuri radīti dažādos laikos, dod iespēju skolēniem sasaistīt autora nostāju ar personisko daļdarba uztveri, māca uztvert literāro tekstu kā diskusijas platformu starp autoru un lasītāju.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās un sadarbība.

8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/māksliniekiem/komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
---	---	--	---	---	---

8.6. Pasaule. Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par laika un telpas, ētisko un estētisko vērtību saiti literatūrā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Sentimentālisma un neoromantisma darbiem (to dažādiem žanra veidiem) ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Ideju, emociju un viedokļa paušanā nepieciešama gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Patstāvīgi izvēlētas daiļliteratūras pieredzes analīze veido priekšstatu par literatūras dažādību, veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Vērtē literārā darba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Rada mākslinieciskas idejas sabiedrībai un sev aktuāliem mērķiem. Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanai. (K.9.2.1.) - Analizē un diskutē par neoromantisma tekstos ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām vērtībām. (K.9.4.3.) - Lasa, klausās, skatās sentimentālisma un neoromantisma darbus (literatūrā, vizuālajā mākslā), paplašinot savu ētisko un estētisko pieredzi. Analizē un diskutē par pazīmēm un tēlainās izteiksmes līdzekļiem atbilstoši žanram, stilam un virzienam literatūrā. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Literāro darbu analīzē demonstrē, kā literārais darbs atspoguļo autora pasaules uztveri un sava laika kultūras īpatnības. (K.9.4.5.) - Uztver literāro darbu kā savdabīgu “dzīves mācību grāmatu”, kā pamatu ētisko problēmu apspriešanai. (K.9.4.2.; K.9.4.3.)	- Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu saskatīt literāra darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus. (Tikums – centība; vērtība – kultūra)
Jēdzieni: neoromantisms, stāsts, garstāsts, ceļojuma apraksts, žanrs, antitēze, autora tēls, literārais varonis, motīvs, vadmotīvs, ainava, romantiskā/eksotiskā ainava, autora nostāja, daiļdarba uzbūve (kompozīcija), autora un lasītāja saziņa.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana	Teksta interpretācija	Radošais darbs
- Iepazīstas ar N. Karamzina biogrāfiju, pēta “Записки русского путешественника” tapšanas vēsturi. - Klausās R. Kiplinga “Завещание” lasījumus. - Lasa literārā darba fragmentu.	- Pēta dažādus informācijas avotus, salīdzina tos ar daiļdarbiem. - Atrod sentimentālisma un neoromantisma pazīmes literārajā tekstā. - Analizē kompozīciju ceļojuma žanra literārajā darbā. - Analizē autora attieksmi pret tēlotiem notikumiem un varoņiem. - Analizē A. Grīna stāstu “Вокруг света” un nosaka, kādas cilvēka īpašības, pēc autora domām, ir vērtīgas. - Salīdzina dažādus daiļdarbus no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā redzespunkta. - Atrod literārā darba tēmas un idejas atspoguļojumu citos mākslas veidos (ilustrācijās, fotogrāfijās utt.).	1. variants - Lasot N. Karamzina darba “Записки русского путешественника” fragmentu, veido autora ceļojuma maršrutu pa Latviju. 2. variants - Izlasot A. Grīna stāstu “Вокруг света”, uzraksta pārspriedumu par tematu “Каким я вижу современного человека”. 3. variants - Izlasa A. Grīna stāstu “Вокруг света” un aplūko belģu mākslinieka Renē Magrita gleznu “Nostalģija”, diskutē par tematu “Какой части рассказа Грина созвучна эта картина по своему настроению?”.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Грин, А. *Вокруг света*.Карамзин, Н. *Записки русского путешественника*.Киплинг, Р. *Завещание*.Стерн, Л. *Сентиментальное путешествие*.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 8.4. Dažādu mākslas veidu sintēze. Kā attēlo vispārcilvēciskās vērtības mākslā?	Skolēni diskutē par vispārcilvēciskām vērtībām. Raksta eseju, tajā atspoguļojot priekšstatus par ideālu dzīvi ideālā vidē. Katrs skolēns izvēlas vismaz triju autoru 15 mākslas darbus un veido digitālu mākslas darbu kolekciju par vienu no vispārcilvēciskām vērtībām (mūžība, dzīvība, nāve, mīlestība, miers, laime u. c.). Saskaņā ar savu izvēli analizē dažādu mākslas materiālu un tehniku vizuālo un tehnisko paņēmieni iespējas izteikt vispārcilvēciskās vērtības. Katrs skolēns izvēlas arī literāru tekstu un mūziku saskaņā ar izvēlēto vispārcilvēcisko vērtību.
Ģeogrāfija 7.1. Kā izmanto Zemes attēlojumus – kartes un globusu?	Veidojot ceļojuma maršrutu, skolēni izmanto ģeogrāfijā apgūtās prasmes, veidojot vienas teritorijas karti tradicionālā vai digitālā veidā. Tajā kombinē informāciju no dažādām tematiskajām kartēm un digitālajos karšu servisos pieejamajiem kartogrāfiskajiem materiāliem, attēlojot satelītattēlā un dabā novērojamos objektus ar atbilstošiem simboliem un pievienojot ģeogrāfiskās kartes pamatelementus.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir svarīgi mudināt skolēnus salīdzināt savus uzskatus par ētiskām problēmām ar autora viedokli. Skolotājs var izmantot individuālo, pāru un grupu darbu – tas rosina skolēnu pārdomas par autora pasaules uztveri un mūsdienu kultūras īpatnībām. Svarīgi ir iesaistīt skolēnus dažādu veidu radošajā darbībā, balstoties uz laikmeta ētisko un estētisko problēmu analīzi. Šajā tematā skolēns pirmo reizi sastopas ar sentimentālisma un neoromantisma žanriem.
Caurviju prasmes	Jaunrade, sociāli emocionālā un digitālā pratība.
Papildiespējas	Laikmeta vārdnīcas papildināšana. Neklātienes ekskursijas. Daiļdarbu fragmentu inscenēšana un filmas scenārija rakstīšana. Konspektu rakstīšana (“ceļojuma piezīmes”, “sentimentālisms”).

9. klase

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.1. Māksla. Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: prast interpretēt ideju ar dažādiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Dažādu žanru tekstiem (stāstam, “mazajām traģēdijām”, drāmai, liriskajam dzejolim), mūzikai un vizuālajai mākslai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radot savu reportāžu, rakstu, eseju, miniatūru, var izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Daiļdarba iespaidus apkopojot asociatīvā un radošā darbībā, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) - Daiļdarbs rada ētisko vērtību izvēli. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē stāsta, “mazo traģēdiju”, drāmas un lirisko dzejoļu kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē daiļdarba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Analizē dažādus mākslinieciskos principus mākslā. (K.9.4.2.) - Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus: veido reportāžas, raksta esejas, miniatūras. (K.9.2.1.) - Vērtē mākslas darbu (K. Paustovska “Золотая роза”, N. Gogoļa “Портрет”, A. Puškina “Моцарт и Сальери”, V. Veresajeva “Состязание”, B. Šova “Пигмалион”) un tā autora ietekmi un atbildību sabiedrības uzskatu veidošanā. (K.9.4.3.) - Analizē autoru un viņu darbu popularitāti to tapšanas laikā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
Interpretē stāstu, “mazo traģēdiju”, drāmu, lirisko dzejoli atbilstoši vecumposmam, izvēloties un izmantojot citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa) - Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: žanru sintēze (romāns fantāzija, luga), autora piezīme, pasaka, “mazās traģēdijas”, “mūžīgais tēls”, varoņa runas iezīmes, hiperbola, ainava, sižets, raksturs, mākslinieciskais laiks, pozitīvie un negatīvie varoņi, portrets, “mūžīgā tēma”, autors un lasītājs, autobiogrāfisks attēlojums, motīvs.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Izmanto daudzveidīgas lasīšanas stratēģijas: pārskata lasīšana, tuvlasīšana. - Iepazīst, ko nozīmē mūžīgie un simboliskie tēli, un atklāj tos mākslas darbos. - Analizē literāro darbu kopumā vai tā fragmentus. - Meklē citātu, lai atbildētu uz skolotāja uzdoto jautājumu. - Analizē varoņa tēlu; salīdzinot varoņus, raksturo tos. - Salīdzina literatūras un citu mākslas veidu (glezniecības, mūzikas, teātra, kino) galvenās pazīmes. - Argumentēti diskutē par “mūžīgo tēmu” attīstību dzimtajā un pasaules literatūrā (mākslinieks sabiedrībā, mākslinieks un pūlis, mākslinieks un vara, talanta izcelsme). - Raksturo literatūras un citu mākslas veidu (teātra, kino, mūzikas, glezniecības) kopīgo un atšķirīgo. - Salīdzina dažādu mākslas veidu darbus, salīdzina divus daiļdarbus no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā viedokļa. - Salīdzina daiļdarbu ar tā ekranizāciju vai teātra izrādi.	- Izmanto dažādus informācijas avotus, lai meklētu daiļdarba kultūrvēsturiskā konteksta raksturīgās iezīmes. - Interpretē daiļdarba tēmu un ideju ar citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļiem. - Salīdzina vispārīgo garīgo problēmu atrisinājumus dažādos mākslas veidos (literatūrā, teātra un kino mākslā, mūzikā, glezniecībā).	1. variants - Apmeklē Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, Mākslas muzeju “Rīgas birža” vai citu muzeju, kurā apskatāmi vizuālās mākslas darbu oriģināli. Veido radošo darbu (reportāžu, rakstu, eseju u. c.) par redzēto. Raksta eseju par iedvesmu. 2. variants - Diskutē par B. Šova lugas “Пигмалион” ideju aktualitāti tās tapšanas laikā un 21. gs. jauniešu skatījumā. - Pārrunā, kādas varētu būt B. Šova lugas “Пигмалион” beigas. Neizlasot lugu līdz galam, raksta tās nobeigumu, izmantojot drāmas kā mākslinieciskā žanra līdzekļus. - Veido prezentāciju “Преображение Элизы Дулитл в пьесе Б. Шоу “Пигмалион”, izmantojot programmas PowerPoint, Prezi un citas. 3. variants - Noskatās A. Puškina traģēdijas “Моцарт и Сальери” ekranizāciju https://www.youtube.com/watch?v=1Ke33_1de_Y, novērtē, vai filmas varoņi atbilst Puškina traģēdijas varoņiem. Pamato savu viedokli. 4. variants - Noskatās mēmo īsfilmu “Portrets” (1915), kas veidota pēc N. Gogoļa “Портрет” garstāsta https://www.youtube.com/watch?v=8O05GDJAq1g; - atrod N. Gogoļa stāstā tekstu filmas ieskaņošanai; - rada tekstu filmas titriem.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Ахматова, А. *Творчество*.

Вересаев, В. *Состязание*.

Гоголь, Н. *Портрет*.

Кушнер, А. *Боже мой, Левитан! Ведь знакомы до слёз...*

Пастернак, Б. *Август*.

Паустовский, К. *Золотая роза (Вдохновение – это строгое рабочее состояние человека...)*.

Пушкин, А. *Моцарт и Сальери, Осень (X, XI) (1833)*.

Шоу, Б. *Пигмалион*.

Starppriekšmetu saikne

Mūzika 9.2. Miniatūras mūzikā. Kuros mūzikas žanros un ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot romantisma laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	Lai interpretētu ideju ar mūzikas izteiksmes līdzekļiem, skolēni izmanto mūzikas stundās apgūtās prasmes, grupu darbā realizējot savu radošo iecerī, izvēloties vienu no miniatūrām, lai paustu savas emocijas, piemēram, solodziesmu, miniatūru Orfa instrumentārijam.
Vizuālā māksla 9.5. Identitāte un laikmets mākslā. Kā izvēlēties un attēlot sev raksturīgo pašportretā?	Lai interpretētu ideju ar vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļiem, skolēni izmanto vizuālās mākslas stundās apgūtās prasmes, veidojot radošo darbu ar savu pašportretu, kurā skaidri pauž kādu savas identitātes pārliecību.
Teātra māksla 9. Klasiskās teātra formas (komēdija un traģēdija). Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību iestudējuma veidošanā, izmantojot klasiskus dramaturģijas tekstus un dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus?	Lai interpretētu ideju ar teātra mākslas izteiksmes līdzekļiem, skolēni, izmantojot teātra mākslā apgūtās prasmes, veido izrādi/priekšnesumu, izvēloties klasisku dramaturģisku materiālu viņiem aktuālā skatuviskā formā, lieto atbilstošos specifiskos izteiksmes līdzekļus un darbojas komandā.

Metodiskais komentārs

Saturs	Mācību programmas parauga temati ļauj skolēniem patstāvīgi izlemt, kāda ir mākslas un literatūras loma mūsdienu cilvēka dzīvē. Šī temata apguvē skolotājam jāizmanto stratēģijas, kas ļauj salīdzināt darbus dažādos līmeņos, piemēram, salīdzināt literatūras, glezniecības, muzikālos darbus, veidot kreolizētu tekstu (infografiku, motivatoru, demotivatoru, reklāmas plakātu, afišu u. tml.). Temata apguves laiks ir ierobežots, tāpēc skolotājs var koncentrēties filmas interpretācijai, veidojot tam teksta titrus kā kompleksu sasniedzamo rezultātu. Tas prasa no skolēna starpdisciplināras prasmes.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana, sadarbība, digitālā pratība, jaunrade.
Papildiespējas	Literatūras darba autora/varoņa mājaslapas veidošana (tostarp sociālajos tīklos <i>Facebook</i> , <i>Draugiem</i>).

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks. Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 11 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt attieksmi pret literatūru kā tautas garīgo tradīciju glabātāju; aktualizēt priekšstatu par kultūras mantojuma nozīmi personības un kultūras attīstībai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Satīriskajai komēdijai, satīriskajai pasakai, poēmai, dzejprozai, reālistiskajai un postreālistiskajai prozai ir raksturīgi unikāli izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radošā darba (politiskās pasakas, esejas, dzejoļa, dzejprozas, miniatūras) satura izvēlē izpaužas cilvēka identitāte. (K.Li.3.) - Satīriskajā komēdijā, satīriskajā pasakā, poēmā, dzejprozā, reālistiskajā un postreālistiskajā prozā atklājas noteikta laikmeta un kultūras mijiedarbība, tas spēj radīt pārmaiņas sabiedrībā. (K.Li.4.)	- Sava radošā darba (politiskās pasakas, esejas, dzejoļa, dzejprozas, miniatūras) prezentācijā un aprakstā izmanto dažādus informācijas avotus un atsauces uz tiem, lai pamatotu izvēlēto mākslas veidu (mākslas, teātra māksla) un tā izteiksmes līdzekļus. (K.9.1.1.) - Saskata satīriskajā komēdijā, satīriskajā pasakā, reālistiskajā/postreālistiskajā stāstā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus, interpretē to nozīmi tekstā. (K.9.1.9.) - Analizē sabiedrībā aktuālu procesu izpausmes dažādos laikmetīgās mākslas veidos, komentē personiski nozīmīgo. (K.9.3.5.) - Vērtē mākslas darba un tā autora ietekmi un atbildību sabiedrības uzskatu veidošanā. Analizē autoru un viņu darbu popularitāti noteiktajā laika posmā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Analizē un diskutē par mākslas darbā (literatūras, vizuālās mākslas, mūzikas, teātra) ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām vērtībām. (K.9.4.3.) - Radošajā darbā (politiskās pasakas, esejas, dzejoļa, dzejprozas, miniatūras) demonstrē izpratni par literārā darba īpatnībām, kuras nosaka kultūrvēsturiskais konteksts; par literāro darbu kā laikmeta, autora personības un mūsdienīguma vienotību. (K.9.3.5.; K.9.4.5.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa) - Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: laikmeta kultūra, Bībele, līdzība, reālisms, tipizācija, satīra, satīriskā komēdija, satīriskā pasaka, politiskā pasaka, postreālisms, mākslinieciskā telpa un laiks, dzejproza, balāde, liriskais tēls, tematika un problemātika, literārais varonis, autora pozīcija, simbols, alegorija, pantmēra veids, aliterācija, asonanse, bards, bardu dziesma, interpretācija.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
• Lasa K. Paustovska stāstu “Телеграмма”, izmantojot lasīšanas stratēģiju “Pieņēmumu koks” (“Древо предположений”). • Salīdzina N. Gogoļa daiļdarbu “Ревизор” ar tā ekranizāciju (mākslas filmu “Ревизор” (1996) vai teātra izrādi (“Ревизор” (1982)). • Atrod “mūžīgās tēmas” dažādu žanru darbos un atšķir “mūžīgās tēmas” autora interpretāciju. • Veic dažādu mākslas darbu salīdzinošo analīzi. • Salīdzina dažādus daiļdarbus (L. Petruševskas “Страна”, I. Poļanskas “Мама”) no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā redzespunkta. • Nosaka konflikta un cilvēka attēlošanas iezīmes reālisma un postreālisma darbos. • Analizē literāros darbus no kultūras gadsimta pozīcijas (reālisms/modernisms/postreālisms): autora tēls, literāro varoņu attēlošanas īpatnības. • Atšķir jēdzienus “satīriskā pasaka”, “politiskā pasaka”. • Analizējot darbu ar simboliskiem tēliem un alegorijām, atšķir simbolu no alegorijas.	• Meklē daiļdarba kultūrvēsturisko kontekstu raksturojošās iezīmes, izmantojot dažādus informācijas avotus. • Atšķir pasakas žanrus (tautas, satīriskā, politiskā) un rada savu satīrisku pasaku. • Nosaka V. Visocka balādes “Баллада о времени” tēmu un ideju. • Atbild uz jautājumu “Актуально ли сегодня в современном обществе то, о чем пишет поэт?”.	Tematiskā daļa “Mājas. Tradīcijas” 1. <i>variants</i> • Izlasa “Kalna sprediķi” un “Līdzību par pazudušo dēlu” Bībelē un Raiņa dzejoli “Pazudušais dēls”. • Atbild uz šādiem jautājumiem: • “Kā jūs uztverat Evaņģēlijā izlasītās lappuses? Kādas jaunas atziņas tās deva?”, • “Ar ko atšķiras Raiņa “pazudušā dēla” interpretācija? Kāda ir tēla būtība Evaņģēlijā un Raiņa dzejolī?”, • “Kādu cilvēku mūsdienās sauc par “pazudušo dēlu”?”. 2. <i>variants</i> • Izlasa A. Čehova stāstu “Студент”. Paskaidro, kā saprot vārdus “прошлое связано с настоящим непрерывной цепью событий”. • Atbild uz jautājumu “Как вы понимаете смысл слов А. Чехова: “Какой я пессимист? Ведь из моих вещей самый любимый мой рассказ – “Студент””. 3. <i>variants</i> • Izlasa mūsdienu autoru L. Petruševskas stāstu “Страна” un I. Poļanskas stāstu “Мама”. Uzzīmē šo stāstu iespējamā izdevuma vāku skices. Paskaidro skicē attēloto ideju. • Raksta miniatūru par tematu “Что бы я хотел(а) изменить в стране, в которой живут герои рассказов Петрушевской?”. Tematiskā daļa “Laiks” 1. <i>variants</i> • Izlasa L. Tolstoja stāstu “После бала”. Noskaidro galvenā varoņa Ivana Vasiljeviča viedokli. • Diskutē par tematu “Что может оказать влияние на выбор человеком жизненного пути?”. 2. <i>variants</i> • Noskatās N. Gogoļa lugas “Ревизор” ekranizāciju (1996) un atbild uz šādiem jautājumiem: • “Vai filmas režisoram un aktieriem izdevās īstenot Gogoļa ideju?”, • “Kam jūs piekristat, bet kas izraisa jautājumus?”. 3. <i>variants</i> • Lasa Ēzopa un I. Krilova fabulas. Atbild uz šādiem jautājumiem: • “Vai var apgalvot, ka M. Saltikova-Ščedrīna pasakas arī ir fabulas?”, • “Kas ir kopīgs un kas atšķirīgs M. Saltikova-Ščedrīna un folkloras pasakām?”. • Balstoties uz mūsdienu materiāliem, raksta pasaku M. Saltikova-Ščedrīna stilā. 4. <i>variants</i> • Iepazīstas ar J. Griškoveca vlogu. Novērtē tā saturu un veido mūsdienu rakstnieka portretu (70–100 vārdū).

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Mājas. Tradīcijas

Библия. *Нагорная проповедь, Притча о блудном сыне.*

Бальмонт, К. *Я слышу...*

Блок, А. *Россия.*

Бунин, И. *Канарейка, И цветы, и шмели, и трава, и колосья...*

Быков, Д. *Всё не ладится в этой квартире.*

Галич, А. *Когда я вернусь...*

Зиедонис, И. *Māte, Mātes piens aiz lūrāt.*

Лермонтов, М. *Родина.*

Мей, Л. *Нагорная беседа.*

Мережковский, Д. *Возвращение.*

Набоков, В. *Тихий шум (1929).*

Пастернак, Б. *Гефсиманский сад.*

Паустовский, К. *Телеграмма.*

Петрушевская, Л. *Страна.*

Полянская, И. *Мама.*

Пушкин, А. *Отче наш.*

Чехов, А. *Студент.*

Цветаева, М. *Тоска по Родине, цикл Стихи о Москве.*

Картины на тему *Иисус Христос в Гефсиманском саду* (Куинджи, Ге, Врубель, Веронезе)

Laiks

Высоцкий, В. *Баллада о времени.*

Гоголь, Н. *Ревизор.*

Гришковец, Е. *На заре.*

Евтушенко, Е. *Метаморфозы.*

Пушкин, А. *Медный всадник, Я памятник себе воздвиг нерукотворный, Поэт! Не дорожи любовью народной.*

Салтыков-Щедрин, М. *Дикий помещик.*

Толстой, Л. *После бала, Севастопольские рассказы.*

Тургенев, И. *Стихотворения в прозе (Два богача, Щи). Два помещика, Певцы (Записки охотника).*

Чехов, А. *Маленькая трилогия (Человек в футляре, Крыжовник, О любви).*

Starpriekšmetu saikne

Mūzika 9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	Lai iegūtu dziļāku izpratni par kultūrvēsturisko kontekstu, skolēni izmanto mūzikas stundās apgūtās zināšanas un prasmes, analizējot un salīdzinot operu tēlus, melodijas intonācijas, ritma struktūras.
Vizuālā māksla 9.2. Viduslaiku māksla. Kā viduslaiku mākslu attēlot ar laikmetīgās mākslas izteiksmes līdzekļiem un paņēmieniem?	Lai iegūtu dziļāku izpratni par kultūrvēsturisko kontekstu, skolēni izmanto vizuālās mākslas stundās apgūtās zināšanas un prasmes, teorētiski un vizuāli iepazīstot viduslaiku mistēriju tradīcijas, rituālus un simbolus. Sadarbībā veido unikālu darbu, izmantojot simbolu valodu un video, digitālās tehnoloģijas un/vai skaņu.
Teātra māksla 9. Klasiskās teātra formas (komēdija un traģēdija). Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību iestudējuma veidošanā, izmantojot klasiskus dramaturģijas tekstus un dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus?	Lai iegūtu dziļāku izpratni par kultūrvēsturisko kontekstu, skolēni izmanto teātra mākslas stundās apgūtās zināšanas un prasmes, veidojot izrādi/priekšnesumu no izvēlēta klasiska dramaturģiska materiāla skolēniem aktuālā skatuviskā formā, lietojot atbilstošos specifiskos izteiksmes līdzekļus un sadarbojoties komandā.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir pievērst skolēnu uzmanību jēdzieniem “simbols” un “alegorija”, kā arī jēdzienu “satīriskā pasaka” un “politiskā pasaka” atšķirīgajām iezīmēm.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana, sadarbība, digitālā pratība, jaunrade.

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.3. Daba. Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 3 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: pilnveidot prasmi veidot sarunu par daiļdarbu, sasaistot autora pasaules uztveri ar savu emocionālo un garīgo pieredzi; uztvert literatūru un mākslu kā kultūru dialogu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
• Dažādu žanru tekstiem (stāstam, liriskajiem dzejoļiem) un mūzikai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) • Attīstot prasmes diskutēt par cilvēka atbildību pret dabu, nepieciešama drosmē, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) • Literārā darba iespaidus apkopojot asociatīvā un radošajā darbībā, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) • Literārais darbs rada ētisko vērtību izvēli. (K.Li.4.)	• Saskata dzejā un prozā (stāstā) izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (paralēlismus, antitēzi, salīdzinājumus, epitetus, metaforas, aliterācijas, asonanses), interpretē to nozīmi tekstā. Vērtē literārā teksta valodas savdabību. (K.9.1.9.) • Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus spriedumu veidošanai. (K.9.2.1.) • Idejas realizēšanai izmanto tekstu un attēlu. (K.9.2.1.) • Interpretē mākslas darbu par dabu (literatūrā, vizuālajā mākslā, mūzikā) atbilstoši vecumposmam, izvēloties un izmantojot citu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus, argumentē savu izvēli. (K.9.3.3.) • Analizē un diskutē par pazīmēm un tēlainās izteiksmes līdzekļiem (paralēlismu, antitēzi, salīdzinājumu, epitetu, metaforu, aliterāciju, asonansi) atbilstoši žanram, stilam. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
• Veido sarunu par literāro darbu, saistot autora pasaules uztveri ar savu emocionālo un garīgo pieredzi. (K.9.3.3.) • Radošajā darbā demonstrē izpratni par daiļdarbu kā kultūru dialogu. (K.9.4.3.; K.9.4.5.)	• Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosmē, atbildība; vērtība – brīvība) • Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus. (Tikumi – gudrība, centība; vērtības – kultūra, cilvēka cieņa) • Attīsta prasmi saskatīt literāra darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus. (Tikums – gudrība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) • Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosmē, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance) • Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda)
Jēdzieni: romantiskā un reālistiskā ainava, pilsētas ainava, literārais varonis, literatūras tips, liriskais tēls, liriskais dzejolis, uztvere, autora attieksme, autora stils, paralēlisms, antitēze, salīdzinājums, epitets, metafora, pantmēra veids, atskaņa, ritms, aliterācija, asonanse.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
• Lasa tekstu, komentējot to. • Analizē daiļdarbu kopumā vai tā fragmentus. • Salīdzina dažādus daiļdarbus no tematiskā, idejiski mākslinieciskā un kultūrvēsturiskā redzespunkta. • Salīdzina krievu un latviešu dzejnieku darbus, atrod kopīgo un atšķirīgo. • Nosaka literārā darba tēmas un idejas atspoguļojumu ar citu mākslas veidu starpniecību (ilustrācija, kolāža). • Nosaka un atšķir romantisma, reālisma un pilsētas (V. Brjusovs) ainavu iezīmes, atrod tās tekstā. • Atrod un analizē mākslinieciskos tēlus dzejas tekstā. Salīdzina liriskos varoņus. • Analizē dzejas tekstu, izmantojot muzikālos darbus satura atklāšanai.	• Izteiksmīgi lasa dzejoli, paužot savu attieksmi un autora viedokli. • Analizē ētisko un estētisko vērtību attēlojumu literārajos darbos. • Atrod muzikālu darbu, kas palīdzētu dziļāk atklāt literārā teksta saturu. • Pamato savu izvēli, izmantojot mūzikas un literatūras zināšanas. • Analizē dzejas tekstu, izmantojot muzikālos darbus satura atklāšanai. • Salīdzina krievu un latviešu (Raiņa, O. Vācieša, J. Brežģa) dzejnieku darbus, atrod tajos kopīgo un atšķirīgo, izmantojot dažādu autoru darbu salīdzināšanas principus. • Aktualizē jau zināmo par tēlainās izteiksmes līdzekļu nozīmi literārajā tekstā un izmanto tos savā darbā.	1. variants • Izlasa J. Jevtušenko dzejoli “Я люблю тебя больше природы” un noklausās dziesmu ar šī dzejola vārdiem. • Argumentēti atbild uz jautājumu “Как музыка и мастерство исполнителя помогают раскрыть содержание литературного текста?”. 2. variants • Izlasa O. Mandelštama dzejoli “На бледно-голубой эмали...” un atrod muzikālu darbu, kas var palīdzēt dziļāk atklāt literārā teksta saturu. • Pamato savu izvēli, izmantojot mūzikas un literatūras zināšanas. 3. variants • Veido krievu un latviešu dzejnieku darbu antoloģiju, tajā iekļaujot dzejoļus, kuru tēmā ir atspoguļota attieksme pret dabu. • Diskutē par tematu “Не то, что мните вы, природа: Не слепок, не бездушный лик – В ней есть душа, в ней есть свобода, В ней есть любовь, в ней есть язык...” (Ф. Тютчев). Vai dzejoli par dabu palīdz veidot atbildīgu attieksmi pret apkārtni pasauli?”. 4. variants • Salīdzina A. Feta “На стоге сена ночью южной”, K. Fofanova “Звезды ясные, звезды прекрасные...” un J. Baratsinska “Звезда” dzejoļus. Nosaka katra dzejola centrālo tēlu. • Argumentēti atbild uz jautājumiem “Какое стихотворение вам понравилось больше всего? Почему?”. • Sacer savu dzejoli (vai nelielu eseju) par zvaigzni. • Veido literāro darbu ilustrācijas.

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
		5. variants • Salīdzinot K. Baļmonta dzejoli “Сад”, В. Пастернака dzejoli “Как бронзовой золой жаровень...” un И. Бунина dzejoli “Еще и холоден и сыр февральский воздух...”: • nosaka, kas kopīgs ir šiem darbiem; • atrod dzejoļu galvenos tēlus (kā dzejnieki redz dārzu, dabu?); • salīdzina tēlainās izteiksmes līdzekļus, kurus izmantojot dzejnieki ir radījuši šos tēlus. • Nosaka, ko gribēja teikt dzejnieki, radot darbus.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бальмонт, К. Сад.

Баратынский, Е. Звезда.

Брежнев, Ю. Ночью в узких улочках Риги...

Брюсов, В. Урбанистическая лирика. Я провижу гордые тени..., Мы к ярким краскам не привыкли...

Бунин, И. Зеленый цвет морской волны, Ещё и холоден и сыр...

Вациетис, О. Naktsvijole, Tikai.

Гоголь, Н. Майская ночь, или Утопленница (фрагмент).

Евтушенко, Е. Я люблю тебя больше природы...

Лермонтов, М. На севере диком..., Парус.

Мандельштам, О. На бледно-голубой эмали...

Пастернак, В. Как бронзовой золой жаровень...

Пушкин, А. Осень (I, V, VII) (1833).

Райнис. Поэма Даугава (фрагмент) (1919).

Тютчев, Ф. Как сладко дремлет сад темно-зеленый..., Не то, что мните вы, природа...

Фет, А. На стоге сена ночью южной..., Шепот, робкое дыхание..., Какая ночь, как воздух чист...

Фофанов, К. Звезды ясные, звезды прекрасные...

Starppriekšmetu saikne

Mūzika 7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē. Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	Argumentēti atbild uz jautājumu “Как музыка и мастерство исполнителя помогают раскрыть содержание литературного текста?”. Izmanto mūzikas stundās apgūtās zināšanas un prasmes, izvērtē, ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek paspilgtināts tekstā paustais vēstījums, un pamato izpildījumā ietverto emocionālo tēlu.
---	---

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā svarīgi ir iesaistīt skolēnus dažādu veidu mākslinieciskajā darbībā, piemēram, piedalīties stilistiskā eksperimentā ar dzejoļu tekstiem. Skolēni, klasē iepazīstot dzejoļus par dabu un apmainoties viedokļiem, salīdzina pēc emocionālās nokrāsas līdzīgus literāros darbus, mūziku vai mākslas darbus.
Caurviju prasmes	Jaunrade, sociāli emocionālā un digitālā prasība.

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.4. Spēle. Fantāzija. Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: attīstīt daiļdarba kā rakstnieka pasaules redzējuma attēlojuma uztveri; veidot priekšstatu par autora individuālo stilu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Fantāzijas (antiutopijas) literatūras darbam ir unikāli izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Radošās literārās spēles un mistifikācijas jaunrades darbā iespējams izmantot citu literāro darbu pieredzi. (K.Li.2.) - Antiutopijas žanra darbi veido daudzveidīgu pieredzi, attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē savas un citu antiutopijas kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē antiutopijas māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem literāriem tekstiem un mākslas darbiem. (K.9.1.8.) - Saskata daiļdarbā izmantotos tēlainās izteiksmes līdzekļus (simbolus, antitēzes, centonu, ironiju), interpretē to nozīmi tekstā. (K.9.1.9.) - Iesaistās radošā eksperimentā, veidojot literārās spēles un mistifikācijas jaundarbu. (K.9.2.1.) - Analizē un apraksta daiļdarbu (M. Bulgakova “Соба́чье се́рдце”) formu un estētisko aspektu. Literārajās piezīmēs un diskusijās analizē antiutopijai raksturīgo. (K.9.4.2.) - Analizē un diskutē par antiutopijā ietvertajām individuālajām un sabiedrībai kopumā svarīgām vērtībām. (K.9.4.3.) - Interpretē darbus to veselumā (saturu un formu). Mācās atšķirt un izvēlēties augstvērtīgus mākslas darbus. (K.9.4.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Radošā literārā spēlē un mistifikācijas jaunrades darbā demonstrē izpratni par literāro darbu kā rakstnieka pasaules redzējuma attēlojumu, lieto tēlainās izteiksmes līdzekļus (simbolus, antitēzes, centonu, ironiju), lai gūtu pieredzi radošā eksperimentā. (K.9.1.9.; K.9.4.3.) - Analizē autoru un viņu darbu popularitāti to tapšanas laikā. (K.9.4.5.)	- Veido ieradumu būt ieinteresētam un zinošam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot noteiktam mērķim, mācību uzdevumam atbilstošus, pilna apjoma daiļdarbus vai folkloras tekstus. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) - Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot savu radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra)
Jēdzieni: utopija, antiutopija, stāsts, garstāsts, luga, realitāte un fantastiska, parodija, pamflets, literārā stilizācija, uztvere, autora tēls, sižets, daiļdarba uzbūve (kompozīcija), antitēze, literārais varonis, autora pozīcija, centons, ironija, literārais pseidonīms, laikmeta kultūra, autora stils, literārā spēle un mistifikācija.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
- Izvēlas fantāzijas literatūras darbu patstāvīgi lasīšanai. - Stāsta par izlasīto darbu. - Sadarbojoties, apmainoties iespaidiem, kopīgi meklējot atbildes, pāri vai grupā lasa antiutopiju. - Lasa M. Gelprina “Свеча горела” tekstu pa fragmentiem, atrod un pasvītro vajadzīgo. - Lasa tekstu, izmantojot lasīšanas stratēģiju “Pareģojumu koks” (Древо предсказаний). - Izveido teksta plānu. - Formulē daiļdarba tēmu, ideju, problēmu. - Analizē daiļdarbu kā notikumu un literāro varoņu sistēmu. - Atrod tekstā citātus, kas raksturo literāros varoņus. - Salīdzina daiļdarbu ar tā ekranizāciju. - Iepazīst mākslas darba uzbūves iezīmes (M. Bulgakova “Собачье сердце”) un analizē to kā notikumu un literāro varoņu sistēmu. - Atšķir realitāti un fantastiku daiļdarbos. - Nosaka stilizācijas un parodijas veidošanas paņēmienus. - Salīdzina informāciju par daiļdarbu, kas iegūta no dažādiem avotiem.	- Nostiprina zināšanas par utopijas un antiutopijas īpašībām un nosaka to pazīmes literārajā tekstā. - Iepazīst vārda “pamflets” nozīmi un atšķir to no satīras. - Nosaka autora nostāju, analizējot literāro varoni M. Bulgakova garstāstā “Собачье сердце”. - Mērķtiecīgi izvēlas un izmanto dažādus tradicionālos, elektroniskos un audiovizuālos informācijas avotus, lai veidotu prezentācijas un radošus darbus. - Iepazīstas ar antiutopijas interpretāciju citos mākslas veidos un vērtē to. - Pēta literāra darba nosacītību: antiutopijas žanra darbu specifiku atšķirībā no reālistiska darba. - Analizē videorullīti par grāmatu. - Iepazīst centona īpašības un nosaka to pazīmes literārajā tekstā. - Reflektē par savu lasītāja pieredzi, ieguvumu, izlasot visu daiļdarbu. - Piedalās diskusijas veidošanā, ievērojot diskusijas organizācijas principus. - Iesaistās neklātienē (iztēles) diskusijā ar autoru un literāro tēlu, pamatojot savu viedokli. - Diskutē par problēmām patstāvīgi izlasītajos darbos.	Tematiskā daļa “Fantāzija” 1. <i>variants</i> - Kāds blogeris forumā, apspriežot M. Gelprina stāstu “Свеча горела”, ierakstīja, ka “nav tik svarīgi, ko stundās teica vecais skolotājs. Svarīgi ir tas, ko viņš māca Maksimam.” Diskutē par to, ko Andrejs Petrovičs gribēja iemācīt Maksimam un ko vispār literatūra var iemācīt cilvēkam. - Veido pārspriedumu. 2. <i>variants</i> - Izlasa M. Bulgakova garstāstu “Собачье сердце”. - Grupā pārrunā, kā var sadalīt garstāstu daļās. Veido tā kompozicionālo plānu. - Pārrunā, kāpēc autors garstāsta tekstā iekļāva muzikālos darbus. 3. <i>variants</i> - Noskatās režisora V. Bortko veidoto “Собачье сердце” ekranizāciju un atbild uz jautājumu “Что режиссеру не удалось перенести на экран из повести?”. 4. <i>variants</i> - Izlasa garstāstu “Собачье сердце” un atbild uz jautājumu “Современна ли эта повесть?”. - Raksta pārspriedumu vēstuli M. Bulgakovam vai domrakstu – atsaukumi vēstules žanrā M. Bulgakovam. 5. <i>variants</i> - Izmantojot tematā pētīto literāro materiālu, atklāj paša izvēlētas literāra darba frāzes jēgu, pierakstot tēzes. - Grupā gatavo uzstāšanos, izmantojot stratēģiju “Četrdesmit sekundes daiļrunības”, un realizē to. Tematiskā daļa “Spēle” 1. <i>variants</i> - Izlasa stilizācijas “В искрах лунного сиянья”, “Рязанские лощины”, “Вчера лишь нежила козла”. - Nosaka, kāda autora stils ir atdarināts katrā no šiem darbiem (varianti: K. Baļmonts, M. Cvetajeva, S. Jeseņins, A. Ahmatova).

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
		2. variants - Izmantojot dažādus interneta avotus, atrod informāciju par B. Bahčanaņa lugas “Крылатые слова” literāriem varoņiem, citātu – repliku – avotus. Paskaidro varoņa un viņa replikas saistības principu. 3. variants - Diskutē par tematu “Мое отношение к литературным играм. Нужна ли неоригинальная, вторичная литературная продукция?”. 4. variants - Veido savas stilizācijas – tekstus, kas atklāj izvēlētā rakstnieka individuālo stilu.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Бахчанян, Б. Крылатые слова.

Бестер, А. Записка, найденная в бутылке.

Брэдли, Р. 451 градус по Фаренгейту.

Булгаков, М. Собачье сердце.

Гелприн, М. Свеча горела.

Евдокимова, Н. Конец света.

Козьма Прутков. Афоризмы, басни, пародии, стихи.

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā ir nepieciešams pievērst skolēnu uzmanību daiļdarbam kā notikumu un literāro varoņu sistēmai. Tāpat svarīgi ir padziļināt viņu izpratni par antiutopijas un reālisma iezīmēm. Skolēni pirmo reizi sastopas ar jēdzienu “centons”. Tāpat pirmo reizi īpaša uzmanība tiek pievērsta stilizācijas un parodijas veidošanas principiem.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana, sadarbība, digitālā pratība.

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.5. Draugi. Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izprast eksperimentālā teksta īpatnības un tā radīšanas pamatprincipus; attīstīt prasmi uzdrošināties un izmantot dažādas pieejas radošajā procesā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Attīstot savas prasmes diskutēt par cilvēka atbildību pret draudzību, nepieciešama drosmē, neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Literārā darba iespaidus apkopojot asociatīvā un radošajā darbībā, cilvēks pēta un pauž savu identitāti. (K.Li.3.) - Mākslas darba analīze attīsta ētisko un estētisko izpratni, empātiju un veido dažādu veidu pieredzi. (K.Li.4.)	- Rada mākslinieciskās idejas sabiedrībai un sev aktuāliem mērķiem. Izmanto daudzveidīgus radošās domāšanas paņēmienus ideju precizēšanai. (K.9.2.1.) - Sadarbojas un atbildīgi īsteno radošā darba ideju. Uzklusa citu viedokli, diskutē un patstāvīgi pieņem lēmumus, kā īstenot ideju. (K.9.3.2.) - Analizē un apraksta mākslas darbu formu un estētisko aspektu. (K.9.4.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Rada tekstu, izmantojot literāro stilizāciju. (K.9.3.2.) - Interpretē literāros darbus, kuros attēlota atšķirība morālajos uzskatos un pasaules redzējumā. (K.9.4.3.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosmē, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu būt ziņošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literāra darba specifiku. (Tikumi – gudrība, atbildība, godīgums; vērtības – dzīvība, ģimene, kultūra) - Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem. (Tikums – centība; vērtības – valoda, brīvība, kultūra)
Jēdzieni: liriskas un eposa žanri; daiļdarba tēma, ideja, problēma, konflikts, kompozīcija; literārais varonis, literatūras tips, tipizācija, portrets, raksturs; stāstītājs, uztvere, autora tēls, autors vēstītājs, autora pozīcija, autora un lasītāja saziņa.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Pārdomu vai radošais darbs
• Lasa dzeju. • Sadarbojoties, apmainoties iespaidiem, kopīgi meklē atbildes uz dzejas tekstos uzdotajiem jautājumiem. • Lasa prozas darbu un analizē informāciju, patstāvīgi izvēloties paņēmieni un izceļot rakstnieku izmantoto autobiogrāfisko un citu informāciju. • Analizē daiļdarbu kā notikumu un literāro varoņu sistēmu. • Formulē daiļdarba tēmu, ideju un problēmu. • Analizē visu daiļdarbu vai tā fragmentu. • Meklē citātu, atbildot uz skolotāja uzdoto jautājumu. • Atklāj autora attieksmi pret atspoguļotajiem notikumiem. • Atšķir autora un literārā varoņa viedokli.	• Izceļ un analizē kopīgās garīgās problēmas un tēlus dažādu laikmetu literatūrā. • Reflektē par savu dzejas interpretēšanas pieredzi, izpētot un salīdzinot viedokļus; veido izpratni par profesionāla vērtējuma nozīmi daiļdarba analizē. • Izvēlas stratēģijas, veidojot videorullīti par grāmatu, grupā vienojas par rezultātu. • Izlasot dzejas piemērus, skaidro zemtekstu; raksturo dzejas literāros tēlus – veido dzejoļu vizuālu attēlojumu (sava redzējuma izklāstu).	1. variants • Izlasa V. Nabokova stāstu “Рождество”, kam ir atvērts nobeigums. Prognozē, kas varētu būt noticis tālāk. Uzraksta pēdējo, piekto, daļu, ievērojot autora stilu. • Piedalās radošo darbu lasījumos un novērtē savu un klasesbiedru radošos darbus pēc kopīgi izstrādātiem kritērijiem: • prezentē pašu radītos tekstus; • raksturo savu jauno lasītāja un rakstītāja pieredzi; • novērtē savus un klasesbiedru radošos darbus. 2. variants • Veido videorullīti par izvēlēto grāmatu, darbojoties grupā. 3. variants • Raksta pārspriedumu par aktuālām problēmām stāstā (pēc izvēles A. Čehova “Тоска”, V. Nabokova “Рождество”, J. Murašovas “Класс коррекции”). 4. variants • Iepazīstot dažādu tautu un/vai dažādu paaudžu rakstnieku literāros darbus, veido savu eksperimentālo tekstu.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Высоцкий, В. Песня о друге.

Друнина, Ю. Зинка.

Мурашова, Е. Класс коррекции.

Набоков, В. Рождество.

Никинина, О. Нас всех друг к другу посылает Бог.

Окуджава, Б. Пожелание друзьям, Осудите сначала себя самого, Совесть, Благородство и Достоинство...

Чехов, А. Тоска.

Шекспир, У. Сонеты (Nr. 8).

Metodiskais komentārs

Saturs	Šī temata apgūšanas laikā īpaša uzmanība ir jāpievērš skolēnu radošajai darbībai – sava eksperimentālā teksta radīšanai. Skolēni pāros vai grupā paši izstrādā vērtēšanas kritērijus.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, problēmu risināšana, sadarbība, jaunrade.

9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?
--	--	--	--	---	--

9.6. Pasaule. Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas.

Temata apguves mērķis: izteikt savu personisko attieksmi pret rakstnieku, literārajiem tēliem, daiļdarbu un pieņemt citu, atšķirīgu, viedokli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
- Romānam/stāstam līdzībai, satīriskai līdzībai, traģēdijai ir raksturīgi izteiksmes līdzekļi. (K.Li.1.) - Sava jaundarba (esejas, inscenējuma) radīšanā nepieciešama neatlaidība un gatavība izmēģināt dažādas pieejas. (K.Li.2.) - Mākslas darbu iepazīšana attīsta estētisko un kultūras izpratni. (K.Li.4.)	- Analizē un vērtē postmodernisma literārā darba kompozīciju un izteiksmes veidu. Vērtē postmodernisma daiļdarba māksliniecisko kvalitāti salīdzinājumā ar citiem tekstiem. (K.9.1.8.) - Atrod un pamato radošu ideju savam jaundarbam. Mākslinieciskā tēla papildināšanai izmanto skaņu, attēlu, kustību un dažādas tehnoloģijas. (K.9.2.1.) - Publiskās uzstāšanās (diskusijā) laikā mērķtiecīgi izmanto apgūtās prasmes (runu, kustību, iztēli). Izvērtē savu un citu snieguma kvalitāti atbilstoši ieceres mērķim. Izvērtē savu izaugsmi. (K.9.2.3.) - Analizē un diskutē par literārajā darbā ietvertajām, jauniešiem aktuālajām problēmām. (K.9.4.3.) - Salīdzina tulkota daiļdarba oriģinālu ar tulkojumiem. (K.9.1.10.) - Analizē autoru un viņu literāro darbu popularitāti to tapšanas laikā. (K.9.4.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
- Eksperimentālā tekstā stilizē vai radošā darbā interpretē mūsdienu vai klasika teksta autora pasaules uztveres un sava laika kultūras īpatnību atspoguļojumu, kultūrvēsturiskās un personiskās ētiskās vērtības. (K.9.2.3.; K.9.4.3.) - Diskutē par daiļdarbu tulkojumu un oriģinālo tekstu mākslinieciskām vērtībām, lietojot gan literatūras, gan svešvalodu prasmes. (K.9.1.10.)	- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus. (Tikumi – drosme, atbildība; vērtība – brīvība) - Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību. (Tikums – centība; vērtības – kultūra, dzimtā valoda) - Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus. (Tikumi – drosme, centība; vērtības – cilvēka cieņa, tolerance)
Jēdzieni: postmodernisms, stāsts, garstāsts, romāns līdzība, satīriskā līdzība, traģēdija, uztvere, sižets, autora pozīcija, daiļdarba uzbūve (kompozīcija), simbols, alegorija, autora un lasītāja saziņa, mākslinieciskais tulkojums, burtiskais tulkojums, mākslas pasaule, telpa un laiks.	

Temata apguves norise

Teksta iepazīšana un interpretācija	Personiskās pieredzes aktualizācija	Radošais darbs
• Klausās V. Peļevina “Затворник и Шестипалый” audiogrāmatu. • Lasa H. L. Borhesa stāstu līdību “Поза Парацельса”. • Brīvā formā veido lasītāja iespaidu pierakstus. • Analizē literāro darbu no tā laiktelpas organizācijas redzesviedokļa. • Lasa fragmentu no P. Koelju romāna līdības “Алхимик”. • Nosaka postmodernisma pazīmes literārajā tekstā. • Atšķir jēdzienus “mākslinieciskais tulkojums” un “burtiskais tulkojums”. • Nosaka literārā varoņa radīšanas veidus. • Salīdzina literāro tēlu ar tā interpretāciju dažādos mākslas veidos.	• Atšķir dramaturģijas žānrus. • Atšķir jēdzienus “mākslinieciskais tēls, “simbols”, “alegorija”. • Formulē daiļdarba galveno tēmu, ideju, problēmu. • Gatavo atsaukumi par noklausīto V. Peļevina audiogrāmatu “Затворник и Шестипалый”. • Atklāj autora attieksmi pret attēlotajiem notikumiem un tēliem. • Spriež par skolēna un skolotāja savstarpējām attiecībām P. Koelju romānā līdībā “Алхимик”. • Atlasa faktus diskusijai, izstrādā argumentāciju par tematu “Ответственность человека перед миром”. • Piedalās diskusijā. • Reflektē par diskusijas gaitu un savu ieguldījumu diskusijas veiksmīgā norisē. • Eksperimentāli veido un prezentē cittaute literatūras darba fragmenta tulkojumu.	1. <i>variants</i> • Izmantojot lasīšanas stratēģiju “Sešas cepures”, grupā analizē P. Koelju romānu līdību “Алхимик”. 2. <i>variants</i> • Rakstniece Tatjana Tolstaja reiz atzinās, ka viņai patīk V. Peļevina un V. Sorokina darbi, tomēr bija spiesta atzīt, ka, piemēram, Gogolis, Čehovs, Bābels, Šolohovs un Bulgakovs mums ir atstājuši vērtīgu informāciju par laiku, kura viņi ir dzīvojuši, bet no Peļevina un Sorokina darbiem mūsu pēctečiem neizveidosies priekšstats par mūsdienu dzīvi un laiku. • Veido pārspriedumu par to, vai piekrist T. Tolstajas viedoklim. • Izlasa citus V. Peļevina un V. Sorokina daiļdarbus un diskutē par tematu “Современная литература не отражает жизнь?”. 3. <i>variants</i> • Izlasa V. Šekspīra traģēdijas “Ромео и Джульетта” fragmentu (II ainas 2. skatu). Salīdzina oriģinālu ar burtisko tulkojumu. • Spriež, kāda ir nozīme Romeo tēla izsmalcinātajām, virtuozajām runas prasmēm. • Salīdzina divus šī Romeo monologa dzejiskos tulkojumus (Annas Radlovojas un Borisa Pasternaka), nosakot, kurš tulkojums ir tuvāks oriģinālam. • Pamato savu viedokli (skolēns lasa četrus teksta fragmentus). 4. <i>variants</i> • Grupā izvēlas un inscenē traģēdijas “Ромео и Джульетта” fragmentu.

Mācību līdzekļi

Skola2030 mācību līdzeklis.

Resursi

Андерсен, Г. Х. *Волшебные галоши*.

Борхес, Х. Л. *Роза Парацельса*.

Киплинг, Р. *Лиснет*.

Коэльо, П. *Алхимик*.

Пелевин, В. *Затворник и Шестипалый*.

Шекспир, У. *Ромео и Джульетта*.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla 9.5. Identitāte un laikmets mākslā. Kā izvēlēties un attēlot sev raksturīgo pašportretā?	Skolēni attīsta prasmi izvēlēties, lietot un pētīt padziļināti sev nozīmīgus portretus mākslas darbos, kuros skaidri pausta konkrēta identitāte. Spriež par mākslas darbiem, atsaucoties uz savu pieredzi un zināšanām par izteiksmes līdzekļiem un paņēmieniem, ar kuriem sniegt skaidru vēstījumu. Atšķir un nosaka mākslas darbā izteikto saturu (emocionālo, estētisko, sociālo un ētisko) un tā nozīmi.
--	--

Metodiskais komentārs

Saturs	Svarīgi ir dot skolēniem iespēju salīdzināt dažādu autoru un dažādu tautu daiļdarbus un iepazīstināt ar tulkotāja darba specifiku. Īpaša uzmanība jāpievērš jēdzieniem “mākslinieciskais tulkojums” un “burtiskais tulkojums”. Apgūstot šos jēdzienus, īpaša uzmanība jāvelta eksperimentam, kas saistīts ar cittautu (latviešu, angļu, franču utt.) literārā darba fragmenta tulkojumu. Šāda veida radošais darbs prasa augstākā līmeņa domāšanu. Viedokļa vērtēšanā ir svarīgi balstīties uz skolēniem jau zināmu sistēmu, lai veidotos loģiska saikne starp dažādiem mācību priekšmetiem.
Caurviju prasmes	Kritiskā domāšana, problēmu risināšana, sadarbība, jaunrade.

Pielikumi

1. pielikums

Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi

Atsaucei uz standartu* mācību priekšmetu programmās izmantoti šādi plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu (SR) un lielo ideju (Li) kodi. (Standarta pielikumi, kuros lietoti šie kodi, atrodami [Skola2030 tīmekļa vietnē](#).)

SR kodi

Piemērs:

VLM.3.2.1.9.		
VLM.	3.	2.1.9.
Mācību joma (visu mācību jomu apzīmējumus sk. tabulā)	Izglītības posma pēdējās klases numurs	Mācību jomas SR kārtas numurs standartā
		2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un pedagoga ieteikumiem labo un pilnveido tekstu 2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā 2.1.9. Redīgē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus paņēmienus teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu

Li kodi

Piemērs:

S.Li.8.		
S.	Li.	8.
Mācību joma	Lielā ideja	Mācību jomas Li kārtas numurs standartā
		8. Informācijas avoti, kas atspoguļo norises sabiedrībā pagātnē un mūsdienās, ir izvērtējami kritiski 8.1. Raksturo dažādu plašsaziņas līdzekļu sniegtās informācijas izmantošanas iespējas, atrod un atlasa faktus 8.1. Kritiski izvērtē un izmanto dažādu plašsaziņas līdzekļu un vēstures avotu sniegto informāciju. Salīdzina dažādos informācijas avotos atrodamos faktus, meklē līdzības un atšķirības 8.1. Analizē un skaidro plašsaziņas līdzekļu iespējas atspoguļot un ietekmēt cilvēku politiskos, sabiedriskos, estētiskos priekšstatus un uzskatus, manipulēt ar personisko un kultūras identitātes izpratni, priekšstatiem par kultūras mantojumu un vērtībām

Mācību jomu apzīmējumi

V	Valodu mācību joma	
	VL	Latviešu valoda
	VLM	Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas
	VS	Svešvaloda
	VM	Mazākumtautības valoda
K	Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma	
S	Sociālā un pilsoniskā mācību joma	
D	Dabaszinātņu mācību joma	
M	Matemātikas mācību joma	
T	Tehnoloģiju mācību joma	
F	Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma	

* Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumi Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem".

2. pielikums

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1. Kritiskā domāšana un problēmrisināšana		
1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus ar personisko pieredzi saistītās situācijās. Vienkāršu informāciju salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē pēc dotajiem kritērijiem. Meklē pārbaudītus faktus, pats tos pārbauda.	1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus situācijās ar dažādiem kontekstiem. Salīdzina, interpretē, novērtē, savieno informāciju, grupē to pēc dotajiem un paša radītajiem kritērijiem. Pārliecinās, vai iegūta pietiekami vispusīga un precīza informācija, pārbauda tās ticamību.	1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus problēmsituācijās un situācijās, kas ietver vairākas jomas. Izvērsti un plānveidīgi raksturo rezultātus, savu darbību. Mērķtiecīgi izziņa, analizē, izvērtē un savieno dažādu veidu informāciju un situācijas, izprot to kontekstu. Tīcas iegūt vispusīgu un precīzu informāciju, nosaka atsevišķus faktorus, kas traucē iegūt patiesu informāciju.
1.2. Veido savā pieredzē un viedoklī balstītu argumentāciju. Formulē savus secinājumus pēc norādījumiem.	1.2. Spriež no konkrētā uz vispārīgo. Atšķir svarīgo no mazāk svarīgā, situācijai atbilstošo no neatbilstošā. Veido dotajā kontekstā faktos balstītu argumentāciju. Formulē tiešus, vienkāršus secinājumus.	1.2. Veido loģiskus spriedumus, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto. Abstrahē, vispārina vienkāršās situācijās. Atšķir faktos balstītu apgalvojumu no pieņēmuma, faktus no viedokļa. Izvirza argumentus un vērtē to atbilstību. Secina, vai argumentācija ir pietiekama un korekta. Formulē pamatotus secinājumus.
1.3. Atpazīst un formulē problēmu saistošā, ar personisko pieredzi saistītā kontekstā. Ar pedagoga atbalstu izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko risinājumu.	1.3. Ar pedagoga atbalstu nosaka reālas vajadzības – atpazīst un formulē problēmu saistībā ar noteiktu lielumu (īpašībām, uzbūvi, darbību, izpausmēm u. tml.), parādību, procesu dotajā kontekstā, izsaka un skaidro idejas problēmsituācijās. Izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.	1.3. Nosaka reālas vajadzības un raksturo problēmas būtību – atpazīst un formulē problēmu kontekstā, kuru raksturo savstarpēji atkarīgi lielumi, aspekti, cēloņsakarības. Izsaka, skaidro un analizē idejas problēmsituācijās, formulē kontekstā balstītu un strukturētu pieņēmumu. Izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.
1.4. Raksturo savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas risinājumam. Ar pedagoga atbalstu veido izvēlētas problēmas risinājuma plānu, īsteno to, mācoties vairākas problēmrisināšanas stratēģijas, un izvērtē rezultātu.	1.4. Veido izvēlētas problēmas risinājuma plānu, īsteno to, izmantojot situācijai piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas, – eksperimentē domās un praktiski, veidojot reālus modeļus un objektus, izpētot īpašības un pārbaudot pieņēmumu, veic pilno pārlasi, sadala problēmu daļās, pāriet uz vienkāršāku problēmu, izvērtē paveikto pēc paša radītiem kritērijiem un iesaka uzlabojumus.	1.4. Veido izvēlētas problēmas risinājuma plānu, īsteno to un, ja nepieciešams, darba gaitā plānu pielāgo situācijai. Kompleksās situācijās lieto piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas – veic plānveida eksperimentu pieņēmuma pamatošanai. Spriež “atpakaļgaitā”, atrod pretpiemēru, veido situācijas abstrakto, vispārīgo modeli, pārbauda iegūtos rezultātus problēmas kontekstā. Meklē citu pieeju, paņēmieni, ja tas nepieciešams. Izvērtē paveikto un plāno uzlabojumus turpmākajam darbam.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2. Jaunrade un uzņēmējspēja		
2.1. Ir atvērts jaunai pieredzei. Ar prieku fantazē par iespējamiem neierastiem risinājumiem.	2.1. Nebijušas situācijas uztver ar ieinteresētību, izmanto iztēli un spontanitāti, lai veidotu neikdienišķas sakarības. Uzdrīkstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu.	2.1. Uz pasauli raugās ar zinātkāri, iztēlojas nebijušus risinājumus. Ir gatavs pieņemt nenoteiktību un jaunus izaicinājumus.
2.2. Uzdod jautājumus par esošo situāciju un ar pieaugušā atbalstu izmanto vairākas radošās domāšanas stratēģijas. Lai radītu idejas, iedvesmojas no citu darbiem.	2.2. Izvērtē situāciju un izmanto radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie idejām tās pilnveidei, iedvesmojas no citu idejām, tās papildina. Izzina pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu ieceri.	2.2. Izzina situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes. Elastīgi un izsvērti izmanto pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu savu ieceri.
2.3. Ar pedagoga atbalstu nonāk pie sev jaunas un noderīgas idejas un īsteno to, nepadodas, ja neizdodas to īstenot, bet mēģina vēlreiz.	2.3. Viens vai grupā spēj jau esošiem risinājumiem vai produktiem vairot pievienoto vērtību, plāno darbu un apzina resursus, lai īstenotu radīto ideju. Saskaņoties ar grūtībām, meklēt atbalstu un izmanto to.	2.3. Viens vai grupā spēj radīt jaunu un sev vai citiem noderīgu produktu vai risinājumu, prot vadīt procesu no idejas radīšanas līdz tās īstenošanai. Saskaņoties ar grūtībām, neatlaidīgi meklēt un rod risinājumu.
3. Pašvadīta mācīšanās		
3.1. Ar pieaugušā atbalstu izvirza mērķi mācību uzdevumā un plāno savas darbības soļus, lai to izpildītu.	3.1. Patstāvīgi izvirza vairākus mācīšanās mērķus un plāno, kā tos īstenot gan vienatnē, gan grupā.	3.1. Izvirza īstermiņa un ilgtermiņa mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi.
3.2. Pastāsta par savas mācīšanās progresu un prasmēm, kas padodas vislabāk, kā arī neizdošanos un kļūdām.	3.2. Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē personiskās īpašības un uzvedību, kas ietekmē izvēli, panākumus vai neizdošanos. Prot pastāstīt par sava padarītā progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu.	3.2. Patstāvīgi analizē savas darbības saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību. Atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu rod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.
3.3. Nosauc un izmanto vairākas uzmanības noturēšanas, iegaumēšanas un atcerēšanās stratēģijas.	3.3. Lieto dažādas domāšanas stratēģijas atbilstoši mācību kontekstam.	3.3. Izmanto savas domāšanas stiprās puses un situācijai atbilstošas domāšanas stratēģijas, lai attīstītu savas spējas un uzlabotu sniegumu.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3.4. Skaidro dažādu emociju ietekmi uz savu domāšanu un uzvedību. Ikdienišķās situācijās emocijas pauž sociāli pieņemami.	3.4. Pauž savas emocijas sociāli pieņemami arī neikdienišķās situācijās. Skaidro faktorus, kas mācību situācijā rada dažādas emocijas, motivē sevi darbībai. Patstāvīgi lieto apgūtos stresa pārvaldīšanas paņēmienus.	3.4. Mācību procesa laikā vada emocijas un uzvedību sociāli pieņemami. Analizē domu un emociju ietekmi uz atbildīgu personisko lēmumu pieņemšanu.
3.5. Mācību procesā ar pedagoga atbalstu seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un novērtē savu mācību darbu un mācīšanās pieredzi.	3.5. Patstāvīgi seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un mācību procesā nosaka, vai un kā sniegumu uzlabot.	3.5. Patstāvīgi veido savus kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu. Kļūdas izmanto, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību. Mācīšanās gaitā pārplāno dažus soļus, lai nonāktu pie labāka risinājuma.
4. Sadarbība		
4.1. Pauž vārdos savas vajadzības, domas un emocijas, kā arī skaidro, kā citu sejas izteiksme un ķermeņa valoda saistās ar konkrētu emociju un kā emocijas ietekmē attiecības ar citiem.	4.1. Ar pedagoga atbalstu aktualizējot savu rīcību, mācās patstāvīgi pārvaldīt savas emocijas un saglabā labvēlīgu attieksmi saskarsmē ar citiem.	4.1. Izvērtē citu cilvēku emocijas un rīcības iemeslus, izrāda empātiju un pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu atbilstoši situācijai.
4.2. Pārliecinās, kā sarunas partneris ir saprātis teikto. Ar pedagoga atbalstu mērķtiecīgi virza sarunu, lai saprastos, un apzināti lieto savas sociālās prasmes, lai ar citiem nodibinātu un uzturētu pozitīvas attiecības un iesaistītos sociālās aktivitātēs.	4.2. Saziņā ar citiem atbilstoši situācijai lieto dažādus saziņas veidus un veido sarunu ar cilvēku, kuram ir atšķirīgs viedoklis. Atzīst un respektē viedokļu dažādību, pieņem kopējus lēmumus par piemērotāko rīcību un risina konfliktus pazīstamās situācijās.	4.2. Pauž savu un uzklausa otra viedokli, ievērojot cieņu pret sarunas partneri, rod vienojošu viedokli situācijā, kad pusēm ir atšķirīgi uzskati. Ja nepieciešams, uzņemas sarunas vadību. Sasniedz abpusēji pieņemamus kompromisus un tiecas pēc taisnīga risinājuma.
4.3. Sadarbojas ar citiem kopēju konstruktīvu uzdevumu veikšanai.	4.3. Strādā komandā, orientējas uz līdzvērtīgu ieguldījumu, pieņem un sadarbojas ar dažādiem cilvēkiem, lai sasniegtu konkrētu mērķi.	4.3. Sadarbojas ar citiem atbilstoši situācijai, kā arī veido un vada komandu, ievērojot citu cilvēku vajadzības.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
5. Pilsoniskā līdzdalība		
5.1. Saskata vienkāršas kopsakarības sabiedrībā (klasē, skolā, ģimenē un vietējā kopienā).	5.1. Saskata kopsakarības sabiedrībā, vidē un kopienā nacionālā mērogā, kā arī savu ietekmi, lomu un nepieciešamību iesaistīties savas kopienas dzīves uzlabošanā. Skaidro vienas rīcības dažādās sekas (to ietekmi uz citiem cilvēkiem, attiecībām, vidi).	5.1. Skaidro savu skatījumu par kopsakarībām sabiedrībā, vidē, kopienā Eiropas mērogā un pamato to, saistot ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem. Analizē, kā atsevišķu indivīdu rīcība ietekmē sabiedrību un vidi.
5.2. Ievēro, ka dažādiem cilvēkiem ir atšķirīgi viedokļi, nosauc savas vērtības. Ar pedagoga atbalstu rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. Meklē pamatojumu citu rīcībai un viedokļiem, nosauc un pamato savas, ģimenes locekļu, skolas vērtības. Rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. No pieredzes, kā arī analizējot dažādus avotus secina, kā vērtības laika gaitā var mainīties. Balstoties savās vērtībās, izvēlas pasākumus, kuros iesaistīties, un, ja nepieciešams, iesaista citus, paskaidro un pamato savu izvēli vai iemeslus neiesaistīties. Vīrza savu rīcību saskaņā ar savām vērtībām, pamato savas izvēles.
5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā un ar pedagoga atbalstu rīkojas atbilstoši sabiedrībā pieņemtajām normām. Veic uzticētos pienākumus, saskata, ka rīcībai ir sekas, un uzņemas atbildību par savu darbu.	5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā, mācību procesa plānošanā, pamato ar to saistītās izvēles, meklē visiem iesaistītajiem labāko risinājumu un ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai uz viņu varētu paļauties. Uzņemas atbildību ģimenē un attiecībās ar draugiem, skaidro, kā rīkoties atbildīgi un veidot uzticēšanos.	5.3. Patstāvīgi ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai būtu uzticams un uz viņu varētu paļauties. Analizē savu iesaisti globālos procesos un rīkojas atbildīgi. Skaidro savas rīcības sekas un uzņemas par to atbildību.
5.4. Ar pedagoga atbalstu iesaistās skolas dzīves uzlabošanā un nosaka, kas pēc tam ir mainījies.	5.4. Iesaistās vietējās kopienas dzīves uzlabošanā un analizē, vai un kā iesaiste mainījusi kopienas dzīvi.	5.4. Piedāvā īstenojamus un ilgtspējīgus risinājumus vietējās kopienas dzīves uzlabošanai. Sadarbībā ar citiem kādu no tiem īsteno un pamato savas iesaistes jēgu.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
6. Digitālā pratība		
6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas mācību uzdevumu veikšanai pēc norādījumiem.	6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas zināšanu ieguvei, apstrādei, prezentēšanai, pārraidei un pamato digitālo tehnoloģiju lietojuma nepieciešamību.	6.1. Izvēlas un izmanto iecerei vai uzdevumam piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas, lieto tās pašrealizācijai un daudzveidīga satura radīšanai.
6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus.	6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus, to mērķus, formātus un ietekmi uz auditoriju. Izmanto digitālās tehnoloģijas komunikācijai un sadarbībai.	6.2. Atbildīgi izmanto digitālo komunikāciju konkrētiem mērķiem, izvērtējot tās piemērotību mērķgrupas vajadzībām.
6.3. Atpazīst mediju radītus un popularizētus tēlus un simbolus.	6.3. Analizē mediju lomu realitātes konstruēšanā un novērtē dažādu informācijas avotu, to skaitā digitālā formā pieejamo avotu ticamību.	6.3. Kritiski analizē mediju radīto realitāti un informācijas ticamību, rada savu mediju saturu.
6.4. Skaidro, kā digitālās tehnoloģijas ietekmē ikdienu, ar pedagoga atbalstu veido veselīgus un drošus paradumus digitālo tehnoloģiju lietošanā.	6.4. Skaidro savu izpratni par digitālo tehnoloģiju lomu sabiedrībā un pašrealizācijā. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus.	6.4. Analizē un novērtē tehnoloģiju ietekmi uz garīgo un fizisko veselību, sabiedrību un vidi. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus, pamato to nepieciešamību. Konstruē, kontrolē un pārvalda savu digitālo identitāti.

3. pielikums

Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības (krievu) literatūras mācību priekšmetā

- Attīsta ieradumu apzināti pilnveidot savu emocionālo pasauli, lasot un interpretējot folkloras tekstus un literārus darbus.
- Attīsta ieradumu pilnveidot izpratni par sev un citiem svarīgām dzīves un mākslas vērtībām, lasot daudzveidīgus literārus darbus un folkloras tekstus.
- Attīsta ieradumu brīvi un patstāvīgi izkopt savas radošās prasmes, rakstot, vai nu balstoties uz doto paraugu, vai patstāvīgi; ar izpratni lieto autortiesību dažādos aspektus.
- Veido un attīsta ieradumu nebaidīties kļūdīties un izmēģināt dažādas pieejas, izvērtējot sava radošā literārā darba procesu un rezultātu, uzklusot dažādus viedokļus un izsakot argumentētu vērtējumu citiem.
- Veido ieradumu būt ieinteresētam un zinošam lasītājam, patstāvīgi izvēloties un lasot noteiktam mērķim, mācību uzdevumam atbilstošus, pilna apjoma daiļdarbus vai folkloras tekstus.
- Attīsta prasmi darboties ar literārajiem darbiem un citiem informācijas avotiem, izmantojot bibliotēku un citus pieejamos (arī digitālos) resursus.
- Attīsta ieradumu būt zinošam, kulturālam un intelektuāli atvērtam, lasot dažādu kultūras laikmetu literāros tekstus, saskatot un salīdzinot citu laikmetu kultūras zīmes laikmetīgajā literatūrā, apzinoties tulkota literārā darba specifiku.
- Attīsta prasmi saskatīt literārā darba māksliniecisko vērtību, izprotot augstvērtīgas literatūras nozīmi, daudzveidīgi interpretējot izlasītās grāmatas vai jaunrades procesus.
- Attīsta ieradumu analizēt literāru darbu, pētot varoņus/tēlus, ideju, sižeta u. c. elementus, literatūras specifiskos izteiksmes līdzekļus un paņēmienus, veidus un žanrus, raksturojot satura un formas vienotību.
- Attīsta ieradumu saskatīt literārā darba atšķirību no citiem mākslas darbiem, salīdzinot, analizējot un interpretējot dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus.

4. pielikums

Mazākumtautības literatūras (krievu) programmas tematu pārskats

4. klase	4.1. Māksla Kā es varu domās sarunāties ar rakstnieku un dzejnieku, paust savas pārdomas un jūtas?	4.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kādas agrāko laiku/ sendienu ģimenes tradīcijas, kas minētas stāstos un pasākās, es vēlētos atjaunot? Kāpēc?	4.3. Daba Kā pasaules skaistumu redz mākslinieks, un kā to redzu es?	4.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc dzejolis, stāsts vai pasaka manī dažreiz izraisa prieku, bet dažreiz – skumjas?	4.5. Draugi un skola Kā literārā varoņa rīcība ļauj spriest par cilvēka raksturu?	4.6. Pasaule Kāpēc rakstnieki savos darbos stāsta par dažādām dzīves problēmām, un kā viņi to dara?
5. klase	5.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast citu cilvēku?	5.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu atpazīt un izskaidrot pārnesto nozīmi folkloras tekstos un literārajos darbos?	5.3. Daba Pēc kādām pazīmēm es atpazīstu literārajā darbā atspoguļotās gadskārtu tradīcijas?	5.4. Spēle. Fantāzija Kā iztēle palīdz rakstniekam vai dzejniekam radīt stāstus, un kas palīdz iztēloties man?	5.5. Draugi Kā dažādu tautu literatūrā atklājas attieksme pret draudzību?	5.6. Pasaule Kā es varu radīt savas klases hroniku?
6. klase	6.1. Māksla Kā mākslas darbs palīdz man izprast sevi?	6.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā vēstures zināšanas palīdz man labāk uztvert un izprast literāros darbus?	6.3. Daba Ar kādiem līdzekļiem dzejnieks pauž savas emocijas, attēlojot dabu dzejā?	6.4. Spēle. Fantāzija Kāpēc vienu un to pašu literāro darbu katrs lasītājs izprot citādi?	6.5. Draugi Kāpēc rakstnieks attēlo gan pozitīvos, gan negatīvos varoņus?	6.6. Pasaule Kas vieno literāros varoņus, kuri dzīvojuši dažādos laikos dažādās valstīs?
7. klase	7.1. Māksla Kādā veidā savas jūtas un domas pauž rakstnieks/ dzejnieks/mākslinieks/ komponists, un kuru no veidiem izvēlētos es?	7.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā es varu paust savu attieksmi pret autora nostāju?	7.3. Daba Kāpēc ir vajadzīgas dabas attēlošanas tradīcijas literatūrā, un kā tās veidojas?	7.4. Spēle. Fantāzija Kādas grāmatas izvēlos lasīt es – fantastikas vai reālistiskas? Kāpēc?	7.5. Draugi Kā es uztveru un vērtēju autoru, lasot viņa darbus?	7.6. Pasaule Kāpēc ir svarīgi fiksēt un dalīties ar piedzīvoto ceļojumā? Kā to daru es?

8. klase	8.1. Māksla Kas nosaka tēmas izvēli un tā principu atspoguļojumu rakstniekiem/ māksliniekiem/ komponistiem?	8.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kā autoru un lasītāju ietekmē tā laikmeta, kurā viņi dzīvo, kultūras īpatnības?	8.3. Daba Kā es atpazīstu mākslinieciskos tēlus citu autoru darbos un izmantoju tos savā radošajā darbā?	8.4. Spēle. Fantāzija Kādas izjūtas manī izraisa komiski un traģiski notikumi literārā darbā?	8.5. Draugi Kā mijiedarbojas autora un viņa literārā varoņa pasaules uztvere?	8.6. Pasaule Kā literārā darbā tiek pausta izpratne par dzīves patiesajām vērtībām?
9. klase	9.1. Māksla Kā es varu interpretēt ideju, izmantojot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus?	9.2. Mājas. Tradīcijas. Laiks Kas man palīdz izprast laikmeta simbolus kultūrvēsturiskā kontekstā?	9.3. Daba Kā veidojas dialogs ar daiļdarba autoru?	9.4. Spēle. Fantāzija Kā daiļdarbā ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība?	9.5. Draugi Kā es varu radīt eksperimentālu tekstu par draudzību?	9.6. Pasaule Ko man var iemācīt mūsdienu rakstnieki un literārie varoņi?

5. pielikums

Tematu apkopojums kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību jomā 1.–9. klasei

1. KLAŠE					
Vizuālā māksla	1.1. Es krāsās un līnijās. Glezniecība Kā es sevi varu attēlot mākslā?	1.2. Krāsu kompozīcija Kā, vienojoties ar klasesbiedriem, kopīgi gleznot mākslas darbu?	1.3. Vizuālas zīmes Kā es varu izmantot zīmes, lai sazinātos bez vārdiem?	1.4. Ilustrācija. Akvarelis Kā ilustrācijas palīdz labāk saprast tekstu?	1.5. Latviešu etnogrāfijā lietotās zīmes Kā latviešu etnogrāfijā apzīmē saules, mēness un zvaigžņu zīmes?
Mūzika	1.1. Skaņu pasaule Kā es dziedot un spēlējot varu izmantot dažādas skaņu īpašības?	1.2. Mana Latvija Ko es varu uzzināt par Latviju, klausoties mūziku un dziedot?	1.3. Ziemassvētki Kuras dziesmas dzied un kurās rotaļās iet Ziemassvētkos?	1.4. Dabas ainavas mūzikā Kā es muzicējot varu atainot dažādas dabas norises un parādīt kustībās savas emocijas?	1.5. Skaņu raksti Kā muzicēšanā var lietot skaņu rakstu?
Teātra māksla	1. Pasakas radīšana Kā stāstīt, ar kustībām un intonācijām parādīt pašsacerētu notikumu?				

2. KLASE					
Vizuālā māksla	2.1. Krāsa ainavā Kādas krāsas lieto, lai uzgleznotu noskaņu?	2.2. Faktūra kolāžā Ar kuriem kolāžas materiāliem atdarina dažādas apkārtējā vidē ieraudzītas faktūras?	2.3. Zīmju grafika Kā radošajā darbā izmanto kultūras mantojumā lietoto etnogrāfisko zīmju grafisko atveidu?	2.4. Apkārtnes skaistums Kā vides objekti ietekmē manu apkārtni?	2.5. Mākslas darbi iedvesmo Kā, iedvesmojoties no mākslas darbiem muzejā vai izstādē, tos var attēlot citos mākslas veidos?
Mūzika	2.1. Rudens tēli mūzikā Kurus mūzikas izteiksmes līdzekļus es varu izmantot, lai ar balsi un instrumentiem veidotu “skaņu gleznas” – attēlotu rudens dabas tēlus?	2.2. Manas Latvijas ainava Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un skaņdarbos, kuri veltīti Latvijai?	2.3. Ziemas noskaņas mūzikā Ar kuriem radošās darbības veidiem es varētu atainot ziemas noskaņas?	2.4. Deja Kā es, klausoties mūziku, varu atpazīt deju – valsī? Kā es to varu raksturot?	2.5. Sadarbība muzicēšanā Kas man jādara, lai, muzicējot kopā, veidotos pozitīva sadarbība?
Teātra māksla	2. Leļļu teātris Kā ar pašgatavotām lellēm vai objektiem izstāstīt un attēlot notikumu?				
3. KLASE					
Vizuālā māksla	3.1. Krāsu jaukšana Cik daudz vienai krāsai ir nokrāsu, un kāda nozīme ir krāsai dažādās kultūrās?	3.2. Svētku simboli. Stilizācija Kā stilizē objektu formas, lai simboliski attēlotu svētkus?	3.3. Mākslas piedzīvošana Kā izvēlas mākslas darbus un rada virtuālu izstādi?	3.4. Fantāzijas tēlu zīmēšana Kā var radīt idejas, lai izdomātu un uzzīmētu fantāzijas tēlu?	3.5. Arhitektūra. Makets Kā uzbūvēt māju, kas ir ērta tās iedzīvotājiem?
Mūzika	3.1. Mūzikas izteiksmes līdzekļi Kā temps, dinamika, reģistrs un skaņējuma nokrāsa izmaina mūzikas raksturu?	3.2. Latvijas dabas ainava mūzikā Ko es varu saklausīt un izjust dziesmās un instrumentālos skaņdarbos, kas veltīti Latvijai?	3.3. Ziemas saulgrieži Kā es varu dziesmās, dejās un rotaļās iepazīt tautas tradīcijas?	3.4. Mažora un minora noskaņas Kā es klausoties atpazīšu un muzicējot izmantošu mažora un minora skaņkārtas?	3.5. “Skaņu gleznas” Kā es, izmantojot dažādus mūzikas izteiksmes līdzekļus, varu veidot “skaņu gleznas”? Kādi būs mani galvenie uzdevumi, veidojot priekšnesumu?
Teātra māksla	3. Maska Kā ar tērpu un masku veidot savam paštēlam atšķirīgu tēlu?				

4. KLAŠE									
Vizuālā māksla	4.1. Maskas Kāda ir krāsu un laukumu nozīme, veidojot telpisku tēlu?		4.2. Jūtas un emocijas kino-mākslā Kā atspoguļo jūtas un emocijas kinomākslā?		4.3. Zīmes un simboli – veids, kā lasīt pasauli Kā ieraudzīt un atšķirt zīmes un simbolus apkārtējā vidē, un kā radīt savu zīmi un simbolu?		4.4. Ķermeņa kustība tēlniecībā Kā attēlot cilvēka ķermeņa kustību tēlniecībā?		4.5. Fotografēšana Kā vērtēt un fotografēt mākslas un kultūras objektus?
Mūzika	4.1. Mājas. Šūpuļdziesmas. Mājas muzicēšanas tradīcijas Kā mājas muzicēšanas tradīcijas un šūpuļdziesmu dziedāšana palīdz labāk saprast mūziku?	4.2. Daba folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā Kā daudzveidīgi dabas tēli un parādības tiek atspoguļotas folklorā, dziesmās un instrumentālajā mūzikā?	4.3. Latvija – mājas Kā dažādu komponistu mūzikā un dziesmās var piedzīvot māju un Latvijas izjūtu?	4.4. Ziemassvētki Kā līdzdarbojoties un muzicējot padarīt Ziemassvētkus par gaišiem un īpašiem svētkiem sev un citiem?	4.5. Iztēle un mūzika Kā eksperimentēt ar dažādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem, lai radītu skaņdarbu vai "skaņu gleznu"?	4.6. Opera un balets Kā iepazīt operu un baletu ar citu mākslas veidu palīdzību?	4.7. Mūzika animācijas filmās Kā tiek radīta mūzika animācijas filmām?	4.8. Populāras Baltijas un Ziemeļvalstu bērnu dziesmas Kā, pētot populāras Baltijas un Ziemeļvalstu bērnu dziesmas, iepazīt kopīgo un atšķirīgo dažādu valstu mūziku?	4.9. Mūzika. Mīlestība. Ģimene Kā radīt muzikālus svētkus ģimenei?
Literatūra	4.1. Mājas Kā rada literāru tēlu un ar tā palīdzību atklāj mājas un ģimenes vērtības?	4.2. Daba Kā folkloras teksti (tautasdziesmas, mīklas, ticējumi, teikas) veido izpratni un saudzīgu attieksmi pret dabu?	4.3. Spēle Kā dažādu laiku literārajos darbos atklājas cilvēku savstarpējās attiecības un ētiskās vērtības?	4.4. Laiks Kā literārajā pasākā ietvertos tēlus, motīvus un atziņas par vērtībām izmanto citos mākslas veidos?	4.5. Fantāzija Kā ar personifikācijas palīdzību veido tēlu, akcentējot būtiskas īpašības?	4.6. Māksla Kā atšķiras literārā darbā un citu mākslas veidu darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi un paņēmieni?	4.7. Draugi Kā radīt sev nozīmīgas lietas stāstu, izmantojot iztēli vai realitātē veidotu spilgtu tēlu?	4.8. Skola Kā rakstnieku darbos un cilvēku pieredzes stāstos atklājas skolas ikdiena dažādos laikos?	4.9. Pasaule Kā, iepazīstot literārus darbus un citus avotus par svešām zemēm un valstīm, veido piederības izjūtu dzimtajai vietai?
Teātra māksla	4. Etīde Kā skatuviskā darbībā, izspēlējot cilvēku attiecības, gūt jaunu pieredzi?								

5. KLAŠE									
Vizuālā māksla	5.1. Telpiskums mākslas darbā Kā plaknē attēlot telpiskumu, izmantojot perspektīvas likumsakarības?		5.2. Burti un cipari mākslā Kā izteikt ideju mākslā ar burtu un ciparu palīdzību?		5.3. Arhitektūras uztvere ar piecām maņām Kā izjust un iejusties apbūves, tās proporciju, materiālu un izgaismojuma uztverē?		5.4. Jaunrade un fantāzija Kā radīt fantāzijas tēla portretu?		5.5. Dabas formas un materiāli mākslas darbā Kā dabā atrastie materiāli iedvesmo radošam darbam?
Mūzika	5.1. Laiks Kā mūziku mācījās senāk un kā – tagad?	5.2. Daba kamermūzikā Ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponisti atklāj dabas skaistumu kamermūzikā?	5.3. Latvija – mājas – draugi Kāda ir tautas mūzikas un latviešu komponistu mūzikas loma valsts svētku svinēšanā?	5.4. Ziemassvētki Kā, dziedot korī un klausoties kora mūziku, Ziemassvētkos var piedzīvot dažādas noskaņas?	5.5. Kora mūzika pasaulē un Latvijā Kāda ir mana kora dziedāšanas pieredze?	5.6. Mūzikas instrumenti un to grupas. Simfoniskais orķestris Pēc kurām pazīmēm iedala mūzikas instrumentus? Kā piedzīvot saspēli orķestrī?	5.7. Dziesmu un deju svētki Kā var piedzīvot Dziesmu un deju svētkus? Kāda nozīme katra cilvēka dzīvē ir mākslinieciskajai pašizpaušmei?		
Literatūra	5.1. Laiks Kā apkopo informāciju par skolas pieredzi, kas iegūta, lasot literāros darbus un intervējot cilvēkus?	5.2. Daba Kā dzejā motīvi, tēli, izteiksmes līdzekļi atklāj dabas skaistumu gadalaikos un sakārtotā vidē?	5.3. Draugi 1. Kā tēlojumos un atmiņu stāstos atklāj laikmetam raksturīgās parādības un notikumus, un draudzības nozīmi? 2. Kā detektīvžanra stāstos un savā jaunradē veido sižetu un tēlus?	5.4. Mājas Kā dramaturģiskā darbā risina tēlu attiecības, raksturo vidi, bagātinot pieredzi par vērtībām?	5.5. Tradīcijas Kā latviešu tautas pasakās un sakāmvārdos atklājas ģimenes attiecības un vērtības?	5.6. Pasaule Kā ciltautu pasakās atklājas cilvēku identitāte un vērtības?	5.7. Fantāzija Kā personifikāciju izmanto jaunradē, iepazīstot spoku stāstus un pasakas (fantāzijas stāstus)?	5.8. Spēle Cik daudzveidīgi dzejā izmanto vārdu spēles un ritma elementus, atskaņas, aliterācijas, asonanses?	
Teātra māksla	5. Runa Kā uzstāties ar saprotamu, klausītājam uztveramu runu un sadarboties ar auditoriju?								

6. KLASE										
Vizuālā māksla	6.1. Cilvēka ķermeņa attēlojums zīmējot Kā izmantot dažādas zīmēšanas tehnikas, attēlojot cilvēka ķermeni?		6.2. Kinomāksla Kā vērtēt kinofilmas un veidot savu video?		6.3. Reālistisks klusās dabas gleznojums Kā panākt telpiskumu, gleznojot kluso dabu?		6.4. Dažādu tautu ornamentu Kā rada ritmisku kompozīciju, izmantojot dažādu tautu ornamentus un piešķirot tiem simbolisku nozīmi?		6.5. Perspektīvas radošs pielietojums Kā dažādi skatpunkti maina mākslas darba ideju?	
Mūzika	6.1. Laikmeta atspoguļojums mūzikā Kā mūzikā atspoguļoti dažādi laikmeti un notikumi?	6.2.Tēli mūzikā Kā dažādus tēlus var atveidot mūzikā?	6.3. Cilvēka rakstura īpašību un emociju atspoguļojums mūzikā Kuras cilvēka rakstura īpašības un emocijas mūzikā atspoguļot ir vieglāk, kuras – grūtāk?	6.4. Populārā mūzika Ziemassvētkos Kā skolas Ziemassvētku koncertos var izmantot jaunāko un aktuālo Ziemassvētku tematikas mūziku?	6.5. Kinomūzika Kāda nozīme mūzikai, skaņām filmu veidošanā?	6.6. Mūzika dažādās zemēs un valstīs Kā, dziedot un klausoties dažādu zemju un valstu mūziku, iepazīt šo zemju kultūru?	6.7. Populāras personības mūzikā Kā spilgtas personības ietekmē un iedvesmo sabiedrību?	6.8. Mūzika Lietuvā un Igaunijā Kā skan mūzika Lietuvā un Igaunijā? Kas tai kopīgs, kas – atšķirīgs, salīdzinot ar mūziku Latvijā?	6.9. Mūzika un spēles Kā kopā veidot spēles, lai attīstītu radošumu un muzikālās prasmes?	
Literatūra	6.1. Laika zīmes tekstā Kā laika zīmes tekstā palīdz raksturot literāru darbu un veidot savu radošu darbu, piemēram, teiku?	6.2. Fantāzija Kā literārajās pasākās, raksturojot laiku, telpu un tēlus, saskaras fantāzija un realitāte?	6.3. Darbs Kā latviešu folklorā atklājas attieksme pret darbu un darba tikumu?	6.4. Daba un cilvēks Kā dabas tēli palīdz raksturot dabas un cilvēka attiecības? Kā tās spilgtāk pārnēsā dzejas klausītājam un lasītājam, deklamējot dzejoli vai veidojot vizuālu dzejas izlasi?	6.5. Mājas Kā tiek veidots dramaturģisks darbs, kurā īpaša nozīme ir māju vides attēlojumam?	6.6. Pasaule Kā raksturot literāru tēlu prozas darbā, iepazīstot pasaules literatūras spilgtākos darbus?	6.7. Spēle Kā raksturot dzejoļu formu, iepazīstot un radoši spēlējoties ar dažādām dzejoļu formām?	6.8. Draugi Kā anekdotes žanrs veicina prasmi veselīgi pasmieties par sevi un dzīves situācijām, nostiprinot draudzību?	6.9. Draugi Kā prozas darbā, prasmi uzturēt jautājumus un sadarbojoties, var izprast jauniešu attiecību veidošanos?	
Teātra māksla	6. Pretstatī (lugas fragmenta iestudējums) Kā no dramaturga radīta teksta veidot skatuvisku lomu, atdarinot un pētot cilvēku rīcības motīvus, izturēšanos saskarsmē, savstarpējās attiecībās?									

7. KLASE									
Vizuālā māksla	7.1. Gaisma mākslā Kā lietot gaismu kā izteiksmes līdzekli?		7.2. Fantāzijas tēli dažādās kultūrās Kā vizuāli attēlot tēla īpašības?		7.3. Pozitīvais un negatīvais laukums kā ierosmes avots radošam darbam Kā uzzīmēt sarežģītu objektu, pētot pozitīvo un negatīvo laukumu attiecības?		7.4. Jūtu un emociju ekspresija portretā Kā veidot fotogrāfiju kolekciju, lai veiksmīgāk uzgleznotu ekspresīvu portretu?		7.5. Arhitektūra un vide Kā pamanīt sakarības starp būvi un vietu, kur tā atrodas?
Mūzika	7.1. Ritms, mūzika, kustības Kā es varu apgūtos ritma elementus izmantot savas radošās idejas realizācijai?	7.2. Ģimenes godi Kā atspoguļojas ģimenes godi Latvijas komponistu daiļradē, folkloras un postfolkloras grupu priekšnesumos?	7.3. Teksta nozīme mūzikas satura atklāsmē Kādas ir teksta un mūzikas mijietekmes?	7.4. Teātris un mūzikls Kāda nozīme mūzikai ir teātra uzvedumos, kāda – mūziklos?	7.5. No mutvārdu tradīcijas līdz nošu pierakstam Kā es varu nošu rakstu izmantot savas kompozīcijas pierakstā?	7.6. Bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmas Kas ir kopīgs un kas ir atšķirīgs bruņinieku laikmeta un mūsdienu mīlas dziesmās?	7.7. Viduslaiku un mūsdienu populārā mūzika Kas raksturo mūzikas popularitāti viduslaikos un kas mūsdienās?	7.8. Ceļojumi. Daba un dabas skaņas kā iedvesmas avots Kā dabas skaistums un dabas skaņas rosina komponistu daiļradi?	
Literatūra	7.1. Mājas Kā literāros darbos tiek parādīta mājas un tur sastapto cilvēku nozīme personības veidošanā?	7.2. Laiks 1. Kā izmantot dzīves situācijas, raksturojot un radot noveli? 2. Kā literārs darbs turpina savu dzīvi citu mākslu interpretācijās?	7.3. Tradīcijas Kā latviešu folklorā un literārajos darbos atklājas latviešu tautas tradīcijas un cilvēka dzīve gadskārtu ritumā?	7.4. Daba Kā, analizējot miniatūras un radot savu tekstu, ar spilgtiem tēlainās izteiksmes līdzekļiem atklāt mazo lietu skaistumu dabā?	7.5. Vēsture Kā prognozēt detektīvistāsta sižetu, tēlu rīcību? Kā apkopot literārā darba sižeta veidošanai nepieciešamās laikmeta liecības?	7.6. Draugi Kā literāra darba iepazīšana palīdz atrast virtuālus draugus?	7.7. Pasaule Kā paplašināt ceļotāja pieredzi, iepazīstot piedzīvojumu literatūru?		
Teātra māksla	7. Improvizācija Kā, spontāni darbojoties un ar auditoriju efektīvi sadarbojoties, radīt skatuvisku improvizācijas priekšnesumu?								

8. KLAŠE									
Vizuālā māksla	8.1. Popkultūra un reklāma Kā rada mūsdienīgu reklāmu?		8.2. Mākslas objekts un daba Kā dabas formas iedvesmo mākslas darbu radīšanu?		8.3. Humors plakātā Kā izmantot humoru plakātā, lai pievērstu sabiedrības uzmanību aktuālām problēmām?		8.4. Dažādu mākslas veidu sintēze Kā attēlo vispārcilvēciskās vērtības mākslā?		8.5. Animācija . Kā veidot mācību materiālu animācijas tehnikā?
Mūzika	8.1. Kanonu daudzveidība Kā sacerēt savu kanonu?	8.2. Opera baroka laikā un rokopera Ar ko baroka opera atšķiras no rokoperas?	8.3. Ziemassvētki galmā un baznīcā Kā svinēja Ziemassvētkus J. S. Baha laikā, un kā tos svin mūsdienās?	8.4. Tradīcijas, paraugi mūzikā Kas ir klasicisms, un ko mēdz dēvēt par klasiku mūzikā?	8.5. Mūzika revolūciju laikā Kāda nozīme mūzikai ir revolūciju laikā?	8.6. Nacionālās identitātes meklējumi mūzikā Latvijā Kas raksturo mūzikas dzīvi Latvijā 18. un 19. gs.?	8.7. Dziesmu un deju svētku tradīcija Latvijā Kā iepazīt Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā 19. gs., veidojot kopīgu pētniecības projektu?		
Literatūra	8.1. Draugi Kā notiek literāru darbu profesionālas izvērtēšanas process? Kā veidoju savas lasītāja pieredzes apkopojumu?	8.2. Daba Kā motīvs dzejā atklāj izteiksmes daudzveidību? Cik pārlicinoši protu rakstīt un prezentēt pārdomu darbu, lasot latviešu autoru prozas darbus par cilvēka un dabas mijiedarbi?	8.3. Fantāzija Kā eksperimentālā literārā jaunrades darbā izmantoju iepazītā laikmetīgās latviešu literatūras (fantāzijas žanrs, literārā pasaka u. c.) darba spēles noteikumus?	8.4. Mājas Cik daudzveidīgi līroepikas žanri (balāde, poēma) pilnveido lasītāja pieredzi un attieksmi pret mājām, tautas pagātnes pieredzi un nākotnes iecerēm?	8.5. Tradīcijas Kā tradicionālās kultūras norises (latviešu godi) iegūst jaunu interpretāciju, iekļaujoties mūsdienu rituālos?	8.6. Pasaule Kā literāru darbu iepazīšana palīdz pasaules kultūras zīmju izziņāšanā? Kas ir nepieciešams patstāvīgā radošā darbā, pēc izvēles izmēģinot rakstnieka vai tulkotāja lomu?	8.7. Laiks Kā salīdzināt savu pieredzi ar latviešu autoru prozas darbos radīto priekšstatu par skolu dažādos laikos, izmantojot iepazīto literāro darbu iespaidus, citātos diskusijā par nākotnes skolu?	8.8. Spēle Kas nepieciešams, lai sadarbības grupā iepazītu radioteātra specifiku un realizētu savas dramaturģiskas epizodes radīšanu un prezentēšanu?	
Teātra māksla	8. Procesā veidots iestudējums Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību, grupā pašradot scenāriju par aktuālu tēmu, izmantojot dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus un kopīgi veidojot skatuvisku iestudējumu?								

9. KLAŠE									
Vizuālā māksla	9.1. Skaistuma un estētikas izpratne senajā pasaulē un antīkajā laikmetā Kā atšķirt un komentēt mākslas darbā attēloto garīgo un fizisko skaistumu?		9.2. Viduslaiku māksla Kā viduslaiku mākslu attēlot ar laikmetīgās mākslas izteiksmes līdzekļiem un paņēmieniem?		9.3. Renesanses un baroka stila studijas Kādu estētisku un emocionālu pārdzīvojumu rada renesanses un baroka laika māksla?		9.4. Modernisms mākslā un tā rašanās iemesli Kas ir modernisms, un kā raksta manifestu?		9.5. Identitāte un laikmets mākslā Kā izvēlēties un attēlot sev raksturīgo pašportretā?
	Mūzika	9.1. Vadmotīvi mūzikā Kāda ir vadmotīvu loma mūzikā, kā tie palīdz atklāt skaņdarba galvenās idejas?	9.2. Miniatūras mūzikā Kuros mūzikas žanros un ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem vislabāk atspoguļot romantisma laikmetam raksturīgo cilvēka iekšējo pārdzīvojumu pasauli?	9.3. Mana Latvija Kā latviešu mūzikas klasiķu kompozīcijās paustais patriotisms, mīlestība pret dzimteni veido nacionālo vērtību pamatu manā pieredzē?	9.4. Ziemas noskaņas Ar kuriem kompozīcijas paņēmieniem komponisti skaņdarbos atklāj savas izjūtas, vērojot ziemas noskaņas dabā?	9.5. Opera 19. gs. Kā tautas mūzika un sava laika sabiedriskie notikumi ietekmējuši 19. gs. operas saturu?	9.6. Impresionisms. Ekspresionisms mūzikā Kā es varu izpaust savu acumirkļa iespaidu/noskaņu mūzikā?	9.7. Džeza Kuri mūzikas valodas elementi ir raksturīgi džezam?	9.8. 20. gs. kompozīcijas tehnikas Vai skaņdarba izpildījumā var izpausties interpretācijas brīvība?
Literatūra	9.1. Fantāzija Kā patstāvīgi izvēlēta lasāmviela atspoguļo lasītāja pieredzi?	9.2. Tradīcijas Kāpēc mūsdienās svarīgi izziņāt latviešu senos mītus un folkloru?	9.3. Pasaule Kā eposs veido nacionālo vērtību pamatu gan tā tapšanas laikā, gan XXI gs. jaunieša pieredzē?	9.4. Laiks 1. Kā esejas žanrā apvienojas laikmeta aktualitātes un personiskais redzējums? 2. Kuri ir aktuālie laikmetīgajā latviešu literatūrā risinātie jautājumi?	9.5. Daba Kā dokumentālās literatūras un daiļliteratūras darbos atklājas rakstnieka paša pieredzētais (autobiogrāfiskie elementi)?	9.6. Mājas Kā dzejā (motīvi, tēli, izteiksme) atklājas attieksme par katram savu īsto vietu pasaulē – mājām?	9.7. Draugi Cik daudzveidīgi parādās komiskais literārā darbā (vienas vai dažādu valstu literatūras piemēros)?	9.8. Spēle Kāpēc noteikti darbi literatūrā – gan klasiskajā, gan laikmetīgajā – kļūst populāri; vai popularitāte un mākslinieciskā vērtība vienmēr ir līdzsvarā?	
Teātra māksla	9. Klasiskās teātra formas (komēdija un traģēdija) Kā piedzīvot māksliniecisku sadarbību iestudējuma veidošanā, izmantojot klasiskus dramaturģijas tekstus un dažādus teātra mākslas izteiksmes līdzekļus?								

6. pielikums

Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi

Izmantošanas nolūks	Mācību līdzekļu veids	Mācību līdzekļi
Mācību stundu sagatavošanai un demonstrējumiem	Metodiskie materiāli	Enciklopēdijas, vārdnīcas, audio un video ieraksti u. c.
	Darba piederumi	Kancelejas piederumi
	Modeļi	Didaktiskās spēles
	IT un ierīces, kuras ir savietojamas ar IT	Interaktīvā tāfele, dators ar nepieciešamo programmatūru tekstaapstrādei, videoapstrādei u. c.
Skolēnu darbam (individuālajam/pāru/grupu darbam)	Mācību materiāli	Literāro darbu teksti atbilstoši programmai vai patstāvīgai izvēlei
	Darba piederumi	Kancelejas piederumi
	Iekārtas	Planšetes vai klēpjatori
	Modeļi	Didaktiskās spēles u. c.
Skolēniem informācijas ieguvei	Drukātā izziņas literatūra	Literārā periodika
	Elektroniskie izziņas avoti	Tīmekļa vietnes daudzveidīgas papildinformācijas atlasei un analīzei, līdzdalības aktivitāšu nodrošinājumam, literāru darbu interpretācijai citu mākslu kontekstā
	Iekārtas	Dators un projektoris, datu kamera, audioierakstu sistēma, mikrofons, videokamera, printeris, kopētājs, tāfele (krīta/baltā/interaktīvā)
	Iekārtas vienai darba vietai	Planšetes vai klēpjatori

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, lai skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē